

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

GMINY KOCMYRZÓW-LUBORZYCA

NA LATA 2021-2026

Centrum Profilaktyki i Reeducacji
„Atelier”

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII.....	5
KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	6
UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	7
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
POŁOŻENIE GMINY	12
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	14
KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY	17
SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE.....	17
RYNEK PRACY.....	20
WYCHOWANIE I EDUKACJA	22
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	25
KULTURA, SPORT I REKREACJA	27
POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	32
WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI	32
POMOC SPOŁECZNA.....	35
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	43
OPIEKA ZDROWOTNA	44
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	45
CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA	47
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	47
WYNIKI BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	57
WYNIKI BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY	91
KIERUNKI ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	132
WSPIERANIE RODZINY	133
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	141
ZDROWIE PSYCHICZNE.....	147

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH	150
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	164
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	175
PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	182
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	189
PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	198
ANALIZA SWOT.....	201
CEL STRATEGII.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
WIZJA STRATEGII	207
MISJA STRATEGII.....	207
CELE OPERACYJNE	208
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	210
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	211
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	212
MONITORING	214
EWALUACJA	215
ZAKRES EWALUACJI	215
SPOSÓB EWALUACJI.....	215
NARZĘDZIA EWALUACJI.....	216
OKRES EWALUACJI.....	216
OCENA RYZYKA	216
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	218
BIBLIOGRAFIA.....	220
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	221
SPIS RYSUNKÓW.....	221
SPIS TABEL	221
SPIS WYKRESÓW	224

Wykaz skrótów:

UG – Urząd Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

KP – Komisariat Policji

CKP – Centrum Kultury i Promocji w Kocmyrzowie-Luborzycy

BP – Gminna Biblioteka Publiczna Gminy w Kocmyrzowie-Luborzycy

CZE – Centrum Zarządzania Edukacją

PPP – Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiatu Krakowskiego

PI – Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2021-2026¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Dla osiągnięcia zamierzonych w Strategii celów i rezultatów istotne jest odpowiednie zaplanowanie systemu stałego monitoringu realizacji i okresowej ewaluacji, której podlegają wszystkie działania.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

---

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2021-2026” stosowana będzie nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Kocmyrzów-Luborzyca.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Kocmyrzów-Luborzyca zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

---

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma istotne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Kocmyrzów-Luborzyca jest przyjęta Uchwałą Nr XVII/121/2016 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 29 kwietnia 2016 roku *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2016-2020*. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2016-2020 określa najogólniejszą wizję Gminy w przyszłości – pożądany obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2016-2020. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Kocmyrzów-Luborzyca, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2021-2026, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685),

---

⁴Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.),
38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2021-2026, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanym także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kocmyrzów-Luborzyca wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna),

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na pozyskanie wsparcia finansowego, niezbędnego do realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części strategicznej niniejszego opracowania.

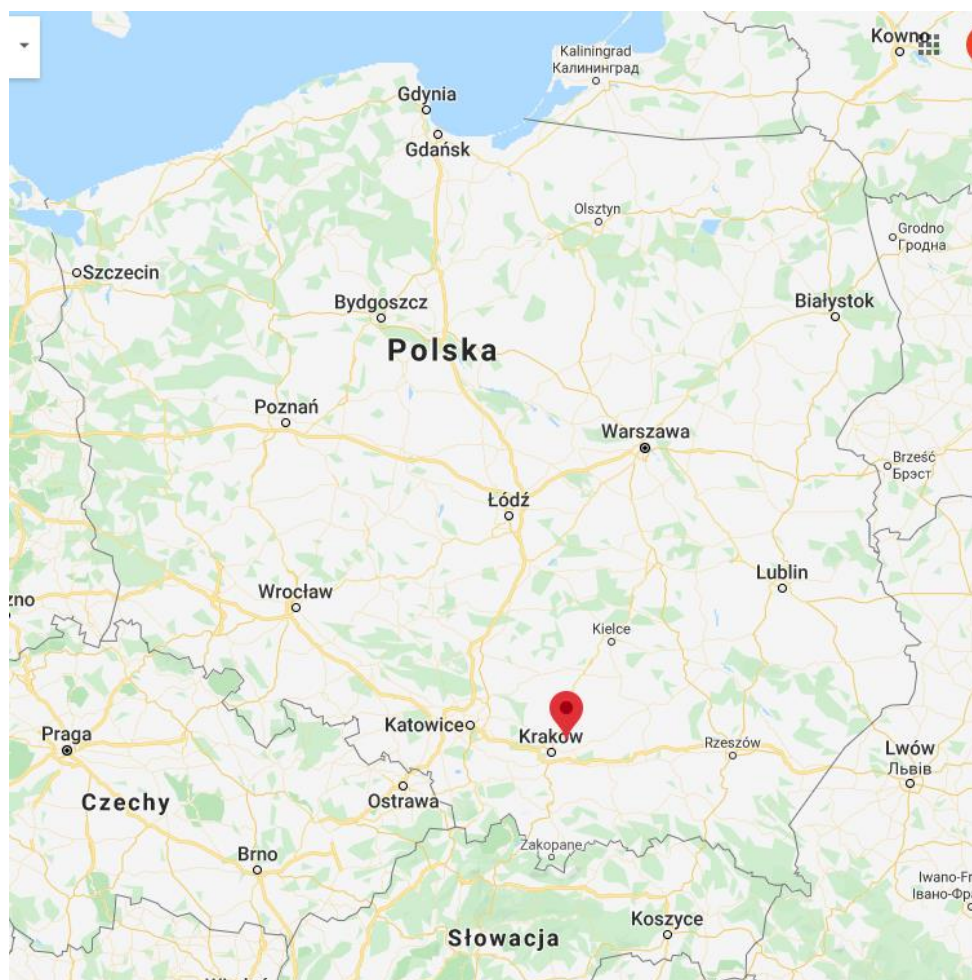
Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Kocmyrzów-Luborzyca to gmina wiejska położona w północnej części województwa małopolskiego, w powiecie krakowskim. Siedzibą Gminy jest wieś Luborzyca. Gmina sąsiaduje od wschodu z gminą Koniusza, od północy z gminą Słomniki, od zachodu z gminą Michałowice, a od południa z miastem Kraków. Gmina, podobnie jak inne położone na obszarze Wyżyny Małopolskiej, charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, obecnością rzek i potoków, m.in. Baranówki i Dłubni, Szreniawy oraz wzniesieniami, które w Goszczy przekraczają 345 m n.p.m.

Rysunek 1. Położenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca na mapie Polski

Źródło: <https://www.google.com/maps/>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gmina Kocmyrzów-Luborzyca charakteryzuje się dogodnym położeniem komunikacyjnym – na jej terenie krzyżują się liczne drogi powiatowe oraz droga wojewódzka (nr 776). Ponadto usługi transportowe w Gminie świadczone są przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Krakowie oraz prywatnych przewoźników, dzięki czemu mieszkańcy mają możliwość łatwego i szybkiego przemieszczania się do sąsiadujących miejscowości, w tym stolicy województwa. W bliskiej odległości od Gminy znajduje się port lotniczy w Balicach – dystans wynosi zaledwie 30 km.

Administracyjnie gmina Kocmyrzów-Luborzyca składa się z 25 sołectw – Baranówka, Czulice, Dojazdów, Głęboka, Goszcza, Goszyce, Karniów, Kocmyrzów, Krzysztoforzyce, Luborzyca, Łososkowice, Łuczyce, Maciejowice, Marszowice, Pietrzejowice, Prusy, Rawałowice, Sadowie, Skrzyszowice, Sulechów, Wiktorowice, Wilków, Wola Luborzycka, Wysiołek Luborzycki, Zastów. Gmina obejmuje powierzchnię 82,5 km², z czego około 90% to obszary leśne oraz użytki rolne. Głównym profilem działalności mieszkańców w Gminie jest rolnictwo. Poniżej przedstawione zostało jej położenie na mapie powiatu krakowskiego.

Rysunek 2. Położenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca na mapie powiatu krakowskiego

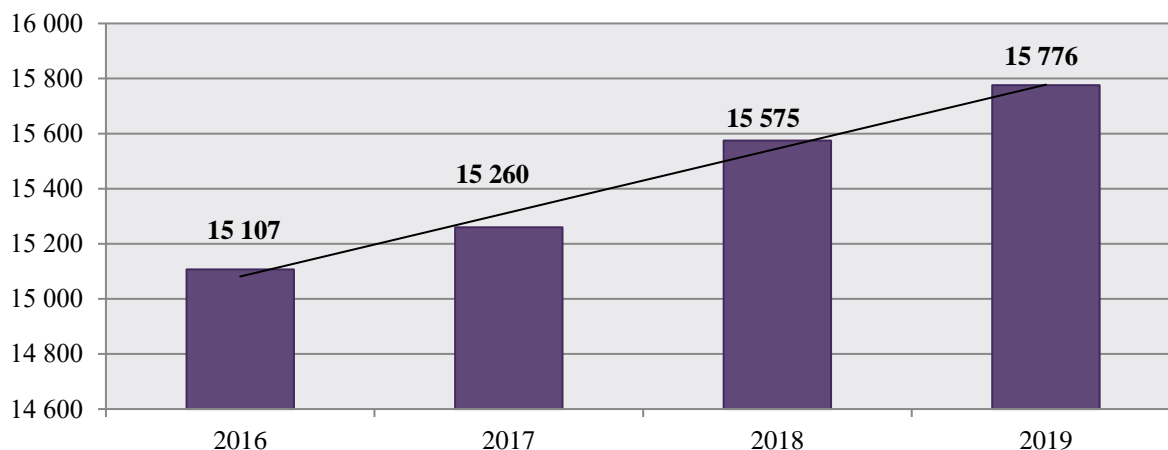
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kocmyrzów-Luborzyca

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Kocmyrzów-Luborzyca zamieszkuje 15 776 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny był stopniowy wzrost liczby mieszkańców Gminy, który w 2019 roku w stosunku do roku 2016 wyniósł 4,4%. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

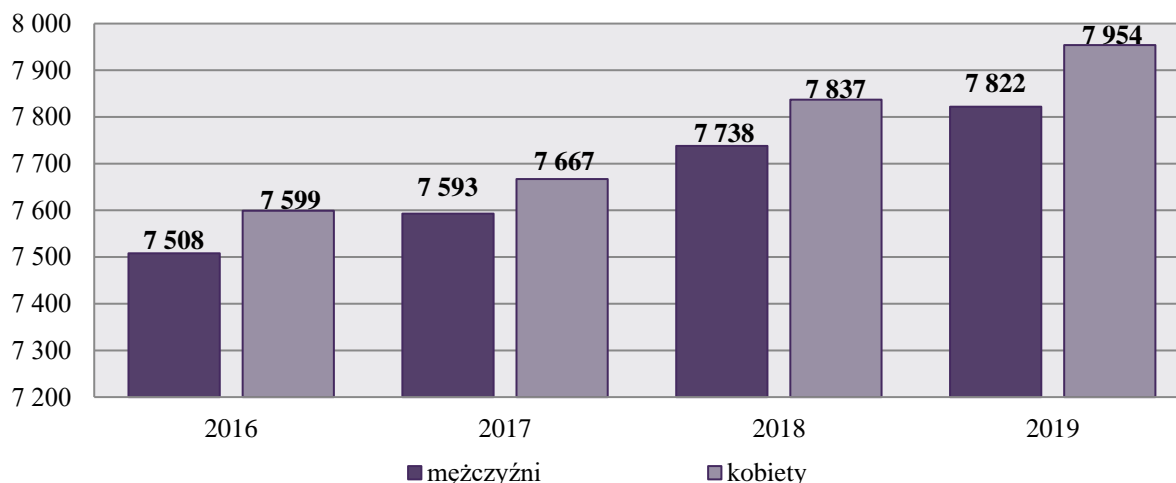
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Kocmyrzów-Luborzyca jest nieco mniejsza niż liczba kobiet - kobiety stanowią 50,41% ogólnej liczby ludności (7 954 kobiety), natomiast mężczyźni 49,59% (7 822 mężczyzn). Na przestrzeni ostatnich lat różnica pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn w Gminie stale się zwiększała. Podobna sytuacja ma miejsce na terenie całego kraju – kobiety stanowią 51,63% populacji Polski. Współczynnik feminizacji, czyli w Gminie wynosi 102, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety, a w Polsce wskaźnik ten wynosi 107.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Kocmyrzów-Luborzycę na przestrzeni lat 2016-2019

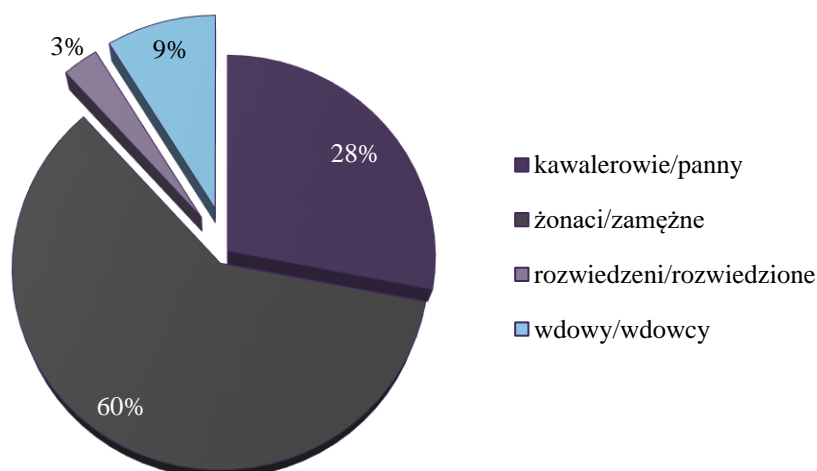
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy gminy Kocmyrzów-Luborzycę zawarli w 2019 roku 62 małżeństwa co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostały zawarte niemal 4 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość widocznie mniejsza, gdyż na terenie całego kraju wynosi 4,78. W stosunku do roku 2018 możemy zauważyć spadek liczby zawieranych małżeństw o 24%.

Stan cywilny mieszkańców Gminy według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 28% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 60,1% żyje w małżeństwie,
- 2,9% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 8,8% to wdowy/wdowcy.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzycę według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Warto mieć na uwadze, że powyższe dane nie odzwierciedlają obecnego stanu cywilnego mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca, gdyż ostatnie oficjalne dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.

Przyrost naturalny na 1000 ludności, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów podzielona przez 1000 jest w gminie Kocmyrzów-Luborzyca ujemny i wynosi -0,19 (stan na koniec 2019 roku). W porównaniu do wartości tego wskaźnika w Polsce na przestrzeni ostatnich lat widać, że kondycja demograficzna Gminy jest lepsza niż w kraju. Przyrost naturalny w Gminie w latach 2016-2018 był dodatni i stopniowo malał, natomiast w roku 2019 przyjął on wartość ujemną.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Kocmyrzów-Luborzyca i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	166	154	139	149
zgony	136	139	127	152
przyrost naturalny na 1000 ludności	1,99	0,99	0,78	-0,19
przyrost naturalny na tysiąc ludności w Polsce	-0,15	-0,02	-0,68	-0,91

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Kocmyrzów-Luborzyca według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 19,45% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 17 roku życia;
- 62,45% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 18,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn oraz 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Kocmyrzów-Luborzyca. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W 2019 roku sytuacja demograficzna w Gminie nieznacznie odbiegała od sytuacji w całej Polsce. Gminę zamieszkuje niższy odsetek seniorów niż ma to miejsce w kraju, a jednocześnie możemy zauważyć wyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa niż ma to miejsce w całym kraju.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	Polska 2019
wiek przedprodukcyjny	19,6	19,5	19,4	19,4	18,1
wiek produkcyjny	63,6	63,2	62,9	62,5	60
wiek poprodukcyjny	16,8	17,3	17,7	18,1	21,9

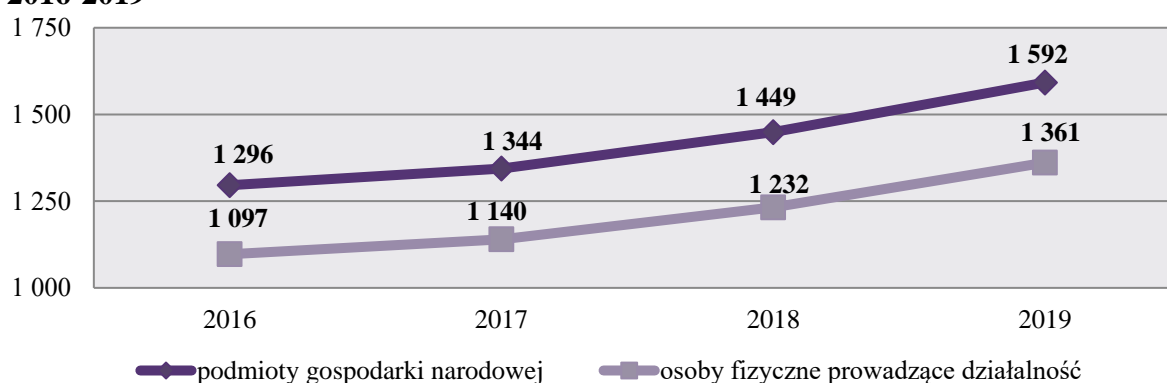
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Kocmyrzów-Luborzyca na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 1 592 podmioty gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 1 361. Podobnie sytuacja przedstawiała się w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Kocmyrzów-Luborzyca ulegała systematycznemu wzrostowi. W stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost o niemal 23%.

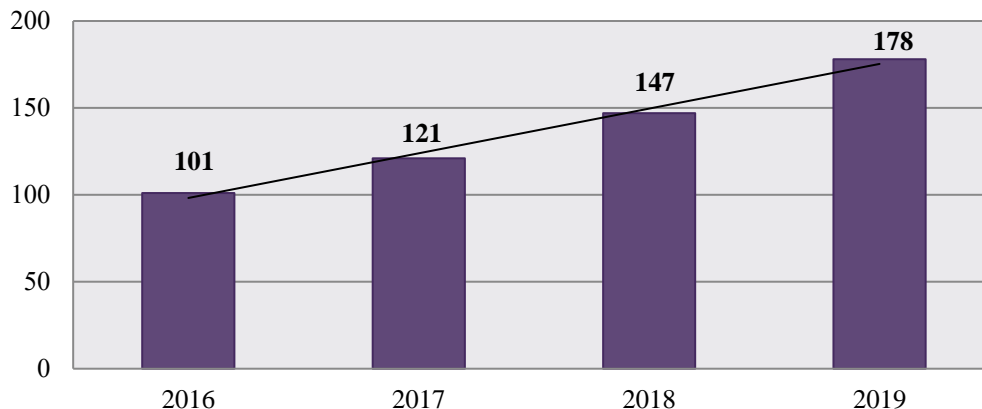
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

W 2019 roku zarejestrowanych zostało 178 podmiotów gospodarki narodowej. W stosunku do 2018 roku oznacza to wzrost o 21%, natomiast w porównaniu do roku 2017 – o 47%. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Kocmyrzów-Luborzyca według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 1 553 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 38. Działalność prowadzi również 1 średnie przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami Gminy mogą być również:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

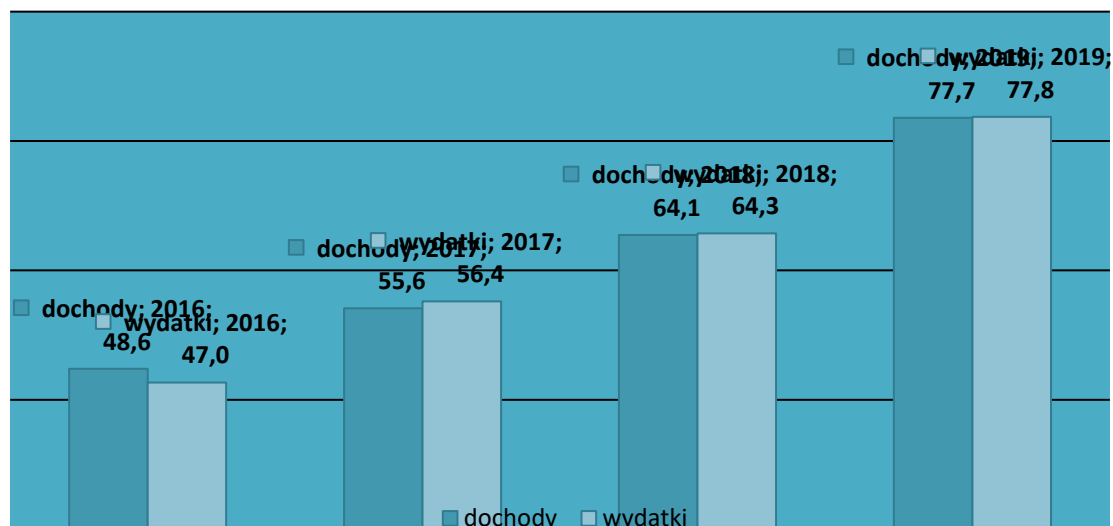
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów Gminy na przestrzeni lat 2016-2019 wykazuje tendencję wzrostową - od 2016 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków Gminy. Jednocześnie możemy zauważyć, że wydatki Gminy od 2017 roku przewyższają jej dochody.

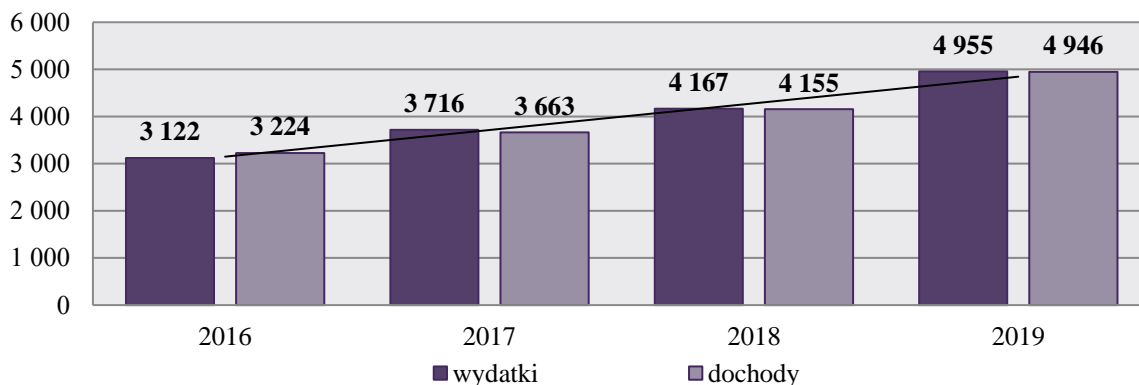
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody Gminy w 2019 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4 946 złotych. Wydatki Gminy w omawianym roku, kształtowały się na nieznacznie wyższym poziomie – 4 955 złotych. Na przestrzeni lat 2016-2019 nastąpił wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

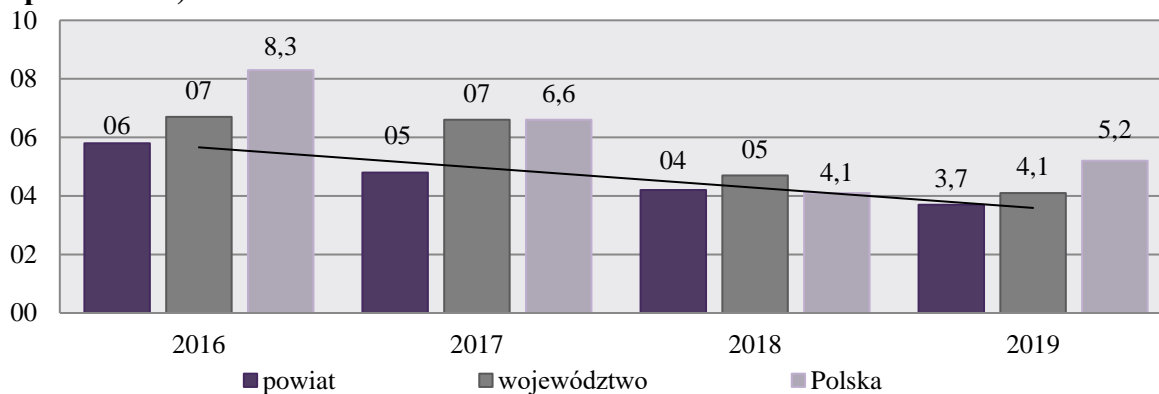
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie krakowskim. W 2019 roku kształtowała się ona na poziomie 3,7%, a więc była znacznie niższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie małopolskim i w całej Polsce. Od 2016 roku stopa bezrobocia w powiecie krakowskim, podobnie jak ma to miejsce w województwie i w całej Polsce, uległa zmniejszeniu. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie krakowskim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa małopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

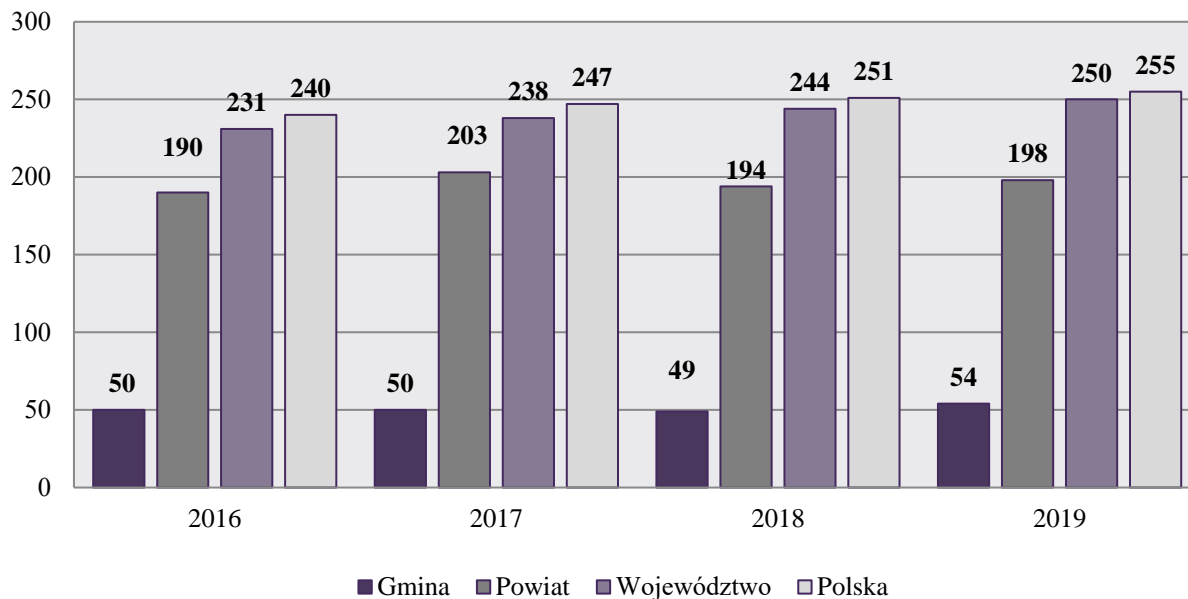

Źródło: dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na 1000 mieszkańców pracowało 54 osoby⁵. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 855. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć można zauważyć znaczną dysproporcję - odsetek pracujących kobiet jest znacznie wyższy od odsetka mężczyzn aż o 30 pp. Kobiety stanowiły aż 65% wszystkich pracujących (555 osób), natomiast mężczyźni 35% (300 osób). Liczba osób pracujących w Powiecie, Województwie oraz Polsce w przeliczeniu na 1000 osób jest znacznie wyższa niż w Gminie, co pokazuje poniższy wykres.

Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Kocmyrzów-Luborzyca, w powiecie krakowskim, województwie małopolskim i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

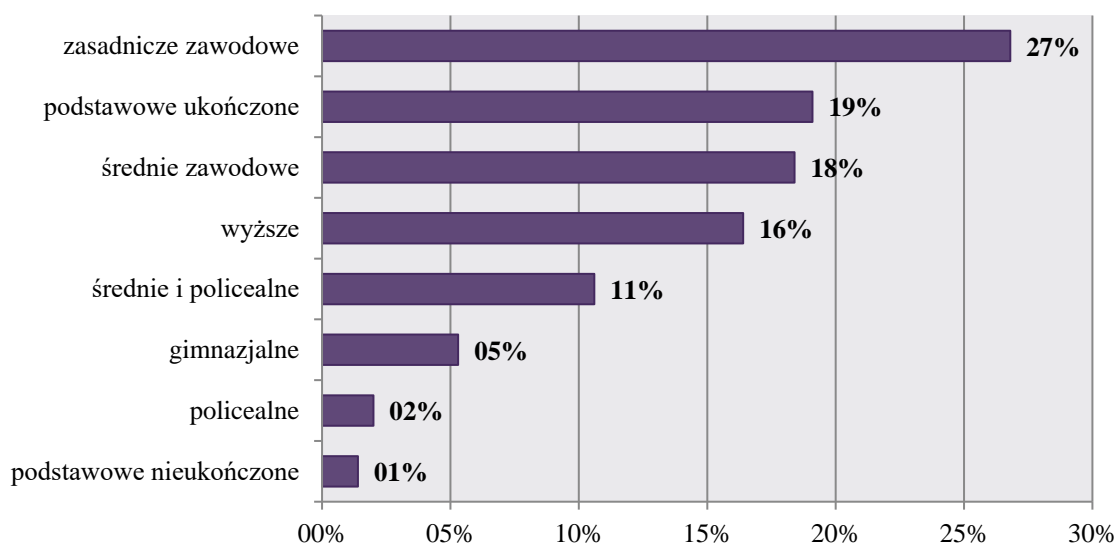
WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca przedstawia się następująco:

- 16,4% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2% wykształcenie policealne,
- 10,6% średnie ogólnokształcące,
- 18,4% średnie zawodowe,
- 26,8% zasadnicze zawodowe,
- 5,3% gimnazjalne,
- 19,1% podstawowe ukończone,
- 1,4% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Struktura wykształcenia nie różni się znacząco pod względem płci. Wśród kobiet mieszkających w Gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (21,9%), zasadnicze zawodowe (20%) i wyższe (18,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (33,9%), średnie zawodowe (20,3%) i podstawowe ukończone (16,2%). Wyższe wykształcenie posiada 13,8% mężczyzn na terenie Gminy. Wykształcenie Polaków w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego wskazuje na to, iż mieszkańcy Gminy mają zbliżony profil i poziom edukacji to całego kraju – wykształcenie średnie i policealne posiada 31,4%, zasadnicze zawodowe – 21,5%, podstawowe ukończone i gimnazjalne – 23%, natomiast nie ukończyło nauki 1,4% Polaków.

Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego

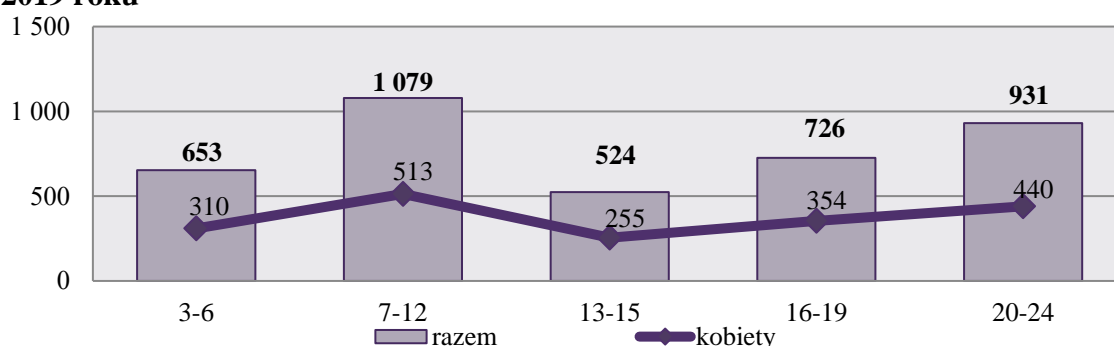
Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Warto podkreślić, iż dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji w gminie Kocmyrzów-Luborzyca. Trzeba założyć, że obecnie osób z wykształceniem wyższym jest więcej – tak jak ma to miejsce w całej Polsce.

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 3 913 mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (1 079 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (931 osób), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (726 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Kocmyrzów-Luborzyca jest organem prowadzącym dla przedszkolnych oraz szkolnych jednostek oświatowych. W ramach realizacji zadań oświatowych Gmina prowadzi następujące przedszkola i szkoły:

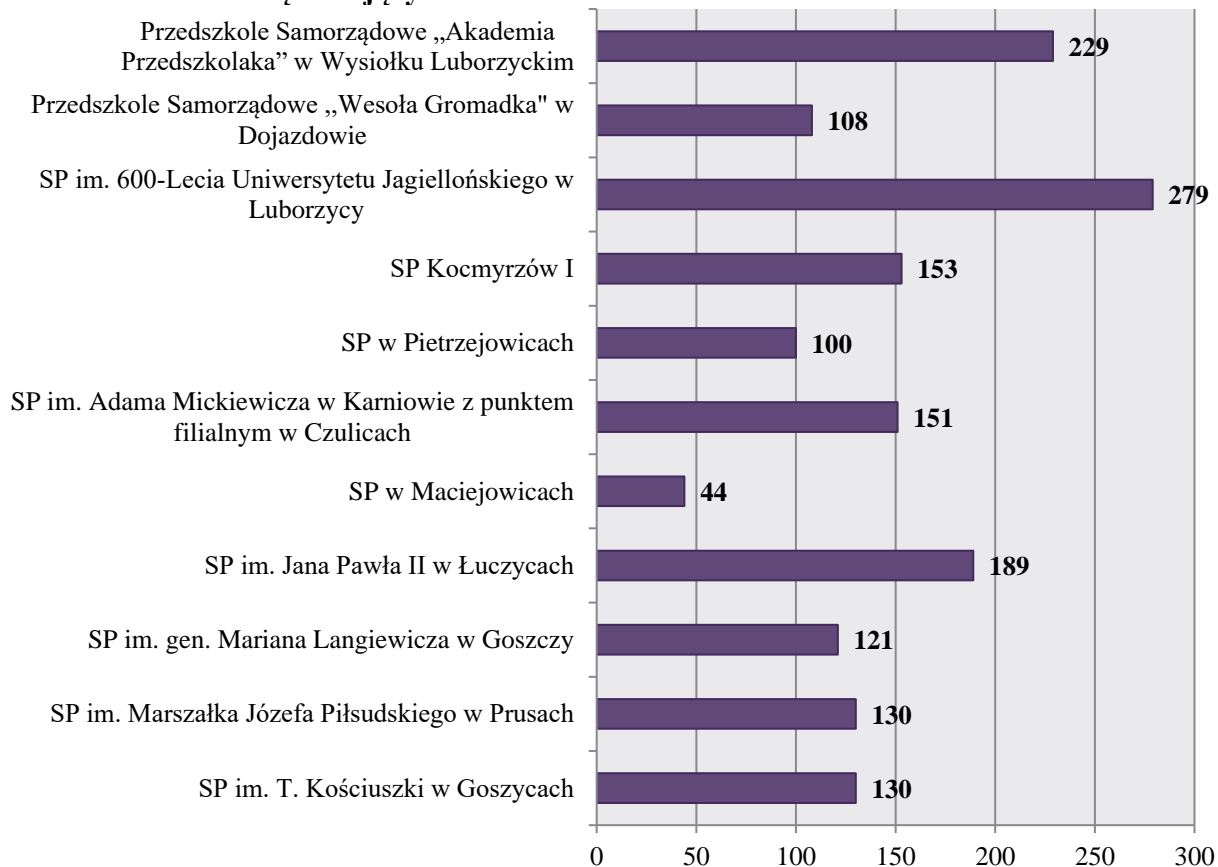
- Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Goszycach,
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Prusach,
- Szkoła Podstawowa im. gen. Mariana Langiewicza w Goszycy,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łuczycach,
- Szkoła Podstawowa w Maciejowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Karniowie z punktem filialnym w Czulicach,
- Szkoła Podstawowa w Pietrzejowicach,
- Szkoła Podstawowa Kocmyrzów I,
- Szkoła Podstawowa im. 600-Lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Luborzycy,
- Przedszkole Samorządowe „Wesoła Gromadka” w Dojazdowie,
- Przedszkole Samorządowe „Akademia Przedszkolaka” w Wysiołku Luborzyckim.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Obsługę ekonomiczno-administracyjną powyższych jednostek oświatowych prowadzi Centrum Zarządzania Edukacją w Kocmyrzowie-Luborzycy. Łącznie do szkół podstawowych w 2019 roku uczęszczało 1111 uczniów. Liczba dzieci uczęszczających w 2019 do szkół i przedszkoli kształtowała się następująco:

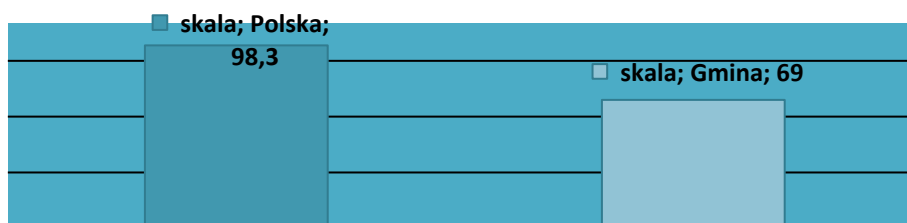
Wykres 12. Wykaz jednostek oświatowych w gminie Kocmyrzów-Luborzyca oraz liczba uczniów do nich uczęszczających w 2019 roku

Źródło: Informacje Urzędu Gminy Kocmyrzów-Luborzyca

Współczynnik skolaryzacji – jest to stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych i przedszkolach do osób w wieku 3-15 lat. W 2018 w gminie Kocmyrzów-Luborzyca wyniósł 69, natomiast w całej Polsce osiągnął w przedmiotowym roku 98,3.

Wykres 13. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i w Polsce w 2018 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Obecnie funkcjonująca sieć placówek publicznych zapewnia dostęp do usług opiekuńczo - edukacyjnych wszystkim mieszkańcom gminy. Przy każdej Szkole Podstawowej działa oddział przedszkolny, a w przedmiotowym roku uczęszczało do nich 183 dzieci. Łączna liczba uczęszczających do Przedszkoli Samorządowych oraz oddziałów przedszkolnych w Gminie dzieci w 2019 roku liczyła 327. Ponadto na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca funkcjonuje Przedszkole Niepubliczne „Chata Wesołego Skrzata” w Kocmyrzowie z 51 miejscami. W ramach wychowania szkolno-przedszkolnego, funkcjonuje dodatkowo jeden Niepubliczny Punkt Przedszkolny, natomiast Gmina prowadzi również placówkę oferującą opiekę nad najmłodszymi dziećmi do 3 roku życia, tj. Samorządowy Żłobek „Małe Misie” w Wysiółku Luborzyckim, w którym w 2019 roku przebywało 66 dzieci.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Kocmyrzów-Luborzyca to łącznie 4 858 nieruchomości (stan na koniec 2018 roku), z czego 16 nieruchomości to lokale socjalne, na których przyznanie oczekiwało 6 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2018 roku kształtowała się na poziomie 112,4 m², co jest wartością znacznie wyższą w porównaniu do całego kraju, gdzie kształtowała się na poziomie 74,2 m², przy czym należy zauważyć, że tendencja rosnąca w tym zakresie występuje zarówno w Gminie jak i całej Polsce. Na przestrzeni lat 2016-2018 nastąpił wzrost przeciętnej liczby mieszkań, a zarazem spadek przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w Gminie. Podobna sytuacja ma miejsce w kraju – na 1 mieszkanie w Polsce przypada 2,6 osoby, tj. prawie jedna osoba mniej niż w gminie Kocmyrzów-Luborzyca.

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Gminie, jest nieco mniejsza w stosunku do ich liczby w kraju. W Gminie jest to 311,9 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w Polsce – 380,5. Możemy zauważyć również, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców Gminy i kraju.. Szczegółowe dane zakresie zasobów mieszkaniowych, na przestrzeni lat 2016-2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018

wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba budynków mieszkalnych	4 398	4 489	4 612
liczba mieszkań	4 633	4 725	4 858
liczba lokali socjalnych	16	16	16
liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	5	6	6
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	111,3	111,8	112,4
mieszkania na 1000 mieszkańców	306,7	309,6	311,9
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,3	3,2	3,2
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²) w Polsce	73,8	74	74,2
mieszkania na 1000 mieszkańców w Polsce	371,3	375,7	380,5
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Polsce	2,7	2,7	2,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystykę instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Kocmyrzów-Luborzyca według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2018 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że niemal wszystkie mieszkania wyposażone są w kanalizację (93%) oraz wodociąg (97%). Większość mieszkań ma również dostęp do centralnego ogrzewania (82%), natomiast najmniejsza część mieszkańców (76%) ma możliwość korzystanie z sieci gazowej.

Tabela 4. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na przestrzeni lat 2016-2018 (liczba mieszkań)

rodzaj instalacji	2016	2017	2018
wodociąg	4 472	4 564	4 697
kanalizacja	4 280	4 372	4 505
gaz	3 443	3 550	3 705
łazienka	4 190	4 282	4 415
centralne ogrzewanie	3 772	3 865	3 998

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Centrum Kultury i Promocji (CKP), które mieści się na terenie miejscowości Baranówka wraz z filiami w Zastowie i Marszowicach. Zakres działania Centrum określony został w Statucie CKP gminy Kocmyrzów-Luborzyca zatwierdzonym uchwałą Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca Nr XXVII/149/2000 z dnia 13 listopada 2000 roku. Według Statutu podstawowym celem Centrum jest: „*prowadzenie działań rozwijających i zaspokajających potrzeby kulturalne mieszkańców oraz promujące Gminę*”⁶.

Centrum Kultury i Promocji wraz z innymi podmiotami działającymi na terenie Gminy w zakresie szeroko pojętej kultury, sportu i rekreacji podejmuje w ramach swojej aktywności działania na rzecz:

- rozwoju niekonwencjonalnych form pracy i twórczości mieszkańców,
- umocnienia pozycji CKP jako miejsca spotkań mieszkańców z kulturą i innymi uczestnikami zajęć oraz wydarzeń kulturalnych,
- rozwoju czynnego uczestnictwa mieszkańców Gminy w życiu kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym,
- promowania, wspierania i realizowania projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
- koordynacja działalności na terenie gminy w zakresie imprez kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych,
- dokumentowania, tworzenia, udostępniania i ochrony dóbr kultury.

Mieszkańcy Gminy mogą uczestniczyć w organizowanych przez CKP różnorodnych sekcjach z zakresu:

- Tańca: taniec ludowy; hip-hop; balet; jazz; taniec orientalny – belly dance; ladies dance; bokwa; urbanize; dance hall; sekcja cheerleaderska; zumba.
- Śpiewu: zajęcia wokalne; kształcenie słuchu; rytmika.
- Sportu; gimnastyka artystyczna; kung-fu; kick-boxing; judo; gimnastyka kor.
- Plastyki: zajęcia oraz warsztaty rękodzielnicze i plastyczne.
- Gry na instrumentach: klawiszowych; gitarze; perkusji; skrzypcach.

W Centrum Kultury i Promocji w Baranówce oraz w Domu Ludowym w Zastowie i w świetlicy w Krzysztoforzycach prowadzone są zajęcia językowe z języków obcych, języka

---

⁶ Statut Centrum Kultury i Promocji (uchwała Nr XXVII/149/2000 z dnia 13 listopada 2000 roku, z późn. zm.)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

migowego oraz zajęcia logopedyczne i logorytmiczne. Ośrodek jest organizatorem również wielu zajęć kulturalnych dla najmłodszych mieszkańców Gminy, tj. dla dzieci wieku 1,5-2,5 lat i ich opiekunów prowadzona jest „Twórcza Akademia Maluch”, a dla starszej grupy dzieci w wieku 3-5 lat utworzony został „Klub Twórczego Dzieciaka”, w ramach których uczestnicy mają możliwość rozwoju swojego twórczego potencjału oraz kreatywnego spędzania czasu.

Dla osób starszych prowadzone są dodatkowo zajęcia „Aktywne Seniorki” z zakresu aktywności ruchowej. Ponadto dorośli mieszkańcy Gminy mogą uczestniczyć w spotkaniach Kół Gospodyń Wiejskich oraz przystąpić do 3 funkcjonujących na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca Orkiestr Dętych.

Wśród imprez zorganizowanych przez Centrum Kultury i Promocji lub we współpracy z podmiotami zewnętrznymi w 2019 roku można wymienić:

- Instrumentalny Koncert Kolęd sekcji instrumentów klawiszowych i zespołów kameralnych działających przy CKP;
- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w CKP;
- Ferie zimowe dla dzieci;
- Noworoczny Koncert Kolęd Orkiestry Dętej Kosynierzy oraz Magdy Steczkowskiej;
- Zabawa karnawałowa dla dzieci z Twórczej Akademii Malucha wraz z opiekunami;
- Kongres Kobiecości w CKP;
- Konkurs na Wielkanocną Palmę w CKP;
- Konkurs „Odlotowe Dzieciaki”;
- Międzynarodowy Dzień Muzyki;
- Święto Niepodległości w gminie Kocmyrzów-Luborzyca;
- III Powiatowy Festiwal Piosenki „O Złoty Klucz Powiatu Krakowskiego”;
- Konkursy „Eko Ozdoba Świąteczna”.

Przy Centrum Kultury i Promocji utworzone zostało Stowarzyszenie „Gmina Aktywna+”, dzięki czemu miało ono możliwość udziału w konkursach grantowych i uzyskiwania dodatkowych środków na działalność kulturalną, w tym na organizację imprez, warsztatów, zakup niezbędnych urządzeń i strojów ludowych oraz wydanie publikacji o historii i atrakcjach Gminy.

W zakresie upowszechniania kultury na terenie Gminy działalność prowadzi również Gminna Biblioteka Publiczna w Kocmyrzowie-Luborzycy z siedzibą w Baranówce, która

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

została utworzona na mocy Uchwały Nr IX/47/91 Rady Gminy Kocmyrzów – Luborzycy z dnia 5 lutego 1991 roku. Ponadto na terenie Gminy znajdują się 2 filie Biblioteki Publicznej: filia nr 1 w Kocmyrzowie i filia nr 2 w Goszczy. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwojowi kultury. Do zadań realizowanych przez Bibliotekę należy w szczególności:

- gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych dotyczących regionu,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych mieszkańcom na miejscu oraz wypożyczanie ich do domu,
- prowadzenie działalności informacyjnej, bibliograficznej oraz udostępnianie informacji własnych i zewnętrznych,
- współpraca z innymi bibliotekami, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej⁷.

Gminna Biblioteka Publiczna służy nie tylko rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, ale zajmuje się także upowszechnianiem kultury i wiedzy, poprzez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych dla dzieci, spotkań literackich, wystaw w sali konferencyjnej, lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży, a także organizowanie spotkań autorskich. W ramach działalności Biblioteki mieszkańcy Gminy mogą brać udział również w warsztatach i konkursach.

W 2019 roku przez Bibliotekę zostały zorganizowane następujące działania:

- Tydzień Bibliotek Publicznych w połączeniu z Dniem Dziecka;
- Spotkanie z członkiniami Stowarzyszenia „Aktywna Wieś w Goszczy i Sadowiu”;
- Zajęcia z dziećmi w przedszkolu – czytanie oraz zabawa konkursowa;
- Zajęcia edukacyjne dla dzieci promujące książki i czytelnictwo;
- Współpraca w organizowaniu Dnia Kobiet, Dnia Matki oraz Dnia Dziecka – kiermasz książek;
- Realizacja projektu „Moja najcenniejsza pamiątka”;
- Organizacja 5-tej edycji Nocy Bibliotek;

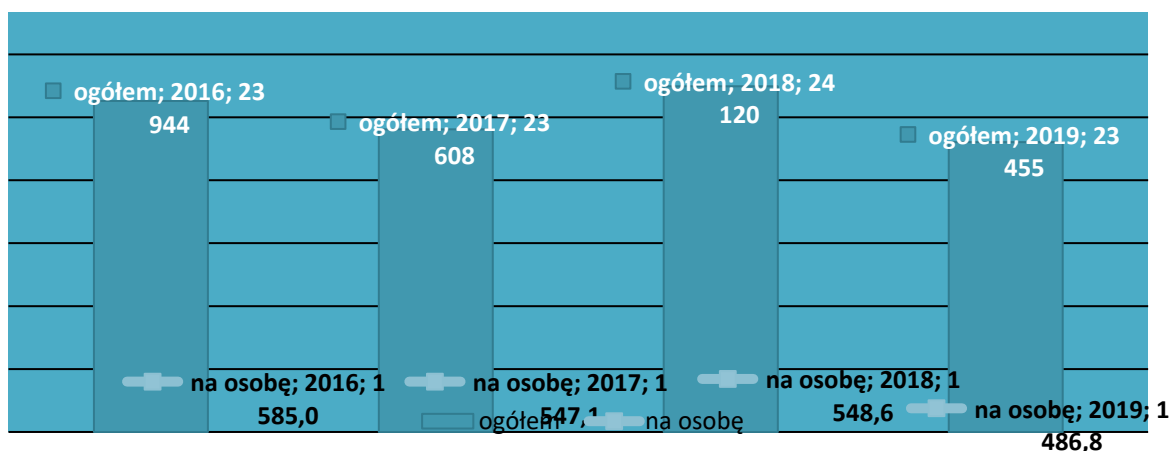
⁷ Statut Gminnej Biblioteki Publicznej w Kocmyrzowie-Luborzycy (Uchwała Nr IX/47/91 Rady Gminy Kocmyrzów – Luborzycy z dnia 5 lutego 1991 roku)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- O wartości czytania” – spotkanie z rodzicami dzieci Szkoły Podstawowej w Maciejowicach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na koniec 2019 roku, liczba osób na 1 placówkę biblioteczną w Gminie kształtowała się na poziomie 1 487 osób. Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Kocmyrzowie-Luborzycy liczył 23 455 woluminów, natomiast księgozbiór na 1000 ludności wyniósł 1 486,8 woluminów. Zauważalne są wahania tych wskaźników na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 14. Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Kocmyrzowie-Luborzycy i na 1 mieszkańca Gminy w latach 2016-2017

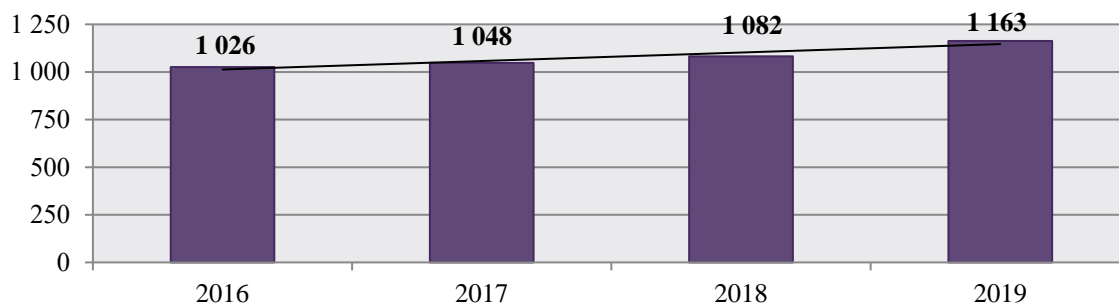
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W porównaniu do danych dla całej Polski możemy zauważyć znaczącą różnicę – ludność na 1 placówkę biblioteczną na terenie kraju w 2019 roku wyniosła 4 324 osób, a w Gminie 5 259 osób. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w Polsce to 17,2 woluminy, natomiast w Gminie wskaźnik ten jest nieco wyższy i wynosi 18,1.

Gminna Biblioteka Publiczna w Kocmyrzowie-Luborzycy w ciągu 2019 roku miała 1 163 czytelników. Możemy zauważyć systematyczny wzrost liczby jej czytelników na przestrzeni ostatnich 4 lat. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 15. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej Gminy w Kocmyrzowie-Luborzycy w latach 2015-2019

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Warto zwrócić uwagę, iż 2 z 3 oddziałów bibliotecznych na terenie Gminy są całkowicie przystosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, dzięki czemu te osoby mają możliwość samodzielnego wyboru literatury oraz aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym lokalnej społeczności.

Na terenie Gminy znajdują się następujące zabytki i atrakcje turystyczne:

- Dwór i park w Goszycach,
- Zespół dworski w Kocmyrzowie,
- Grób wojenny z I Wojny Światowej w Czulicach,
- Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Luborzycy,
- Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Czulicach.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej należą liczne szlaki piesze i rowerowe wiodące przez tereny leśne, a także siłownie na świeżym powietrzu w Baranówce, Dojazdowie, Goszycach, Krzysztoforzycach i Łuczycach oraz boiska wielofunkcyjne w Luborzycy, Łuczycach, Dojazdowie, Zastowie i Krzysztoforzycach.

Na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca działalność prowadzą również kluby sportowe. Należą do nich między innymi:

- Ludowy Klub Sportowy Partyzant Dojazdów,
- Ludowy Klub Sportowy Sokół Kocmyrzów,
- Ludowy Klub Sportowy Kosynierzy Łuczyce,
- Ludowy Klub Sportowy Sparta Skrzyszowice,
- Ludowy Zespół Strażak Goszcza,
- Uczniowski Klub Sportowy Zawisza Sulechów,
- Uczniowski Klub Sportowy Ekler Baranówka⁸.

⁸ Raport o stanie gminy Kocmyrzów-Luborzyca za 2019 rok

POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku⁹. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"¹⁰. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹¹.

Na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych o różnym profilu działalności. Dodatkowo Gmina znajduje się w bliskim otoczeniu fundacji i stowarzyszeń prowadzących swoje działania w na terenie całego regionu, dzięki czemu możliwe jest wykorzystanie ich wiedzy i doświadczenia we wspieraniu różnych grup społecznych z terenu Gminy. Wśród tych, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych możemy wymienić:

1. Caritas;
2. Polski Czerwony Krzyż;
3. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko”;
4. Małopolski Ośrodek Fundacji „Praesterno”;
5. Stowarzyszenie „Wiosna”;
6. Polski Komitet Pomocy Społecznej
7. Stowarzyszenie „Manko”;

---

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹⁰ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹¹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

8. Stowarzyszenie „Integracja”;
9. Stowarzyszenie „Aktywna Gmina+”;
10. Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa;
11. Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Dzieci i Młodzieży „Szansa”;
12. Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych Kosynierzy;
13. Kluby i Zespoły Sportowe;
14. Orkiestry Dęte z terenu gminy
15. Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
16. Stowarzyszenie „Piękne Anioły”
17. Stowarzyszenie Kreatywnych Seniorów „Jesienny Liść”;
18. Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich „KOLIBABY”;
19. Gminne Koło Kombatantów;
20. Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Krakowie;
21. Fundacja „Człowiek dla Zwierząt”;
22. Hospicjum Św. Łazarza w Krakowie;
23. Polskie Stowarzyszenie Terapii Behawioralnej.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy gminy Kocmyrzów-Luborzyca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020* zatwierdzonym uchwałą nr XII/96/2019 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 25 listopada 2019 roku. Priorytetowym celem programu jest: „*zwiększenie zaangażowania organizacji pozarządowych oraz mieszkańców w życie publiczne, kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnienie współpracy międzysektorowej gwarantującej samorealizację i efektywność realizacji zadań.*”

Współpraca z organizacjami obejmować będzie zadania:

- z obszaru polityki społecznej: wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, pomoc osobom bezdomnym, ubogim, bezrobotnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie tym zjawiskom, wsparcie osób niepełnosprawnych i starszych oraz ich aktywizacja i integracja społeczna, świadczenie usług pielęgnacyjnych osobom zależnym, rozwijanie integracji międzypokoleniowej, rozwiązywanie problemów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

alkoholowych, profilaktyka zachowań ryzykownych, przeciwdziałanie narkomanii, przemocy i patologiom społecznym;

- z obszaru kultury i sztuki: organizowanie wydarzeń kulturalnych promujących Gminę w regionie, promowanie i pielęgnowanie lokalnej historii, tradycji ludowych, kuchni regionalnej i folkloru, wspieranie amatorskich ruchów artystycznych i ochrona lokalnych zabytków;
- z obszaru edukacji i wychowania: wspieranie inicjatyw o charakterze naukowym, inicjowanie wydarzeń edukacyjnych i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej;
- z obszaru sportu i rekreacji: upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, ale i osób starszych; organizowanie imprez promujących zdrowy tryb życia;
- z zakresu bezpieczeństwa: organizowanie szkoleń i wydarzeń na rzecz upowszechniania bezpiecznych zachowań wśród uczniów, tj. nauka pierwszej pomocy i ruchu drogowego, profilaktyka chorób i uzależnień oraz promowanie abstynencji alkoholowej i narkotykowej;
- z zakresu ochrony środowiska naturalnego: edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży, promowanie zachowań proekologicznych i podejmowanie inicjatyw na rzecz środowiska¹².

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

---

¹² Program współpracy gminy Kocmyrzów-Luborzyca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020 (uchwała Nr XII/96/2019 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 25 listopada 2019 roku).

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzycy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Według *Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy* zatwierdzonego Uchwałą Nr XVII/144/2020 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycy z dnia 14 lipca 2020 roku, celem jego działalności jest:

1. wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
2. wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
3. podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin a także do ich aktywizacji i integracji ze środowiskiem,
4. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
5. wspieranie i praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zaplanowane działania mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji¹³.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);

---

¹³ Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy (uchwała nr XVII/144/2020 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycy z dnia 14 lipca 2020 roku).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

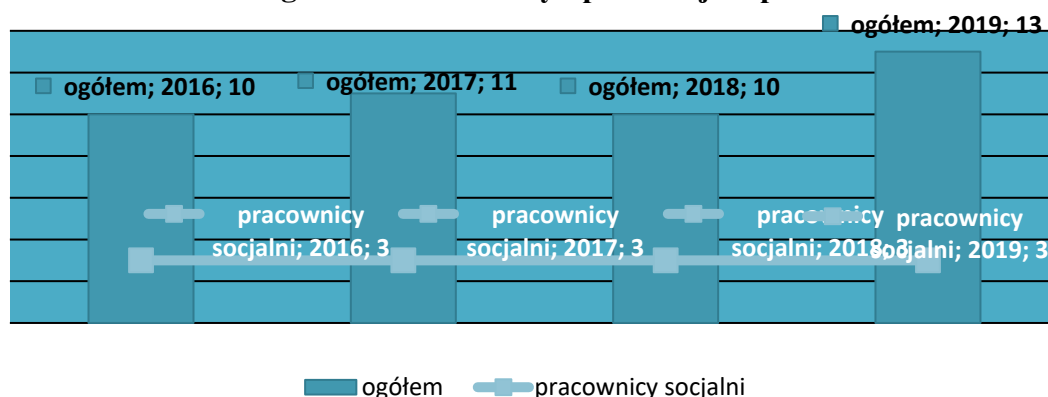
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., Nr 140);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r, poz. 821);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 695 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

/// Środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2019 roku 23 232 152,00 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 5 277 093,00 zł, czyli o niemal 23%. Wydatki na rzecz rodzin, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz innych zadań w tym obszarze stanowiły 30% wszystkich kosztów poniesionych przez Gminę w 2019 roku.

Na koniec 2019 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy zatrudnionych było łącznie 13 pracowników, w tym kierownik oraz 6 pracowników socjalnych. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadało 4 pracowników socjalnych. W latach 2016-2019 ilość kadry Ośrodka, w tym pracowników socjalnych utrzymywała się na względnie stałym poziomie. GOPS w 2019 roku spełniał

ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

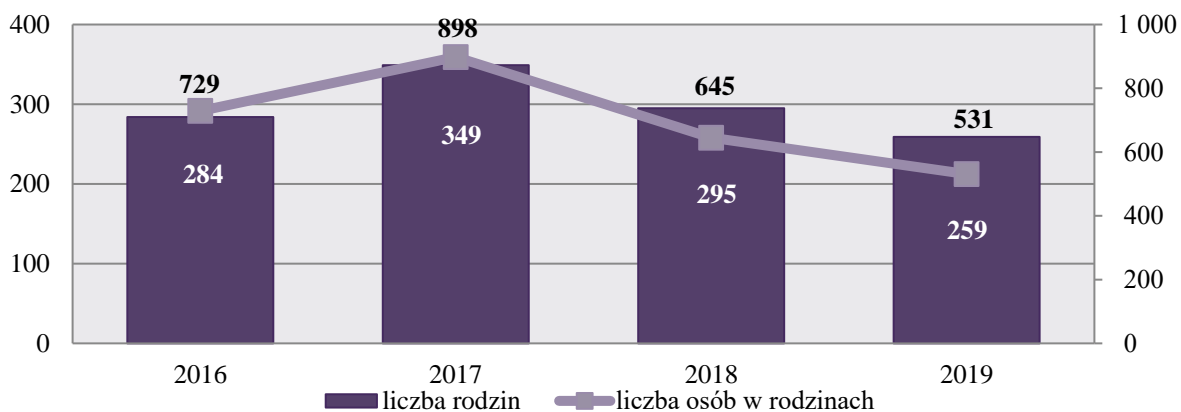
Wykres 16. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przełomie lat 2016-2017 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca ulegała znaczącemu wzrostowi o 23%, a wsparciem objęto 349 rodzin. Od roku 2017 roku z pomocy społecznej korzysta coraz mniej rodzin – w 2018 roku było ich 295, a w kolejnym o 12% mniej, tj. 259 rodzin. Na przestrzeni ostatnich lat podobna tendencja ma miejsce w kontekście liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

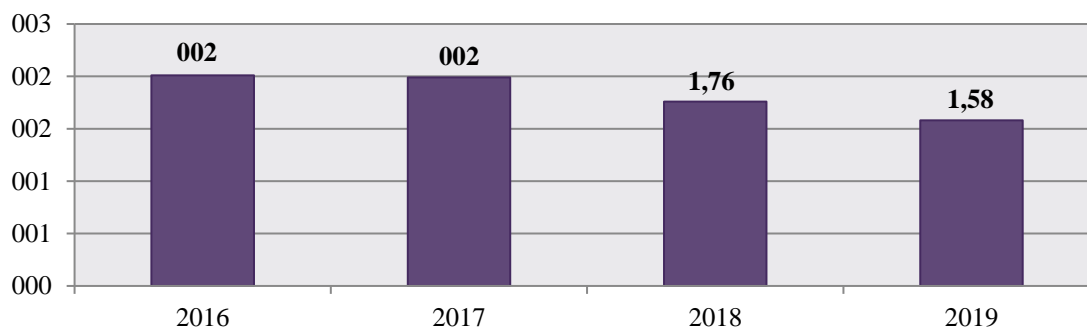
Wykres 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2016-2019 wartość tego wskaźnika była bardzo niska, a dodatkowo zmniejszyła się – z 2,01% w 2016 roku, do 1,58% w 2019 roku. Mimo niewielkiej różnicy wielkości wskaźnika w stosunku do lat ubiegłych, trend malejący jest systematyczny. Poniżej zaprezentowane zostały jego wartości w poszczególnych latach.

Wykres 18. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym. W omawianym roku korzystających z pomocy społecznej mężczyzn było niewiele więcej niż kobiet, a różnica wyniosła 19 osób.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019

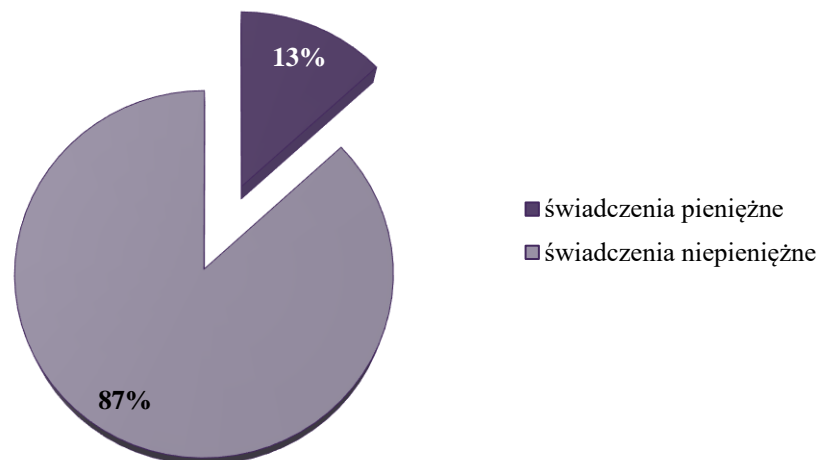
wiek	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiet	ogółem	kobiet	ogółem	kobiet	ogółem	kobiet
	m	y	m	y	m	y	m	y
0-17	105	49	87	39	78	36	69	28
produkcyjny	181	96	189	87	160	76	138	57
poprodukcyjny	55	34	64	39	67	44	64	41
łącznie	341	189	340	165	305	156	271	126

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy udzielił łącznie 9 456 świadczeń niepieniężnych oraz 1 433 świadczenia pieniężne.

W 2019 roku udzielone mieszkańcom gminy Kocmyrzów-Luborzyca świadczenia pieniężne stanowiły 13,2% wszystkich udzielonych świadczeń, natomiast świadczenia niepieniężne zdecydowaną większość, tj. 86,8%.

Wykres 19. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W porównaniu do roku 2016, w 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała ze 173 w 2016 roku do 113 w 2019 roku. Oznacza to spadek o 35%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są nieznaczne – mężczyźni stanowili prawie 53% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, natomiast kobiety - 47%.

Tabela 6. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć

<i>płeć</i>	2016	2017	2018	2019
kobiety	119	59	60	53
mężczyźni	54	61	60	60
ogółem	173	120	120	113

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymały 133 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się niepełnosprawność (96 rodzin), natomiast na trzecim – ubóstwo (94 rodziny). Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej znalazła się również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (65 rodzin) oraz bezrobocie (45 rodziny). W przypadku 26 rodzin powodem udzielenia wsparcia był alkoholizm, a 15 rodzin – potrzeba ochrony macierzyństwa. Z powodu bezdomności i zdarzeń losowych z

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

pomocy społecznej skorzystało po 3 rodziny, natomiast z powodu przemocy w rodzinie i trudności po zwolnieniu z zakładu karnego po jednej.

Tabela 7. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2019 roku – liczba rodzin

L.P.	powód udzielenia świadczeń	liczba rodzin
1	długotrwała lub ciężka choroba	133
2	niepełnosprawność	96
3	ubóstwo	94
4	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	65
5	bezrobocie	45
6	alkoholizm	26
7	potrzeba ochrony macierzyństwa	15
8	bezdomność	3
9	zdarzenia losowe	3
10	przemoc w rodzinie	1
11	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2018 roku przeprowadzono je z 227 osobami, a w 2019 z 210, co oznacza spadek o 7%, natomiast liczba rodzin w tym czasie zmniejszyła się o 3. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni ostatnich czterech lat ulegała wahaniom, co dokładnie przedstawia poniższa tabela.

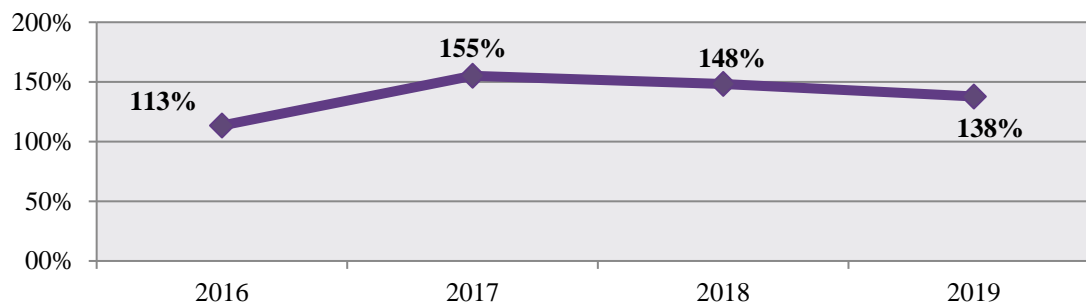
Tabela 8. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	220	233	227	210
liczba rodzin	215	225	205	202
liczba osób w rodzinach	529	496	437	399

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na wysokim poziomie 137,8%. Od roku 2017 wskaźnik ten stopniowo malał – różnica kształtuje się na poziomie 17,3 pp.

Wykres 20. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy udziela pomocy i wsparcia poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, w tym pomoc prawną i psychologiczną w Punkcie Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.

Dodatkowo, Gmina jest częstym grantobiorcą i realizatorem projektów unijnych i krajowych, wśród których należy wymienić:

1. „Stawiam na rozwój” – rozpoczęty w 2018 roku, trzyletni projekt współfinansowany ze środków unijnych skierowany został do 48 dorosłych mieszkańców Gminy. Podjęte w jego ramach działania mają na celu aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców oraz podniesienie ich kompetencji w wypełnianiu ról społecznych, tj. pracownika, rodzica, obywatela itp. Projekt przewidywał opracowanie indywidualnych planów działania uwzględniających poradnictwo psychologiczne, zawodowe, pedagogiczne, rodzinne, w tym mediacje i terapię, zajęcia rehabilitacyjne i usprawniające dla osób niepełnosprawnych, a także spotkania przygotowujące do podjęcia zatrudnienia.
2. „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” - w ramach edycji programu osłonowego na 2019 rok Gmina zrealizowała projekt „Aktywnie Przeciw Przemocy”. Działania przewidziane w nim obejmowały szeroki zakres tematyczny z obszaru profilaktyki zachowań przemocowych. Warsztaty dla dzieci i młodzieży zawierały szczególne odniesienie do zjawiska przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, negatywnych następstw takich zachowań, a także przybliżyły sposoby i techniki radzenia sobie ze stresem bez użycia przemocy. Odbiorcami działań byli również nauczyciele i rodzice, którzy na dedykowanych im spotkaniach mieli możliwość nabycia umiejętności łagodzenia sytuacji konfliktowych w rodzinie i szkole, zdobycia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

wiedzy na temat skutków stosowania przemocy wobec dzieci i innych członków rodzin. Z kolei dla seniorów zorganizowane zostały warsztaty dotyczące przemocy wobec osób starszych – przejawów, skutków oraz możliwych sposobów przeciwdziałania. Decyzją Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wśród mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca projekt został wyłoniony do kontynuacji w edycji Programu na rok 2020.

W styczniu 2020 roku gmina Kocmyrzów-Luborzyca rozpoczęła także realizację programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, zwiększając dostęp do specjalistycznych usług mieszkańcom Gminy będących w szczególnej sytuacji.

Inną formą wsparcia świadczoną przez GOPS jest pomoc w zakresie dożywiania, ujęta w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020, którą Ośrodek realizuje we współpracy z Caritas, Polskim Czerwonym Krzyżem, Stowarzyszeniem „Szansa” oraz Polskim Komitetem Pomocy Społecznej. GOPS skierował łącznie 113 wniosków o objęcie wsparciem 224 mieszkańców Gminy, natomiast osobom mającym trudności w poruszaniu się pracownicy Ośrodka samodzielnie dowożą paczki żywnościowe do miejsca zamieszkania.

W 2018 roku gmina Kocmyrzów-Luborzyca przystąpiła jako partner do realizacji projektu w ramach RPO Województwa Małopolskiego w którym to projekcie NZOZ „Madzia” utworzył placówkę wsparcia dziennego, tj. „Dom Aktywnego Seniora w Łososkowicach”. Miejsce skierowane jest do 30 osób po 60 roku życia z terenu Gminy, a realizowane w nim zajęcia fizjoterapeutyczne, szkolenia, usługi asystenckie i opiekuńcze oraz aktywności kulturalno-społeczne mają na celu aktywną integrację społeczną w środowisku lokalnym osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem.

Na terenie Gminy od stycznia 2020 roku funkcjonuje również „Klub Senior+”, czyli placówka oferująca ciekawe i aktywne spędzanie czasu wolnego, jak uczestnictwo w warsztatach tematycznych, zajęciach sprawnościowych i kulturalnych dla 20 seniorów.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej stale współpracuje ze wszystkimi organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. Od czerwca 2018 roku Gmina podjęła ścisłą współpracę z Województwem Małopolskim oraz Caritas Archidiecezji Kieleckiej i Stowarzyszeniem Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego Suchej Beskidzkiej, w celu poprawy jakości życia osób niesamodzielnych oraz objęcia kompleksową i całodobową opieką medyczną osób z problemami zdrowotnymi. Projekt „Tele Anioł” polega na umożliwieniu osobom biorącym udział w projekcie samodzielne funkcjonowanie i bezpieczeństwo w środowisku lokalnym. W celu ograniczenia liczby osób umieszczanych w DPS osoby otrzymały opaski naramienne z wbudowaną kartą SIM

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

i przyciskiem SOS, dzięki czemu w przypadku nagłego pogorszenia zdrowia mogą natychmiastowo wezwać pomoc medyczną.

Mimo braku Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie Gminy, jej mieszkańcy korzystają z usług ŚDS „Świt” prowadzonego przez Stowarzyszenie „Ognisko” w Miłoticach. Gmina Kocmyrzów-Luborzyca w ramach porozumienia z Gminą Słomniki w 2019 roku pobyt w nim umożliwiono 8 osobom.

W 2020 r zawarto również porozumienie z Gminą Zielonki , dzięki czemu mieszkańcy gminy mogą korzystać z zajęć Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Zachariaszowskiej

/// ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Gminy,
- Komisariat Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Gminna Rada Seniorów,
- Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób dotkniętych Przemocą w Rodzinie,
- Klub Senior+,
- Dom Aktywnego Seniora w Łososkowicach,
- placówki służby zdrowia,
- Centrum Kultury i Promocji w Kocmyrzowie-Luborzycy,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kocmyrzowie-Luborzycy,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

OPIEKA ZDROWOTNA

Nieodpłatne usługi medyczne na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca prowadzi szereg podmiotów publicznych i prywatnych, w tym Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o., NZOZ "Lubomed" sp. z o.o., NZOZ Centrum Medyczne "GASTRO-MEDICAL", NZOZ Przychodnia Rodzinna "Gaja-MED" Sp. z o.o., wiejski ośrodek zdrowia w Łuczycach i Skrzyszowicach oraz Stomatologiczny Zakład Leczniczy.

Wskazane podmioty świadczą nieodpłatną pomoc medyczną na podstawie kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i rehabilitacji leczniczej. W Kocmyrzowie zlokalizowany jest całodobowy Oddział Pogotowia Ratunkowego oraz Punkt Rehabilitacyjny, który świadczy usługi mieszkańcom. Dodatkową opieką medyczną i profilaktyką zdrowotną objęci są uczniowie w ramach funkcjonujących w szkołach gabinetów.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na 1 przychodnię przypadało 1 972 mieszkańców. Jest to wartość nieco większa w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całej Polsce, gdzie wynosi 1 758 osób, a zarazem niższa niż w powiecie krakowskim, w którym na 1 przychodnię w roku 2019 przypadało 2 182 osoby. W ramach POZ w Gminie w 2019 roku udzielono 4,8 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest większą wartością w porównaniu do całego kraju – 4,5, jak i powiatu – 4,1.

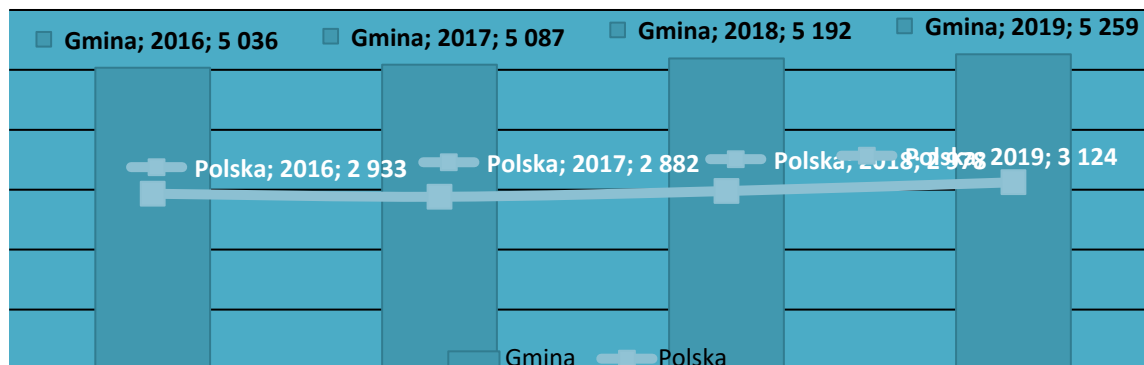
Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca w porównaniu do powiatu i Polski w 2019 roku

wyszczególnienie	Polska	Powiat	Gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1 758	2 182	1 972
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,5	4,1	4,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy działają 3 apteki i 8 punktów aptecznych. Na jedną aptekę w Gminie przypada 5 259 osób. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest wzrost liczby ludności przypadającą na jedną ogólnodostępną aptekę. Wskaźnik dostępności aptek dla całego kraju jest na znacząco niższym poziomie i w 2019 roku wyniósł 3 124 osoby. Dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 21. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w Gminie i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Kocmyrzów-Luborzyca o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Słomnikach. Jednostka ta podlega Komendzie Powiatowej Policji w Krakowie. Obszar Gminy podzielony jest na 3 rejony, nad których bezpieczeństwem czuwają wyznaczeni dzielnicowi.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają działające w formie stowarzyszeń ochotnicze straże pożarne:

- OSP Czulice,
- OSP Goszyce,
- OSP Goszcza,
- OSP Głęboka,
- OSP Karniów,
- OSP Łuszczycy,
- OSP Łososkowice,
- OSP Maciejowice,
- OSP Marszowice,
- OSP Rawałowice,
- OSP Skrzyszowice.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Dwie Ochotnicze Straże Pożarne – w Goszczy i Łuczycach należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Ponadto w Goszczy funkcjonuje Grupa Poszukiwawczo-Ratownicza z psami ratownikami.

W 2019 roku jednostki liczyły łącznie 404 członków zwyczajnych, 28 członków wspierających i 26 honorowych. OSP w przedmiotowym roku wzięły udział w 476 akcjach ratowniczo-gaśniczych.

CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Termin „diagnoza społeczna” używany jest w szerokim i węższym znaczeniu. W szerokim znaczeniu diagnozą społeczną są społeczne badania, w których zbiera się dane szczegółowe, porządkuje je i interpretuje w celu udzielenia odpowiedzi na pytania: „*Jak jest? Co to jest? Dlaczego tak jest?*”. Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki¹⁴. Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

- identyfikacji przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacji wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- identyfikacji skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacji regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- analizy proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

Rzetelnie przeprowadzona diagnoza jest fundamentem do planowania różnych programów rozwiązywania problemów społecznych. Wiedza, którą dostarcza nam diagnoza

---

¹⁴ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

pozwała na odpowiednią alokację zasobów w polecane programy. Dlatego jakość wykonanej diagnozy jest znacząca dla tworzenia właściwych i adekwatnych działań w społeczeństwie.

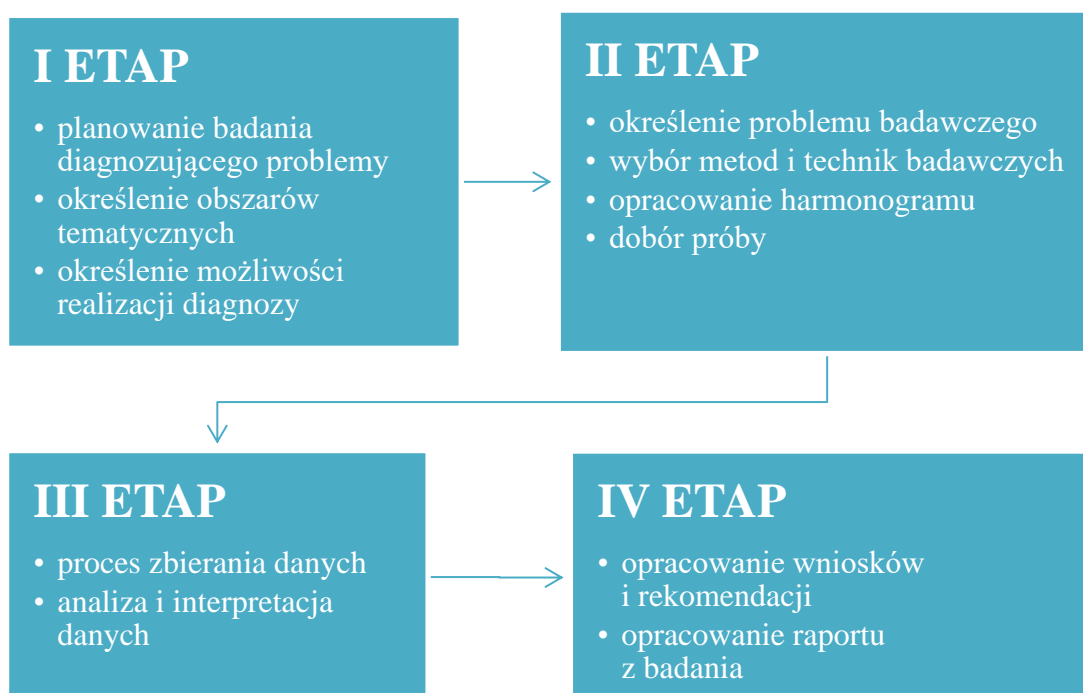
CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA

Niniejsza diagnoza realizowana wśród mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących na jej obszarze. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 4. Etapy badania

PROBLEMATYKA BADANIA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Poniżej zaprezentowane zostały problemy społeczne, do których odnosił się zakres prac badawczych.

PROBLEM ALKOHOLOWY (ALKOHOLIZM) – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”¹⁵. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.

PROBLEM NARKOTYKOWY (NARKOMANIA) – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”¹⁶. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, a także skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy.

PROBLEM NIKOTYNOWY (NIKOTYNIZM) – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie Gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów.

¹⁵ Pilch T., *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

¹⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.).

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE – przemoc jest intencjonalnymi i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „Przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

PROBLEM PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ – WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub groźenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”¹⁷. Nowym problemem, który pojawia się coraz częściej wśród polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.

CYBERPRZEMOC (cybermobbing, cyberbullying, agresja elektroniczna, elektroniczna przemoc rówieśnicza) – stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

Tabela 10. Dręczenie szkolne i cyberbullying - różne rozumienie właściwości dręczenia w tradycyjnym dręczeniu i cyberbullyingu

Kryterium wyróżniające	Tradycyjny bullying	Cyberbullying
------------------------	---------------------	---------------

¹⁷ Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Powtarzalność	Wynika z wielokrotnego działania sprawców.	Może wynikać z cech samego materiału zamieszczonego w Internecie, który jest albo wielokrotnie kopiowany, albo długotrwanie obecny; w obu tych przypadkach ofiara doświadcza powtarzalnej wiktyimizacji.
Nierównowaga sił	Wynika z przewagi ilościowej, fizycznej lub psychologicznej sprawcy bądź sprawców.	Może wynikać z większych kompetencji sprawców w zakresie obsługi nowych technologii komunikacyjnych.
Intencjonalność	Jest operacjonalizowana najczęściej jako świadoma chęć skrzywdzenia ofiary.	Część badań wskazuje, że ze względu na cechy komunikacji zapośredniczonej (m.in. redukcja sygnałów niewerbalnych) niektórzy sprawcy nieświadomie krzywdzą ofiary.

Źródło: J. Pyżalski, *Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*

Warto poznać przykłady agresji elektronicznej, z którą borykają się uczniowie szkół. Obejmuje ona następujące formy:

- flaming – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej,
- prześladowanie (ang. *harassment*) – regularne przesyłanie nieprzyjemnych wiadomości do ofiary za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji,
- kradzież tożsamości (ang. *impersonation*) – podszywanie się pod ofiarę,
- upublicznianie tajemnic (ang. *outing*) – udostępnianie prywatnych materiałów ofiary (np. zdjęcia),
- śledzenie (ang. *cyberstalking*) – inwigilacja ofiary i nękanie jej niechcianymi komunikatami,
- Happy Slapping – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmu oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie,
- poniżenie (ang. *denigration*) – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary,
- wykluczenie (ang. *exclusion*) – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej ofiary,
- agresja techniczna – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze¹⁸.

¹⁸ Pyżalski J., *Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*, s. 126-128.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

RYNEK PRACY – zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - bezrobotny to osoba niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie, służbie, albo innej pracy zawodowej lub jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy. Bezrobocie ściśle wiąże się z innymi poważnymi kwestiami społecznymi np. alkoholizmem, ubóstwem, czy obniżeniem standardu życia całej rodziny, stąd poświęciliśmy część naszej diagnozy na ten jakże ważny temat.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ – do głównych problemów osób niepełnosprawnych należałoby zaliczyć niski poziom aktywności zawodowej, problemy z utrzymaniem z utrzymaniem zdobytego zatrudnienia, izolację społeczną, która jest konsekwencją braku samodzielności i konieczności pomocy innych osób, a także bariery architektoniczne, transportowe, które utrudniają poruszanie się. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, w Polsce było 3 457 tys. osób z potwierdzeniem prawnym niepełnosprawności.

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – wykluczenie społeczne i ubóstwo to ważne problemy współczesnego świata. Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa. choć nie jest z nim równoznaczne. Osoby wykluczone nie muszą być ubogie, natomiast osoby ubogie nie muszą być wykluczone.

OSOBY STARSZE – według klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia wyodrębnia się cztery etapy procesu starzenia się: wiek przedstarczy od 45 do 59, wiek starzenia się od 60 do 74 lat, wiek starczy od 75 do 89 lat oraz długowieczność – co najmniej 90 lat¹⁹. Do głównych problemów seniorów można zaliczyć: ubóstwo, wykluczenie społeczne, choroby, ograniczenie sprawności fizycznej i umysłowej, utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, różne utrudnienia architektoniczne, czy niski dostęp do technologii.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE – jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed

---

¹⁹ M. Muszalik, M. Biercewicz, *Problemy opiekuńcze u osób w starszym wieku*, , s. 132.

zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca na temat problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych, profilaktyki, starzenia się społeczeństwa, rynku pracy, ubóstwa, wykluczenia społecznego, niepełnosprawności, osób starszych, bezdomności oraz bezpieczeństwa publicznego. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców Gminy oraz uczniów. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

Badania wśród wszystkich grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania “ile?” i “jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę, niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na populację²⁰.

Badania wśród obu grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Zastosowane zostało badanie ankietowe za pomocą techniki CAWI (*Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Przed przystąpieniem do ankietowania uczniów, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, a w przypadku obu grup respondentów udzielano im informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

DOBÓR PRÓBY

---

²⁰ Przewłocka J., *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*, s. 97.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

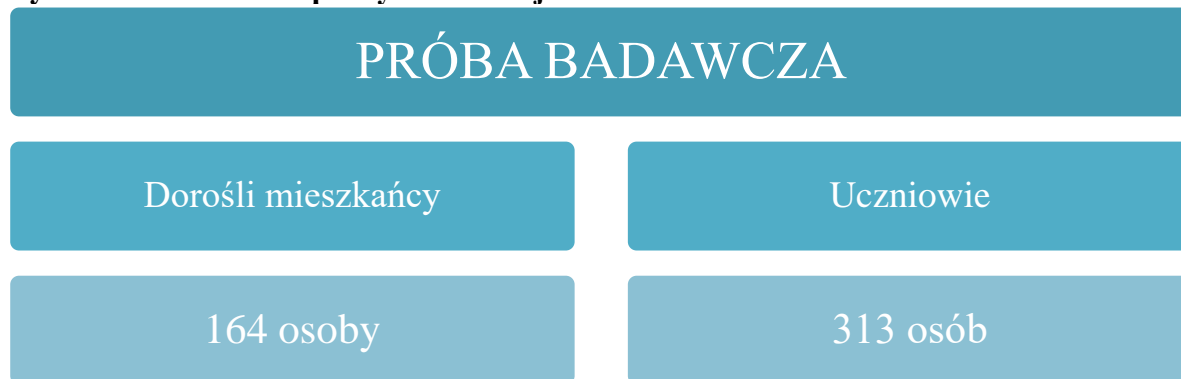
Najczęściej badana przez nas zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, powinniśmy kierować się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Rysunek 5. Dobór próby badawczej

Badania zostały przeprowadzane od sierpnia do września 2020 roku i wzięło w nich udział łącznie 477 osób. Poniższa tabela przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

Rysunek 6. Struktura próby badawczej

NARZĘDZIA BADAWCZE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany jest przez naszą firmę w prowadzonych badaniach,
- kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej ma zaplanowaną ich formę i kolejność.

Kwestionariusz ankiety można podzielić na 3 części:

1. część adresowo-tytułowa - umieszcza się ją na pierwszej stronie naszej ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla naszego respondenta,
2. część merytoryczna - zawarte są w niej nasze pytania dotyczące zagadnienia, które badamy,
3. część metryczkowa - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta, są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania; informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych.

maksymalnie +/- 3%

ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Podczas prowadzenia badań społecznych wyróżnia się kilka podstawowych reguł, jakimi powinien kierować się badacz, aby nasze badania były prowadzone w sposób etyczny.

Wśród nich wymienia się między innymi:

- świadomą zgodę respondenta, który ma pełną wiedzę, co do charakteru swojego uczestnictwa w badaniu,
- unikanie wprowadzania w błąd respondentów,
- zagwarantowanie badanym poufności oraz uszanowania ich prywatności,
- niedopuszczenie do sytuacji celowych pominięć i manipulacji w trakcie zbierania i analizy danych,
- podmiotowe traktowanie badanych osób,
- nieszkodzenie w żaden sposób badanym,
- jasne i precyzyjne informowanie badanych o korzyściach i obciążeniach²¹.

Badane przez nas osoby wypełniały ankietę samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostawali informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety, co sprawiło, że nasze badania prowadzone są w sposób etyczny.

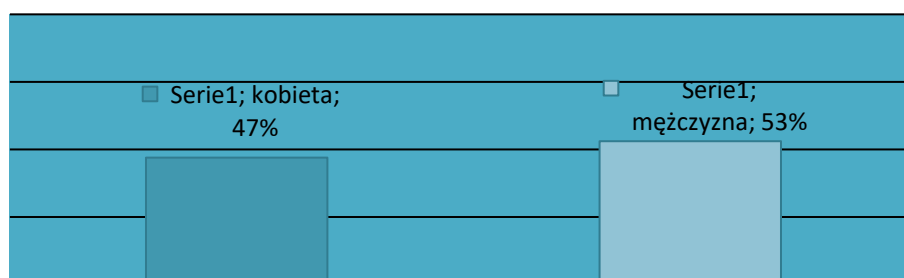
---

²¹ Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, s. 515-519.

WYNIKI BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

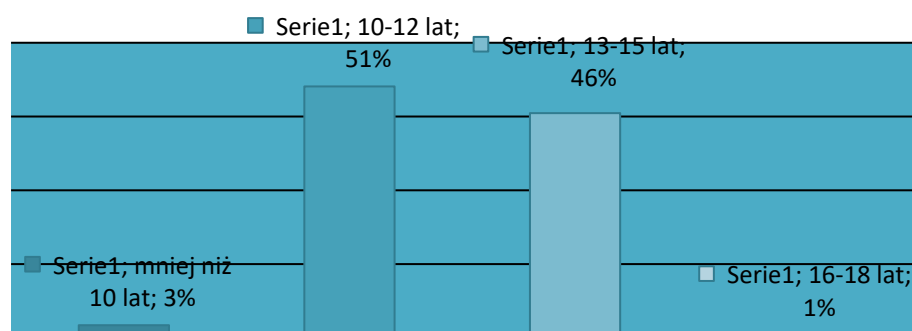
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca wypełnili 313 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne przewagę mieli chłopcy. Stanowili oni 53% ogółu, natomiast dziewczynki wypełniły niewiele mniej, bo 47% kwestionariuszy.

Wykres 22. Płeć:

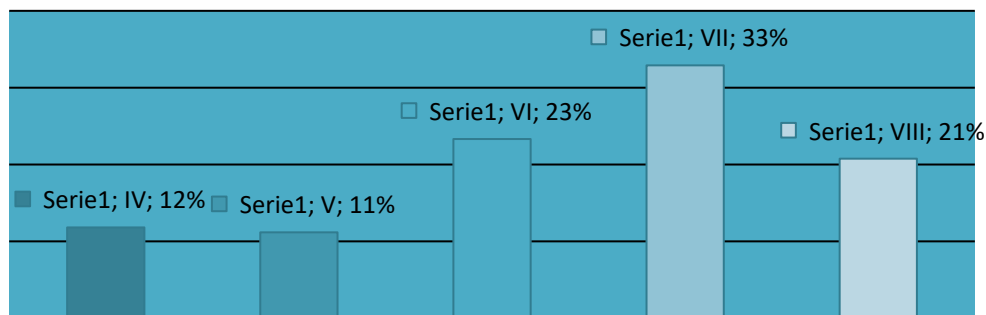
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, większość kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 10-12 lat (51%). Znaczna część badanych zadeklarowała wiek mieszczący się w przedziale 13-15 lat (46%), natomiast respondenci w wieku poniżej 10 roku życia uzupełnili 3% ankiet, a w wieku 16-18 lat przekazali 1% kwestionariuszy.

Wykres 23. Wiek:

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Większość osób biorących udział w badaniu uczęszcza do VII klasy szkoły podstawowej (33%), natomiast 23% ankietowanych to uczniowie klasy VI, 21% klasy VIII, 12% klasy IV, a 11% klasy V.

Wykres 24. Klasa:

PROBLEM ALKOHOLOWY

Realizowane na przestrzeni lat badania wśród dzieci i młodzieży wskazują na to, że alkohol jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych substancji psychoaktywnych używanych przez młodych ludzi - sięgano po niego częściej niż po papierosy czy narkotyki. Niepokojące jest to, że picie alkoholu w młodym wieku jest szczególnie szkodliwe - może zaburzyć dalszy rozwój fizyczny i psychiczny nastolatków, osłabić funkcje poznawcze, takie jak pamięć czy koncentracja, a uszkodzenia mózgu spowodowane alkoholem bywają trwałe, utrudniając jego pracę także w dorosłości²². Powodów sięgania po alkohol przez dzieci i młodzież jest wiele, między innymi przyzwolenie ze strony rodziców, nieprawidłowe relacje rodzinne, łatwa dostępność, presja rówieśników, nieumiejętność radzenia sobie z problemami, czy też chęć ośmielenia się w kontaktach z rówieśnikami. Alkohol – zwłaszcza piwo – w wielu przypadkach stał się nieodłączną częścią zabaw, dyskotek, spotkań towarzyskich lub imprez sportowych²³. Spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież nie tylko zwiększa ryzyko wystąpienia problemów zdrowotnych, ale także podejmowania innych zachowań ryzykownych, czy też zagrożeń rozwoju osobistego (zaniedbywanie obowiązków szkolnych, konflikty z prawem, rodzicami, utrata zainteresowań). Pomimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu, polska młodzież nadal jest silnie zagrożona przez legalne substancje psychoaktywne. Z przeprowadzonego w 2019 roku badania ESPAD wynika, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło aż 80,0% uczniów z III klas gimnazjum, natomiast w czasie ostatnich 30 dni poprzedzających badanie – 46,7%. Ponadto zdecydowana większość nastolatków z III klas gimnazjów uważa, że zdobycie alkoholu jest bardzo łatwe lub dosyć

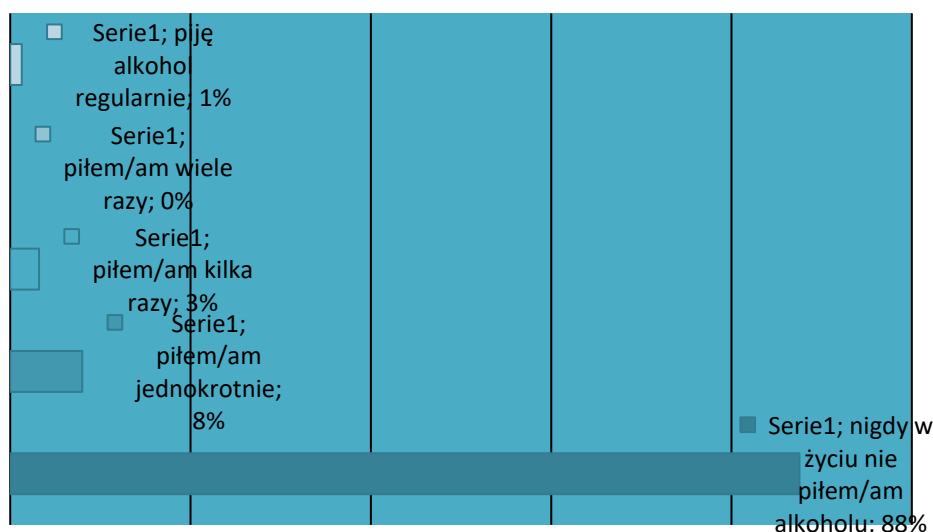
²² *Jak rozmawiać dzieckiem o alkoholu?*, Przewodnik dla rodziców, Trzymaj Pion.

²³ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA JR, Warszawa-Milanówek 2017.

łatwe²⁴. Mając na uwadze dane statystyczne wskazujące na znaczne rozpowszechnienie spożywania alkoholu wśród młodzieży szkolnej oraz konsekwencje tego dla rozwoju młodych ludzi, konieczne jest realizowanie systematycznych i długoterminowych działań profilaktycznych o udowodnionej skuteczności z udziałem zarówno uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli.

Pierwsze z pytań skierowanych do uczniów, odnosiło się do częstotliwości spożywania przez młodych mieszkańców Gminy alkoholu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że kontakt z nim miało 12% uczniów. W grupie osób, które zadeklarowały sięgnięcie po alkohol, większość stanowią uczniowie, którzy spożywali go jednokrotnie (8%), natomiast 3% spożyło go kilka razy. 1% respondentów przyznał, że pije alkohol regularnie.

Wykres 25. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?

Na kolejne pytania odpowiadali ci uczniowie, którzy pili alkohol.

39 osób

Uczniowie, którzy spożywali alkohol zostali poproszeni o określenie, w jakim wieku pierwszy raz po niego sięgnęli. Odpowiedzi respondentów są następujące: 20 osób wskazało na 11-13 lat (51%), 15 na 14-16 lat (38%), 3 badanych podało, że spróbowało alkoholu mając mniej niż 10 lat (8%),

²⁴ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Tabela 11. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	8%	3
11-13 lat	51%	20
14-16 lat	38%	14

Kolejne pytanie zadane uczniom ze szkół znajdujących się na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca, odnosiło się do częstotliwości spożycia alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Zdecydowana większość uczniów nie piła alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem (74%). W grupie osób, które sięgnęły w tym okresie po alkohol, większość spożyło go 1-2 razy (7 osób, tj. 18%). 2 uczniów wskazało na 5-7 razy (5%), natomiast 1 respondent na częstsze picie go, tj. więcej niż 7 razy (3%).

Tabela 12. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	74%	29
1 – 2 razy	18%	7
3 – 4 razy	0%	0
5 – 7 razy	5%	2
więcej niż 7 razy	3%	1

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że nastolatki ze szkół na terenie Gminy najczęściej sięgali po piwo (po 26 osób, tj. 68%), co czwarty wskazał na spożycie wódki (9 osób, tj. 24%), a co piąty na szampana (8 osób, tj. 21%). Po wino sięgnęło 5 osób (13%), po whisky 4 osoby (11%), a po likier i nalewkę jedna osoba (3%). Jednocześnie możemy zauważyć, że na spożycie innego rodzaju alkoholu zdecydowało się 5 ankietowanych (13%).

Tabela 13. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
piwo	68%	26
wódka	24%	9

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

szampan	21%	8
wino	13%	5
inny	13%	5
whisky	11%	4
likier, nalewka	3%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Badania wykazały, że spośród uczniów, którzy spożywali alkohol, większość nie doświadczyła w związku z tym żadnych przykrych konsekwencji (32 osoby, tj. 82%). 1 osoba zadeklarowała problemy w szkole, a kolejna 1 na rodzinne w związku ze spożyciem napoju alkoholowego. Żaden z respondentów nie wskazał na doznanie pozostałych problemów, tj. problemów finansowych, problemów z policją, kłótni lub bójki, jednakże uczniowie przyznali, że doświadczyli innych, nieprzyjemnych konsekwencji przejawiających się złym samopoczuciem.

Tabela 14. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem/am przykrych doświadczeń	82%	32
inne	13%	5
problemy w szkole	3%	1
problemy w rodzinie	3%	1
problemy finansowe	0%	0
wypadek lub uszkodzenie ciała	0%	0
kłótnia lub bójka	0%	0
pogorszenie relacji koleżeńskich	0%	0
problemy z Policją	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ramach badań uzyskano również informację o sposobie otrzymania/zdobycia alkoholu przez uczniów. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że ankieterowani najczęściej byli nim częstowani lub dostawali go do spróbowania od rodziców (12 osób, tj. 32%). Na dalszym miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się podkradnięcie trunku rodzicom (4 osoby, tj. 11%) oraz otrzymanie go od starszych kolegów (3

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

osoby, tj. 8%). Po 2 osoby wskazały, że poprosiły o zakup alkoholu lub dokonały go samodzielnie (5%). Wśród innych sposobów pozyskania napojów wysokoprocentowych uczniowie podali omyłkowe spożycie go na imprezach rodzinnych.

Tabela 15. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie poczęstował	32%	12
rodzice dali mi spróbować	32%	12
inne	21%	8
podkradłem/am rodzicom	11%	4
dostałem/am od starszych kolegów	8%	3
kupiłem/am sobie sam	5%	2
poprosiłem/am kogoś o kupno	5%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

PROBLEM NIKOTYNOWY

Zrealizowane dotychczas badania wśród dzieci i młodzieży pokazują, że palenie papierosów jest nieco mniej powszechne niż sięganie po alkohol, jednak również stanowi poważny problem wymagający podejmowania stanowczych i systematycznych działań profilaktycznych. Dane dotyczące palenia papierosów przez młodych ludzi są niepokojące - połowa uczniów 15-16 letnich paliła papierosy (49,9%), a niemal co szósty uczeń sięgnął po nie 40 razy lub więcej²⁵. Palenie papierosów zaczyna się od eksperymentowania, najczęściej w grupie rówieśniczej, a prowadzi do fatalnych w skutkach zdrowotnych nałogu. Wyzwaniem w zakresie działań profilaktycznych stały się również zyskujące w ostatnim czasie na popularności papierosy elektroniczne. Są one postrzegane jako mniej szkodliwe, dlatego młodym ludziom wydają się bardziej atrakcyjne. Liczba użytkowników elektronicznych papierosów jest bardzo wysoka, szczególnie w grupie nastolatków i młodych dorosłych. Jak wynika z przeprowadzonych badań, odsetek respondentów deklarujących użycie ich kiedykolwiek w życiu kształtuje się na poziomie 38%, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni używał ich niemal co piąty uczeń. Na uwagę zasługują również dane statystyczne pokazujące

²⁵ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

skalę częstego sięgania po e-papierosy przez 15-16 latków - do regularnego ich używania przyznało się 7% chłopców i 6% dziewcząt²⁶. Coraz nowsze badania wykazują, że palenie e-papierosów wbrew powszechnie panującej wśród nastolatków opinii, również jest szkodliwe. Aerosol do e-papierosów, który użytkownicy wdychają, może zawierać szkodliwe substancje, w tym: acetaldehyd, formaldehyd, akroleinę, propanal, nikotynę, aceton, o-metyl-benzaldehyd, karcinogenne nitrozaminy.

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy. Z deklaracji respondentów wynika, że kontakt z nimi miało 7% ankietowanych, w tym 4% sięgnęło po nie jednokrotnie, 2% - kilka razy, a 1% uczniów stwierdził, że pali papierosy regularnie/codziennie.

Wykres 26. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

Na kolejne pytania odpowiadali ci uczniowie, którzy palili papierosy.

21 osób

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi uczniów na pytanie dotyczące wieku inicjacji nikotynowej. Możemy zauważyć, że po papierosy przed 10 rokiem życia sięgnął co czwarty badany (19%), mając 11-13 lat paliło 62% ankietowanych, a pozostałe 4 osoby miało wówczas 14-16 lat (19%).

Tabela 16. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
-----------	---	-------------

²⁶ Zachowania ryzykowne nastolatków, koncepcja: Jędrzejko Z. M., Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

mniej niż 10 lat	19%	4
11-13 lat	62%	13
14-16 lat	19%	4

W ramach badań uzyskano również informacje odnośnie częstotliwości palenia papierosów przez uczniów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Spośród wszystkich respondentów, którzy zadeklarowali, że palili papierosy w tym okresie – 4 osoby sięgnęły po wyroby nikotynowe 1-2 razy (19%), a 2 osoby 3-4 razy (10%). Jeden respondent zadeklarował palenie papierosów w tym czasie więcej niż 10 razy (5%).

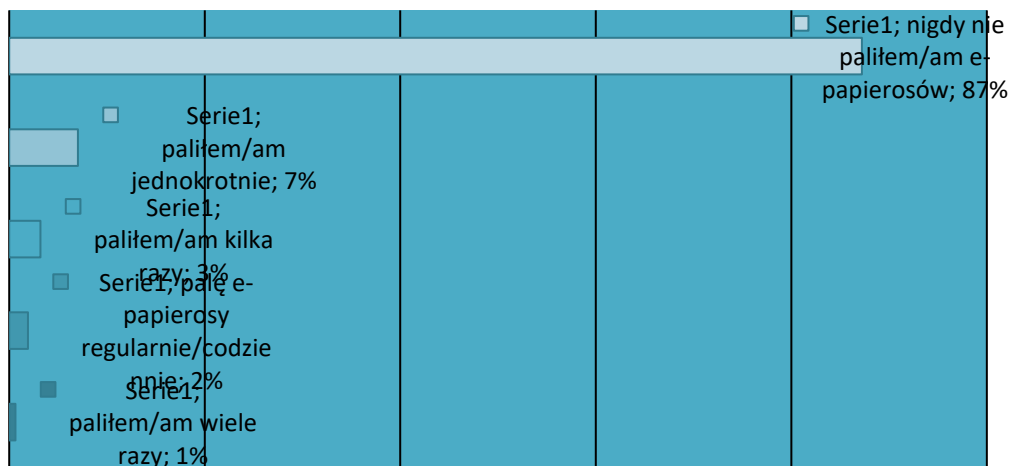
Tabela 17. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
"nie paliłem/am papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	67%	14
1 – 2 razy	19%	4
3 – 4 razy	10%	2
5 – 10 razy	0%	0
więcej niż 10 razy	5%	1

Zbadaniu poddana została również częstotliwość palenia przez uczniów e-papierosów. Z ich deklaracji wynika, że po elektroniczne papierosy sięgnęło 13% ankietowanych, w tym 7% paliło je jednokrotnie, 3% - kilka razy, 1% - wiele razy, natomiast do regularnego/codziennego palenia przyznał się 1% respondentów.

Wykres 27. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy palili e-papierosy.

40 osób

W ramach badań uzyskano również informacje na temat wieku, w którym badani uczniowie pierwszy raz zapalili elektronicznego papierosa. Zdecydowana większość sięgnęła po niego mając 11-13 lat (26 osób, tj. 65%). 9 ankietowanych wskazało na przedział wiekowy 14-16 lat (22.5%), Niemal co siódmy ankietowany sięgnął po e-papierosów przed 10 rokiem życia (12.5%).

Tabela 18. W jakim wieku pierwszy raz palileś/aś e-papierosa?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	12,5%	5
11-13 lat	65%	26
14-16 lat	22,5%	9

W tabeli poniżej zaprezentowane zostały odpowiedzi młodych mieszkańców Gminy dotyczące częstotliwości palenia e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Z zebranych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych uczniów nie sięgnęła w tym okresie po elektroniczne papierosy (27 osób, tj. 68%). W badanej grupie 5 uczniów (13%) miało bezpośredni kontakt z e-papierosami 1-2 razy, 2 osoby (5%) – 3-4 razy, a 1 respondent (3%) – 5-10 razy. Do częstego palenia e-papierosów przyznało się 5 ankietowanych, którzy stanowili 13% grupy, która kiedykolwiek sięgnęła po nie.

Tabela 19. Jak często palileś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie paliłem/am e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	68%	27
1 – 2 razy	13%	5
3 – 4 razy	5%	2
5 – 10 razy	3%	1
więcej niż 10 razy	13%	5

Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy uczniowie.

313 osób

PROBLEM NARKOTYKOWY

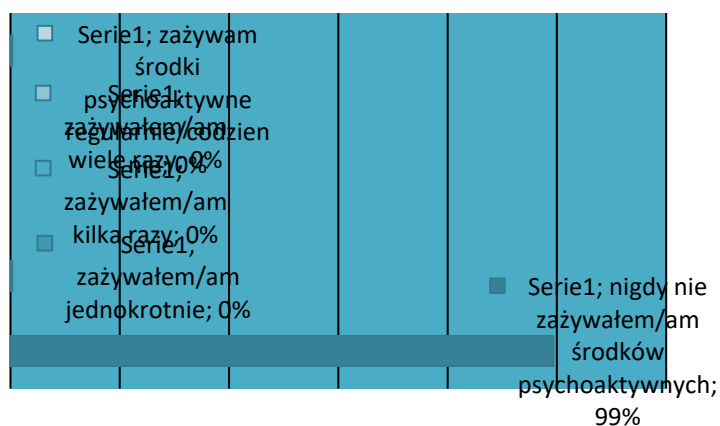
W dzisiejszych czasach nielegalne substancje psychoaktywne są dla nastolatków stosunkowo łatwo dostępne. Jak wynika z deklaracji uczniów, zdobycie marihuany lub haszyszu byłoby bardzo łatwe lub dosyć łatwe dla 35,3% uczniów 15-16 letnich. Na łatwość zdobycia amfetaminy wskazał prawie co szósty uczeń, a dopalaczy co piąty. Młodzi ludzie sięgają po środki psychoaktywne między innymi z ciekawości, nieumiejętności poradzenia sobie z problemami, chęci zaimponowania w towarzystwie, czy też ze względu na chęć lepszej zabawy. Powodów może być wiele, a motywy takiego zachowania często mają złożony charakter. Bazując na uzyskanych wynikach badań ogólnopolskich możemy stwierdzić, że bezpośredni kontakt z marihuaną lub haszyszem miał 1 na 5 uczniów, amfetaminą 4,2% badanej młodzieży, natomiast leki przeciwbólowe w celu odurzenia się przyjmowało 6,6% ankietowanych²⁷. Choć skala używania narkotyków i dopalaczy jest nieporównywalnie mniejsza niż alkoholu i tytoniu, po substancje te sięga wiele młodych ludzi. Zjawisko to stanowi nie lada wyzwanie profilaktyczne ze względu na związane z nim wielopłaszczyznowe konsekwencje.

²⁷ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Następny z analizowanych w badaniu obszarów dotyczył zażywania narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych. W celu poznania tego problemu wśród uczniów z gminy Kocmyrzów-Luborzyca respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Wśród uczniów, którzy sięgnęli po środki psychoaktywne, tj. 1%, 1 osoba zażyła je jednokrotnie, a kolejna 1 robi to regularnie.

Wykres 28. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy zażywali narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne.

2 osoby

Poniższy wykres przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Jak możemy zauważyć, 1 respondent nie sięgnął po nie w tym okresie (50%), natomiast 1 osoba zadeklarowała zażycie ich 1-2 razy.

Tabela 20. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy w ciągu ostatnich 30 dni	50%	1
1 – 2 razy	50%	1

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

3 – 4 razy	0%	0
5 – 10 razy	0%	0
więcej niż 10 razy	0%	0

Podczas realizacji badań, określony został również wiek inicjacji narkotykowej uczniów, którzy przyznali się do sięgania po narkotyki lub dopalacze. Jeden z respondentów przyznał, że po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne sięgnął po raz pierwszy w wieku 11-13 lat, jeden w wieku 14-16 lat

Tabela 21. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
mniej niż 10 lat	0%	0
11-13 lat	50%	1
14-16 lat	0%	1

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie o rodzaj zażywanych substancji. Substancje, z którymi mieli kontakt uczniowie z gminy Kocmyrzów-Luborzyca to: kokaina, grzyby halucynogenne, mefedron oraz leki zażywane w celu odurzenia się. Wszystkie wskazane środki psychoaktywne zostały zaznaczone pojedynczo, co wskazuje, że ankietowani mają zupełnie różne doświadczenia związane z nielegalnymi substancjami. Należy podkreślić, że żaden z nich nie podał, aby sięgnął po marihuanę i haszysz, które są najpopularniejszymi substancjami wśród młodych osób w Polsce, ani na sterydy anaboliczne, dopalacze, substancje wziewne, amfetaminę, LSD, ekstazy i metamfetaminę.

Tabela 22. Jakie były to substancje?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
kokaina	50%	1
grzyby halucynogenne	50%	1
mefedron	50%	1
leki w celu odurzenia się	50%	1
marihuana lub haszysz	0%	0
sterydy anaboliczne	0%	0
dopalacze	0%	0

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

substancje wziewne	0%	0
amfetamina	0%	0
LSD	0%	0
ekstazy	0%	0
metamfetamina	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, którzy spożywali substancje psychoaktywne zostali także poproszeni o określenie, od kogo je otrzymali. Ich odpowiedzi zgodnie wskazują na Internet, jako na źródło pochodzenia zażywanych przez nich nielegalnych substancji. Ponadto, jeden respondent podał, iż narkotyki z którymi miał kontakt były brane wspólnie w grupie przyjaciół. Żadna z form pozyskania substancji nie obejmowała udziału osób spoza kręgu znajomych ankietowanych, tj. dealera, ani nie doszło do sytuacji, w której respondenci zostali nimi odurzeni bez ich świadomości.

Tabela 23. Skąd wzięłeś(ęłaś) tę substancję?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
kupiłem/am przez Internet	100%	2
braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół	50%	1
dostałem/am od starszego brata lub siostry	0%	0
dostałem/am od kolegi/koleżanki	0%	0
dostałem/am od kogoś, kogo znałem/am ze słyszenia, ale nie osobiście	0%	0
dostałem/am od obcej osoby	0%	0
kupiłem/am od kolegi	0%	0
kupiłem/am od kogoś znanego mi ze słyszenia, ale nie osobiście	0%	0
kupiłem/am od obcej osoby	0%	0
otrzymałem/am ją nieświadomie (bez mojej zgody)	0%	0
inne	0%	0
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesowało nas również to, czy uczniowie, którzy sięgnęli po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne, doświadczyli w związku z tym jakichś przykrych konsekwencji. Badania wykazały, że żaden z nich nie odczuł z ich powodu problemów rodzinnych, w szkole, finansowych, z policją, pogorszenia kontaktów społecznych ani nie doświadczył kłótni lub bójek.

Tabela 24. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie miałem/am przykrych doświadczeń	100%	1
problemy w szkole	0%	0
pogorszenie relacji koleżeńskich	0%	0
kłótnia lub bójka	0%	0
problemy finansowe	0%	0
problemy z Policją	0%	0
problemy w rodzinie	0%	0
wypadek lub uszkodzenie ciała	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania odpowiadali
wszyscy uczniowie.

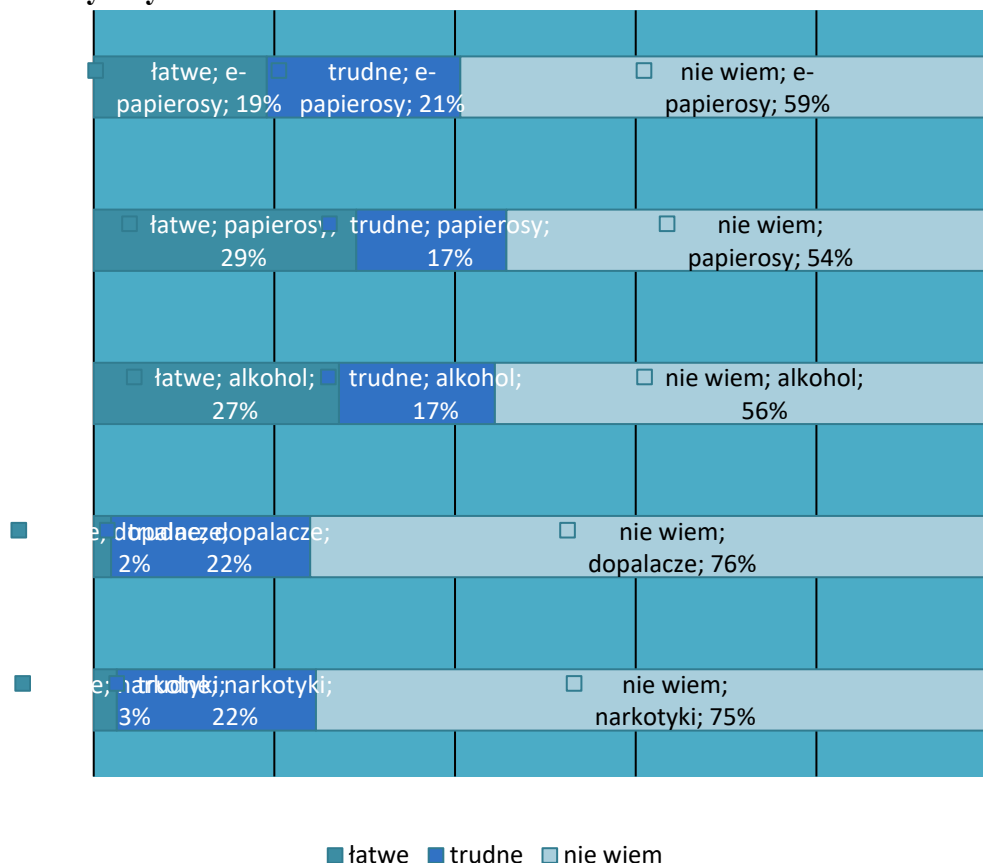
313 osób

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

W następnej kolejności uczniowie z gminy Kocmyrzów-Luborzyca zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w miejscowości, którą zamieszkują. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 3% ankietowanych, a trudne dla 22%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 2% ankietowanych, a trudne dla 22%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 27% ankietowanych, a trudny dla 17%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 29% ankietowanych, a trudne dla 17%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 19% ankietowanych, a trudne dla 21%.

Wykres 29. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:

Ocena szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów dokonana przez uczniów przedstawia się następująco:

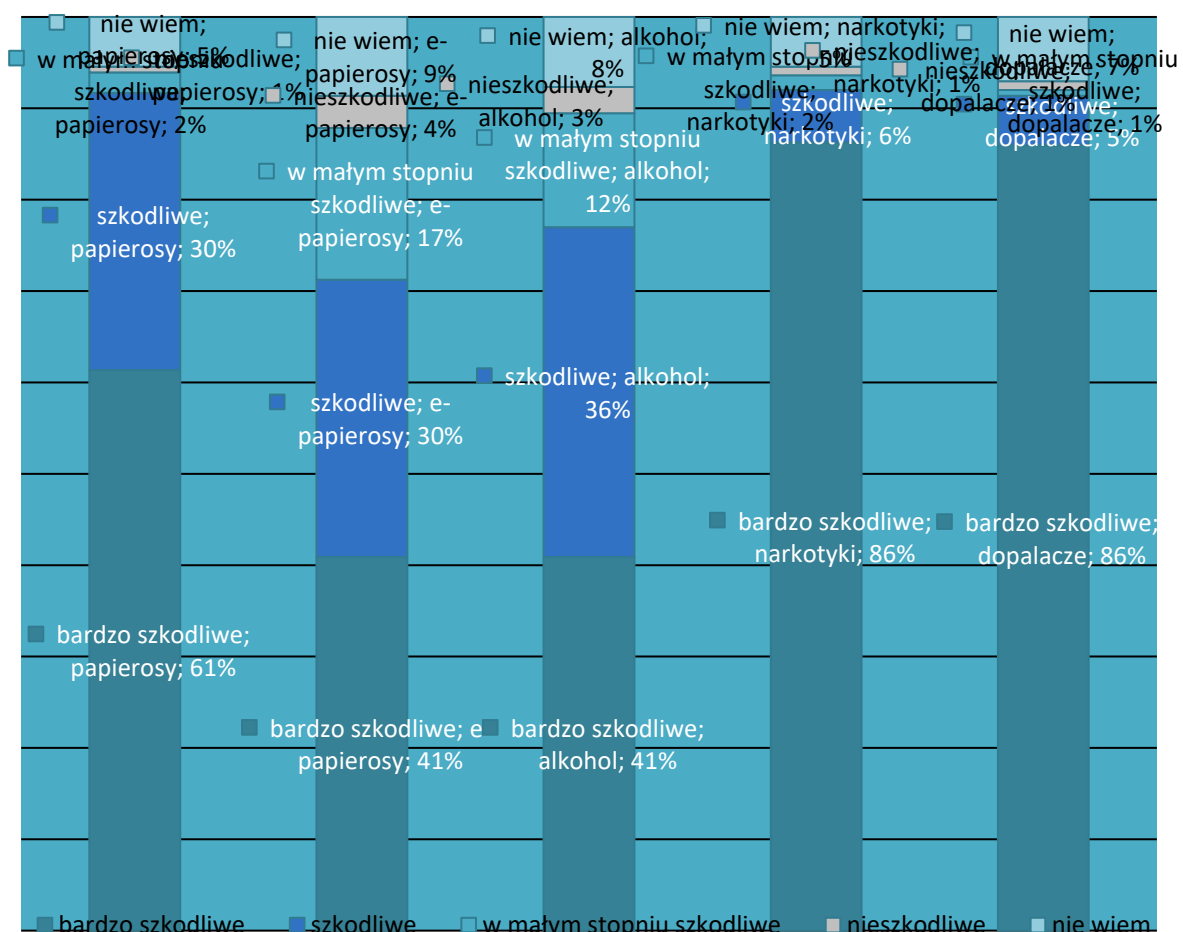
- szkodliwość dopalaczy dostrzega łącznie 91% badanych, narkotyków – 92%, alkoholu – 77%, e-papierosów – 71%, natomiast papierosów – 91%,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- ze szkodliwości tych substancji nie zdaje sobie sprawy 2% w przypadku dopalaczy, 3% jeśli chodzi o narkotyki, 15% badanych w przypadku alkoholu, 21% jeśli chodzi o e-papierosy i 3% jeśli chodzi o papierosy,
- brak wiedzy na temat szkodliwości dopalaczy ma 7% respondentów, na temat narkotyków – 5%, alkoholu – 8%, e-papierosów – 9%, a papierosów – 5%.

Wykres 30. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

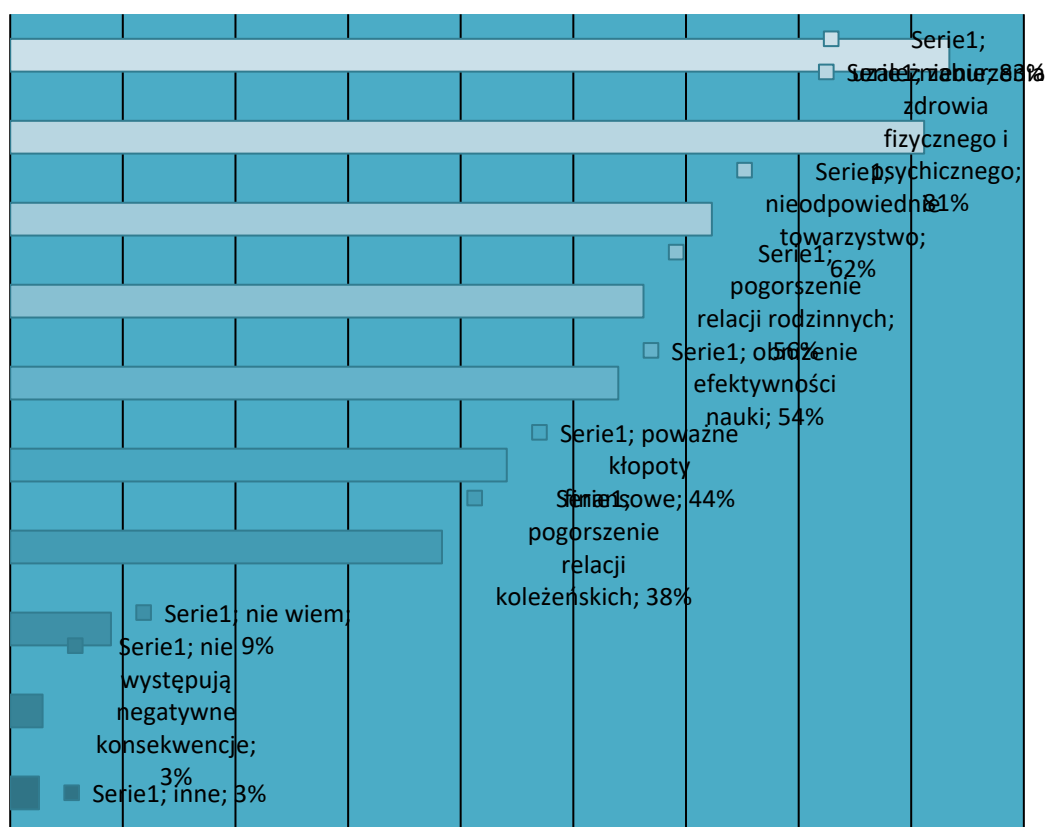

Uczniów poproszono również o odpowiedź na pytanie, jakie według nich mogą być negatywne konsekwencje związane z piciem alkoholu, zażywaniem narkotyków i dopalaczy oraz paleniem papierosów. Respondenci najczęściej wskazywali na uzależnienie (83%) oraz

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (81%). Innymi konsekwencjami według badanych są kolejno według liczby wskazań: nieodpowiednie towarzystwo (62%), pogorszenie relacji rodzinnych (56%), obniżenie efektywności nauki (54%), poważne kłopoty finansowe (44%) oraz pogorszenie relacji koleżeńskich (38%). Odsetek 3% uczniów stwierdził, że nie występują negatywne konsekwencje związane z zażywaniem tych substancji, natomiast aż 9% respondentów nie potrafiło określić swojego stanowiska w tym zakresie. Na konsekwencje o podłożu innym niż wyżej wymienione problemy wskazało 3% badanych, wśród których wskazali na choroby układu oddechowego w przypadku wyrobów tytoniowych oraz ogólne negatywne postrzeganie świata w związku z pozostawianiem na tzw. „głódzie narkotykowym/alkoholowym/nikotynowym”.

Wykres 31. Jak według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?

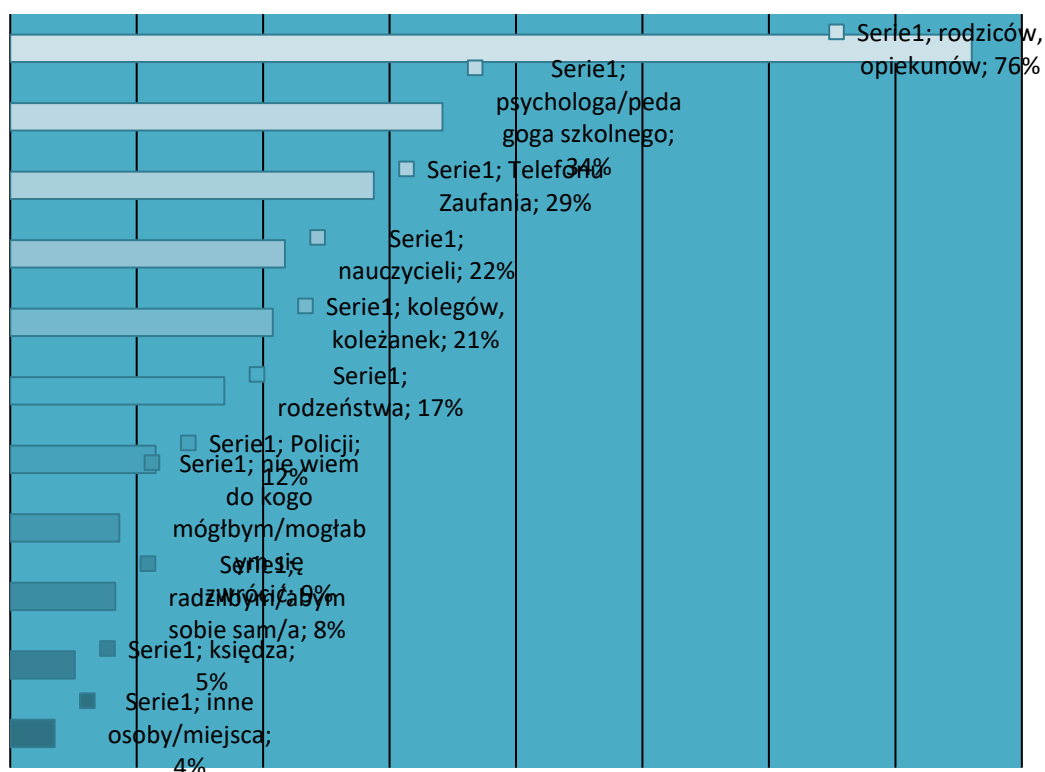

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku problemów związanych z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami, zdecydowana większość młodych mieszkańców Gminy zwróciłoby się o pomoc do rodziców/opiekunów (76%), a co trzeci udałby się po nią do psychologa/pedagoga

szkolnego (34%). Znaczna część respondentów podała, że w przypadku doświadczenia jakichkolwiek problemów skorzystałaby ze wsparcia w ramach Telefonu Zaufania (29%), nauczycieli (22%) oraz koleżanek i kolegów (21%). Na kolejnym miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się rodzeństwo (17%), a dalej Policja (12%). Jako odpowiedź na to pytanie 9% badanych uczniów podało, że nie wie, gdzie mogłoby uzyskać pomoc, a 8% ankietowanych stwierdziło, że w razie tego typu problemów radziłoby sobie samemu. Młodzi respondenci wskazali także inne osoby i miejsca, w których szukaliby wsparcia i pomocy z ich problemach. Były to m.in. pozostali członkowie najbliższej rodziny, tj. dziadkowie oraz psycholog spoza placówki szkolnej i lekarz.

Wykres 32. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

PROBLEM PRZEMOCY

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej

z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów²⁸. Doświadczenie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z *Raportu Rzecznika Praw Dziecka* z 2017 roku wynika, że połowa Polaków uważa (52%), iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie co piątą społeczeństwa (21%)²⁹. Liczne konsekwencje zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i psychicznego niesie za sobą również przemoc rówieśnicza – najczęściej doświadczana przez dzieci i młodzież kategoria wiktyimizacji. Skalę zjawiska przemocy rówieśniczej prezentuje „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” zrealizowana przez *Fundację Dajemy Dzieciom Siłę* w 2018 roku. Skala zjawiska jest bardzo duża: ponad połowa uczniów (57%) padła ofiarą przynajmniej jednej formy przemocy rówieśniczej, najczęściej przemocy fizycznej, w dalszej kolejności przemocy psychicznej, napaści zbiorowej ze strony rówieśników, znęcania się i przemocy na randce³⁰. Konsekwencje doświadczania przemocy ze strony rówieśników mogą być tragiczne w skutkach. Do następstw tego należy nie tylko poczucie osamotnienia, czy też obniżenie samooceny, ale także depresja i myśli samobójcze. Biorąc pod uwagę powyższe informacje nie podlega wątpliwości, że diagnoza skali problemu przemocy wobec dzieci powinna być prowadzona systematycznie, aby wiedzieć, jak poważny jest to problem, czy wprowadzane rozwiązania profilaktyczne i pomocowe są skuteczne, i wreszcie aby zaplanować odpowiednie oraz skuteczne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

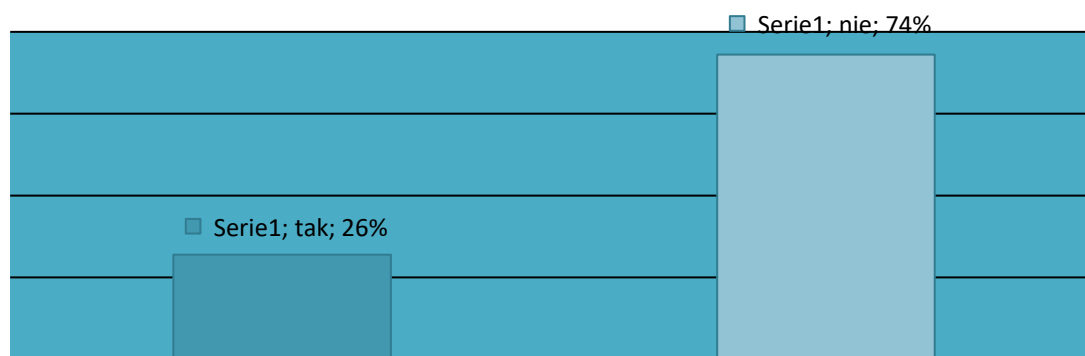
Kolejne pytanie zadane respondentom, miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Uczniów spytano o to, czy zdarzyło im się doświadczyć przemocy. Twierdząco odpowiedziała znaczna część z nich, tj. co czwarty ankietowany (26%).

²⁸ *Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci: raport z badań*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2018.

²⁹ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

³⁰ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!*

Wykres 33. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy doświadczyli przemocy.

80 osób

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczaali przemocy ze strony kolegów ze szkoły – przyznało to 41 osób, tj. 59%. Znaczna część respondentów wskazała również na rodzeństwo (14 osób, tj. 20%) oraz znajomych (11 osób, tj. 16%). Doświadczenie przemocy ze strony taty, wskazujące na problem przemocy w rodzinie, zadeklarowało 3 badanych (4%). Co piąty ankietowany (13 osób, tj. 19%) stwierdził, że osobą stosującą wobec niego przemoc była inna osoba, a wśród odpowiedzi wymieniono kuzynostwo, dawnych znajomych, osoby posługujące się fałszywymi lub anonimowymi kontami na portalach społecznościowych oraz członków dalszej rodziny.

Tabela 25. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
koledzy ze szkoły	59%	41
rodzeństwo	20%	14
inne osoby	19%	13
znajomi	16%	11
tata	4%	3
mama	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Możemy zauważyć, że jej najpowszechniejszą formą jest przemoc psychiczna,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

na którą wskazało 37 uczniów (62%) oraz przemoc fizyczna, której doświadczyło 29 badanych (48%). Pojedyncze odpowiedzi padły również na doznanie przemocy seksualnej, co zadeklarowało 3 respondentów (5%), natomiast 2 podało, że formą z jaką się spotkało było zaniedbanie (3%).

Tabela 26. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	62%	37
ktoś cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	48%	29
ktoś dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktoś mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydział itp.	5%	3
nie miałeś/aś zapewnionej opieki kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a itp.	3%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

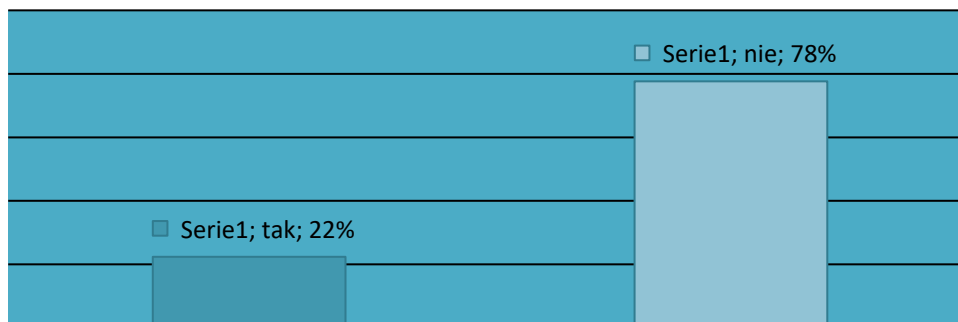
Na kolejne pytanie odpowiadali
wszyscy uczniowie.

313 osób

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie tego, czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznał się nieznacznie mniejszy odsetek niż osób, które przemocy doznały, tj. 22%.

Wykres 34. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy zastosowali przemoc.

70 osób

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że podobnie jak w przypadku doświadczenia jej, większość osób zastosowało przemoc psychiczną (35 osób, tj. 57%) oraz fizyczną (32 osoby, tj. 52%). Do przemocy seksualnej dopuściło się natomiast 4 ankietowanych (7%).

Tabela 27. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przeżywałeś/aś kogoś, groziłeś/aś komuś, upokarzałeś/aś kogoś, straszyłeś/aś, wyśmiewałeś/aś itp.	57%	35
biłeś/aś kogoś, kopałeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś, spoliczkowałeś/aś itp.	52%	32
dotykałeś/aś kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłeś/aś o czymś ciele w sposób który ją zawstydział itp.	7%	4

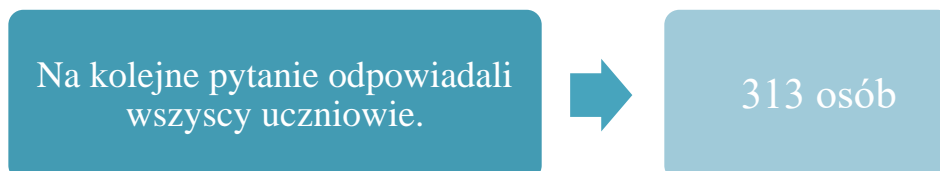
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Przeważająca część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec swoich rówieśników – wskazało na to 39 osób, tj. 63%. Co trzeci respondent wskazał na rodzeństwo (21 osób, tj. 34%), a 2 uczniów podało, że dopuściło się przemocy wobec swoich rodziców (3%). Odpowiedzi 9 respondentów padły również na inne osoby (15%), wśród których znalazło się kuzynostwo, a także kilkakrotnie wskazywana obrona przed osobami stosującymi przemoc.

Tabela 28. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

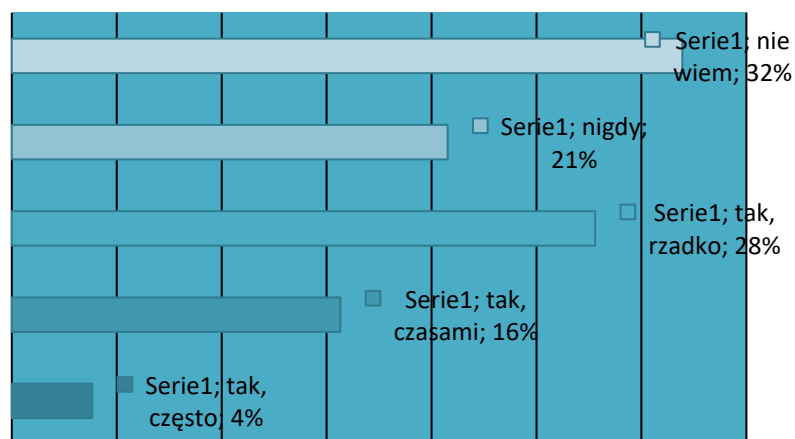
Odpowiedź	%	Liczba odp.
wobec rówieśników	63%	39
wobec rodzeństwa	34%	21
innych osób	15%	9
wobec rodziców	3%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Obraz jaki wyłania się z badania to wysoki odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to prawie połowa respondentów (47%). Z udzielonych przez 28% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce rzadko, według 16% - czasami, a zdaniem 4% - często. Co trzeci uczeń nie potrafił jednoznacznie określić atmosfery między uczniami swojej szkoły (32%), a co piąty jest przekonany, że przemoc rówieśnicza nie dotyczy placówki, w której się uczy (21%).

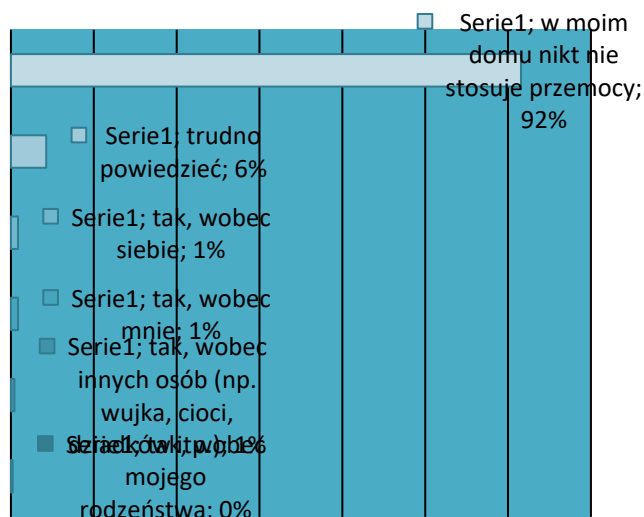
Wykres 35. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi wynika, że problem przemocy występuje w 2% domów uczniów. Jak podali respondenci, jest ona stosowana pomiędzy członkami oraz samych uczniów. Jednocześnie możemy zauważyć, że aż 6% uczniów miało trudność w określeniu tego, czy w ich domu występuje przemoc. Brak zjawiska przemocy w domu deklaruje przeważająca większość badanych (92%).

Wykres 36. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?

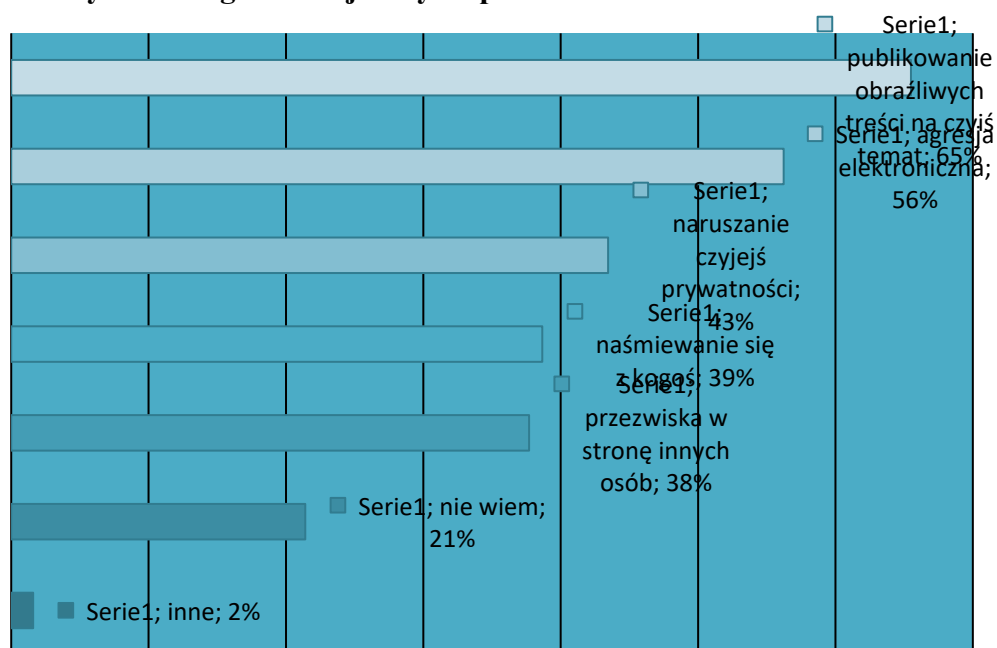

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie zadane uczniom odnosiło się do problemu cyberprzemocy i miało na celu zweryfikowanie, czy mają oni wiedzę, czym to zjawisko jest. Uzyskany w procesie badawczym materiał pokazał, że co piąty młody mieszkaniec Gminy nie ma na ten temat świadomości (21%). Na publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat wskazała największa grupa osób (65%), a na agresję elektroniczną niewiele mniej, bo 56%. Naruszanie czyjejś prywatności jest przejawem cyberprzemocy zdaniem 43% ankietowanych, naśmiewanie się z kogoś – 39%, a przewiska kierowane w inne osoby – 38%. Wśród innych form cyberprzemocy wskazano także na prześladowanie oraz publikowanie wizerunku drugiej osoby bez jej wyraźnej zgody lub w celu ośmieszenia jej wyglądu/zachowania.

Wykres 37. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

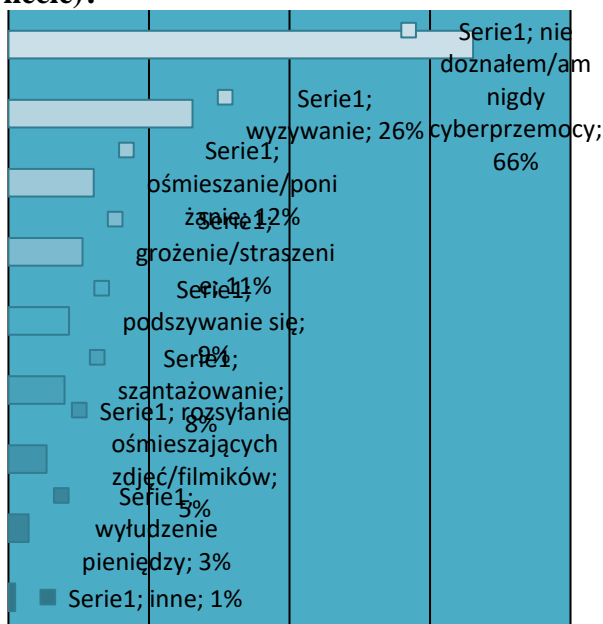

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Aby ocenić skalę zjawiska cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży z gminy Kocmyrzów-Luborzyca, poprosiliśmy ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się doświadczyć, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Z deklaracji uczniów wynika, że problemu tego doznało 33% badanych, w tym 26% wyzywania, 12% ośmieszania/poniżania, 11% grożenia/straszenia, 9% podszywania się, 8% szantażowania, 5% rozsyłania ośmieszających zdjęć/filmików, natomiast 3% wyłudzenia pieniędzy. Wśród innych przejawów przemocy elektronicznej, z którym spotkali się respondenci, wymienili oni prześladowanie oraz *stalking*.

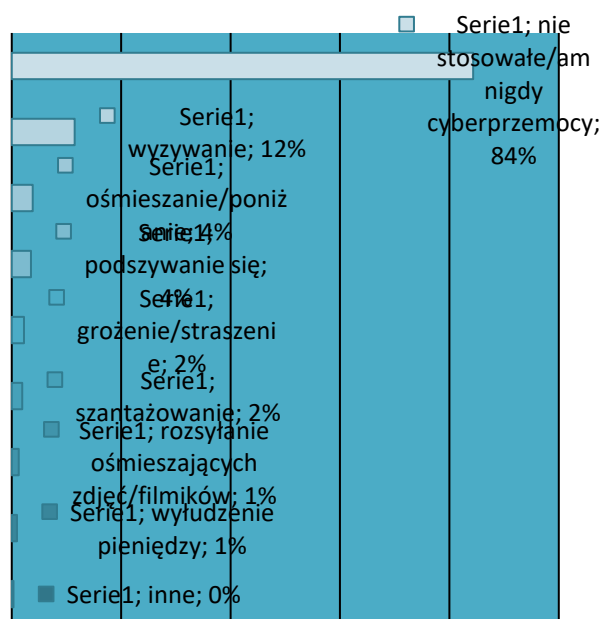
Wykres 38. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów spytano również o to, czy stosowali kiedykolwiek w życiu, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Do takiego zachowania przyznało się 16% badanych, wśród których największa grupa wskazała na wyzywanie (12%). Mniej odpowiedzi padło na ośmieszanie/poniżanie i podszywanie się (4%), grożenie i szantażowanie (2%) oraz rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików i wyłudzenie pieniędzy (1%).

Wykres 39. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

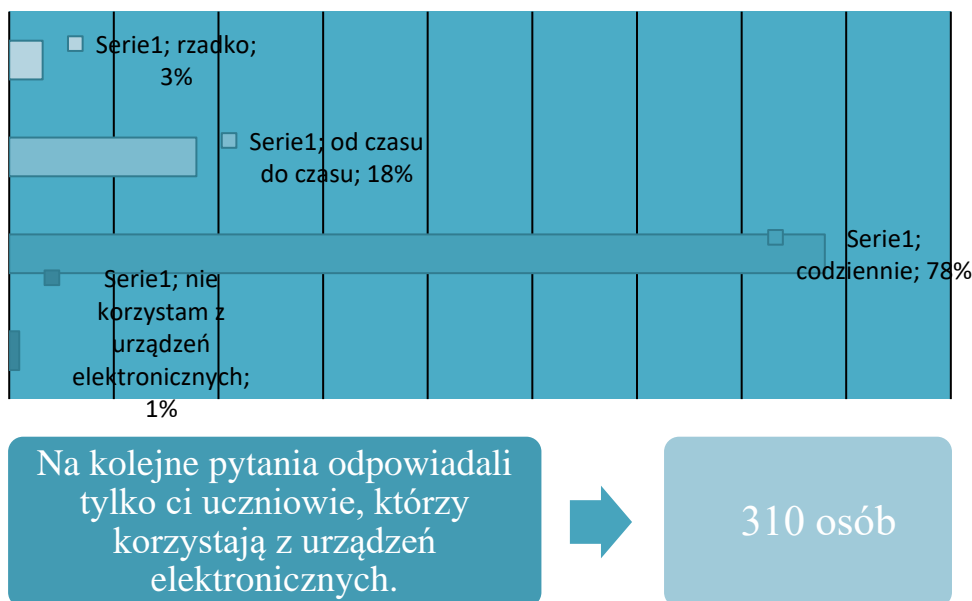
Korzystanie z urządzeń elektronicznych stało się zarówno wśród dorosłych, jak i młodych ludzi powszechne. Sięgają po nie coraz młodsze dzieci, a młodzież jest on-line praktycznie cały czas, dzięki smartfonom stale podpiętych do Internetu. Z ogólnopolskich badań przeprowadzonych wśród uczniów mających 13 i 17 lat wynika, że prawie wszyscy nastolatki korzystają z sieci codziennie, po kilka godzin. Na pytanie „Ile czasu, w przybliżeniu korzystasz z Internetu?”, 21,7% przyznało, że poświęca na to powyżej 6 godzin dziennie. Co niepokojące, prawie połowa badanych zadeklarowała bezpośrednie doświadczenie przemocy internetowej, a wypowiedzi blisko co trzeciego respondenta wskazują na silne ryzyko uzależnienia od smartfonów³¹. Korzystanie z urządzeń elektronicznych daje dzieciom i młodzieży możliwości rozwoju, ale niesie za sobą także liczne zagrożenia – pornografię, treści pełne przemocy, fake newsy, ryzyko nawiązania niebezpiecznych relacji, czy też cyberprzemoc. Skutkiem nadmiernego korzystania z mediów cyfrowych może być również uzależnienie, które wiąże się z szeregiem różnego rodzaju negatywnych konsekwencji zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Wpływ mediów na dzieci i młodzież jest ogromny, bez wątpienia jednak korzystanie z urządzeń elektronicznych, zwłaszcza Internetu, pozostanie jedną z najczęściej podejmowanych czynności przez młodych ludzi. Biorąc to pod uwagę koniecznym wydaje się

³¹ Raport z ogólnopolskiego badania uczniów: *Nastolatki 3.0*, pod. red. Bochenek M., Lange R., NASK Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019.

uczyć dzieci i młodzież bezpiecznego poruszania się po świecie on-line oraz uświadamiać ich w zakresie konsekwencji poświęcania na to zbyt wiele czasu.

Następne pytania zadane respondentom miały na celu zweryfikowanie, w jaki sposób oraz jak często uczniowie z Gminy korzystają z urządzeń elektronicznych takich jak komputer, tablet, telefon komórkowy oraz konsola do gier. Zebrany materiał badawczy wykazał, że znaczna część badanych korzysta z tego typu urządzeń codziennie (78%). Niemal co piąty badany (18%) wskazał na korzystanie z nich czasu od czasu do czasu, 3% - rzadko, natomiast 1% uczniów zadeklarował niekorzystanie z urządzeń elektronicznych.

Wykres 40. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?

Większość młodych mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 1-3 godziny dziennie (133 osoby, tj. 43%), ale znaczna część uczniów wskazała również na 3-6 godzin (84 osoby, tj. 27%) i czas poniżej 1 godziny (39 osób, tj. 13%). 27 osób poświęca na to 6-10 godzin dziennie (9%), 20 uczniów powyżej 10 godzin (7%), natomiast 4 badanych deklaruje, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie.

Tabela 29. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie korzystam codziennie z urządzeń elektronicznych	1%	4
do 1 godz.	13%	39
1-3 godz.	43%	133
3-6 godz.	27%	84
6-10 godz.	9%	27
powyżej 10 godzin	7%	20

Jak wynika z deklaracji uczniów, najczęstszą formą korzystania przez nich z urządzeń elektronicznych jest kontakt ze znajomymi (213 osób, tj. 69%) oraz słuchanie muzyki (212 osób, tj. 69%). Niewiele mniej badanych wskazało również na granie w gry (206 osób, tj. 67%), oglądanie filmów/seriali (201 osób, tj. 65%), korzystanie z urządzeń elektronicznych z nudów (195 osób, tj. 63%) oraz naukę (170 osób, tj. 55%). Znaczna część ankietowanych podała, że korzysta z urządzeń elektronicznych w celu prowadzenia swoich profili na portalach społecznościowych (138 osób, tj. 45%), poszukiwania informacji/wiadomości (98 osób, tj. 32%), poznania nowych osób (50 osób, tj. 16%) oraz robienia zakupów (41 osób, tj. 13%). Ponadto, 9 osób zadeklarowało własną działalność w Internecie, tj. prowadzenie bloga, własnej strony lub kanału na YouTube (3%), a inne odpowiedzi wskazywały na korzystanie z urządzeń elektronicznych w celu prowadzenia treningów oraz organizowania spotkań i aktywności ze znajomymi.

Tabela 30. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
kontakt ze znajomymi	69%	213
słuchanie muzyki	69%	212
granie w gry	67%	206
oglądanie filmów/seriali	65%	201
z nudów	63%	195

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

nauka	55%	170
korzystanie z portali społecznościowych (np. Facebook, Instagram, Snapchat itp.)	45%	138
poszukiwanie informacji/wiadomości	32%	98
poznawanie nowych osób	16%	50
robienie zakupów	13%	41
prorowadzenie bloga lub własnej strony	3%	9
inne	2%	5

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu, respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń dotyczących korzystania z urządzeń elektronicznych. Miało to na celu określenie liczby uczniów, którzy z związku z tym doświadczają problemów, czy też przejawiają niekorzystne zachowania. Wyniki respondentów przedstawiają się następująco:

- próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 7% badanych, a czasami – 26%;
- najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 11% badanych, a czasami – 28%;
- wskutek zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych zapomnieć o swoich codziennych obowiązkach zdarza się bardzo często 5% badanych, a czasami – 12%;
- denerwuję się, gdy ktoś przeszkadza w korzystaniu z urządzeń elektronicznych 4% badanych bardzo często, a 15% czasami;
- z powodu zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych spada efektywność nauki lub pracy w przypadku 2% badanych bardzo często, a 11% czasami;
- późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często 7% badanych, a czasami – 16%;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- coraz częściej korzystanie z urzędzeń elektronicznych zamiast spotkań z innymi wybiera bardzo często 3% badanych, a czasami – 9%;
- odczuwa negatywne skutki zdrowotne np. ból kręgosłupa, pogorszenie wzroku 1% bardzo często, a 11% - czasami.

Tabela 31. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

	nigdy	rzadko	czasami	bardzo często
Najbliższe mi osoby zarzucają mi, że zbyt dużo czasu spędzam korzystając z urzędzeń elektronicznych	29%	33%	28%	11%
Późno w nocy nie śpię, bo korzystam z urzędzeń elektronicznych	54%	23%	16%	7%
Próbuję bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urzędzeń elektronicznych	45%	23%	26%	7%
Coraz częściej wybieram urządzenia elektroniczne zamiast spotkań z innymi	62%	26%	9%	3%
Wskutek zbyt długiego przebywania na urządzeniach elektronicznych zdarza mi się zapomnieć o moich codziennych obowiązkach (np. sprzątanie, zakupy, nauka)	51%	32%	12%	5%
Denerwuję się, gdy ktoś przeszkadza mi jak korzystam z urzędzeń elektronicznych	51%	30%	15%	4%
Z powodu zbyt długiego korzystania z urzędzeń elektronicznych spada efektywność mojej nauki lub pracy	57%	30%	11%	2%

Odczuwam negatywne skutki zdrowotne np. ból kręgosłupa, pogorszenie wzroku z powodu korzystania z urządzeń elektronicznych	71%	17%	11%	1%
--	-----	-----	-----	----

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami. Tego typu zachowanie zadeklarowało 136 respondentów odpowiadających na to pytanie (44%), z czego 17 uczniom zdarzało się to bardzo często (6%), 62 badanym czasami (20%), a 57 osobom jednokrotnie (18%).

Tabela 32. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	6%	17
tak, czasami	20%	62
tak, jednokrotnie	18%	57
nie	56%	173

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

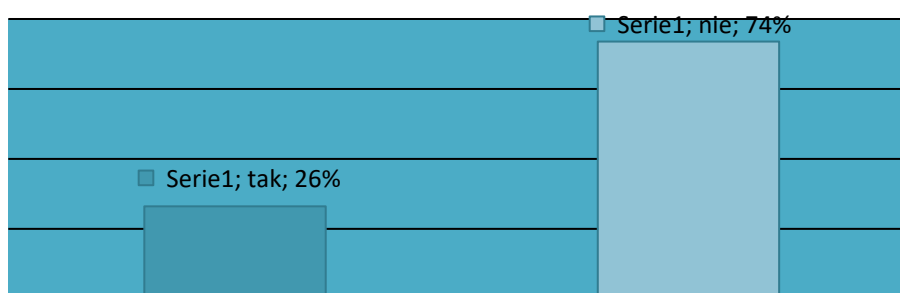
Wraz z rozwojem technologicznym, w świecie on-line pojawiać zaczęły się różnego rodzaju gry na pieniądze. Znacznie zwiększyło to dostępność do gier hazardowych dla młodych ludzi. Hazard on-line, w przeciwieństwie do rzeczywistych kasyn zakazanych dla nieletnich, jest dla młodych ludzi dostępny i w dużej mierze anonimowy. Niestety rozprzestrzenianie się stron internetowych oferujących różnego rodzaju gry hazardowe, powoduje dla dzieci i młodzieży realne zagrożenie. Granie w gry na pieniądze może doprowadzić do uzależnienia i związanych z tym negatywnych konsekwencji, między innymi depresji, myśli i prób samobójczych, słabych wyników w nauce, problemów w relacjach w rodzinie i z rówieśnikami. Zrealizowane wśród dzieci i młodzieży badania pokazują, że w gry na pieniądze gra 56% respondentów, w tym 44% robi to sporadycznie, natomiast 7% regularnie (raz w tygodniu lub częściej). Pomimo spadku w ostatnich latach odsetka grających na pieniądze młodych ludzi, zainteresowanie hazardem w dalszym ciągu jest znaczne. Z badań wynika ponadto, że spadek grających na pieniądze nie skutkuje zmniejszeniem zagrożenia uzależnieniem od hazardu. Odsetek młodych ludzi w wysokim stopniu zagrożonych uzależnieniem utrzymuje się na poziomie 6%, a szczególnie narażeni na to

są chłopcy. Mając na uwadze wyniki badań pokazujące skalę rozpowszechnienia grania w gry na pieniądze przez młodych ludzi, a także znaczną dostępność do hazardu on-line, istotne jest organizowanie badań pozwalających ocenić skalę zjawiska oraz dostosować odpowiednie działania profilaktyczne zapobiegające występowaniu problemów w tym zakresie.

W celu oszacowania skali problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek w życiu grać w takie gry. Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt miał co czwarty badany uczeń (26%).

Wykres 41. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy grali w gry na pieniądze.

82 osoby

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość grania w gry za pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Większość respondentów podejmowała się tego 1-5 razy (38 osób, tj. 46%), a co trzeci ani razu (24 osoby, tj. 29%). 10 osób wskazało na graniu 6-10 razy (12%), 4 osoby na 11-20 razy, natomiast do obstawiania gier i zakładów hazardowych więcej niż 20 razy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznało się 6 osób (7%).

Tabela 33. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-5 razy	46%	38
6-10 razy	12%	10
11-20 razy	5%	4

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

częściej niż 20 razy	7%	6
ani razu	29%	24

Zdecydowana większość uczniów nie doświadczyła w związku z graniem w gry na pieniądze żadnych problemów (69 osób, tj. 84%), natomiast 6 uczniów wskazało na problemy finansowe z tego powodu (7%). Część respondentów doznała innych negatywnych konsekwencji uprawiania hazardu (7 osób, tj. 9%), wśród których wymieniono zakończenie związku i pogorszenie się relacji koleżeńskich.

Tabela 34. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie miałem, żadnych powyższych problemów	84%	69
miałem/am poważne problemy w szkole	0%	0
miałem/am problemy rodzinne	0%	0
miałem/am problemy finansowe	7%	6
inne	9%	7

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

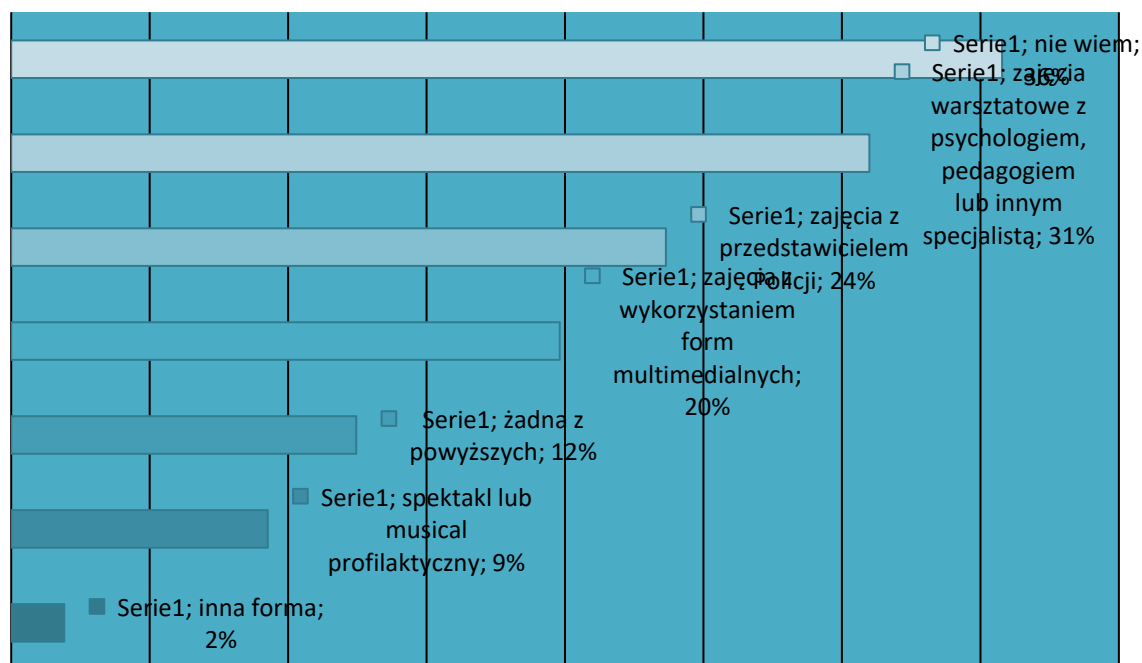
Występowanie wielowymiarowych konsekwencji zachowań ryzykownych podejmowanych przez młodych ludzi niesie za sobą konieczność realizowania systematycznych działań profilaktycznych. Wśród następstw używania przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych, doświadczania, czy stosowania przemocy lub podejmowania innych zachowań ryzykownych wymienić można wzrost skali zaburzeń zachowania, straty ekonomiczne, wizerunkowe, konsekwencje prawne, zaburzenia relacji społecznych, uzależnienia, koszty ekonomiczne (np. leczenia, rehabilitacje), problemy edukacyjne, czy też zawodowe. Standardy skutecznej profilaktyki wskazują, że do zapewnienia trwałych rezultatów wskazane jest aby prowadzone działania profilaktyczne realizowane były z udziałem całej społeczności, a zwłaszcza rodziców i aby programy przeprowadzane były w trakcie wielu spotkań, przez wiele lat. Profilaktyka nie powinna opierać się na straszeniu, ale przekazywaniu rzeczywistej wiedzy, być dostosowana do wieku odbiorcy, a ich podstawą musi być rzetelnie przeprowadzona diagnoza. Co istotne, dla zwiększenia skuteczności, konieczne jest wykorzystanie w realizowanych działaniach profilaktycznych lokalnych mediów oraz

technologii cyfrowych, a także podnoszenie dydaktycznych i profilaktycznych umiejętności nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych³².

W ostatniej części badania ankietowanego skierowanego do uczniów z gminy Kocmyrzów-Luborzyca zadano im pytania dotyczące podejmowanych w szkole działań profilaktycznych. Interesowało nas jaka forma zajęć profilaktycznych jest dla ankietowanych najciekawsza/najefektywniejsza.

W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 31% uznaje za najciekawsze i najefektywniejsze zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, 24% zajęcia z przedstawicielem policji, a co piąty zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych (20%). Najmniej, zdaniem uczniów, interesujące są spektakle lub musicale profilaktyczne (9%). Co trzeci ankietowany wskazał na odpowiedź "nie wiem", natomiast 12% stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla niego ciekawa/efektywna. 2% respondentów podało, że to inne rodzaje działań są ich zdaniem skuteczne i pożądane przez uczniów i młodzież, a wśród nich znajdują się drużynowe gry i zajęcia sportowe, lekcje językowe oraz warsztaty artystyczne.

Wykres 42. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

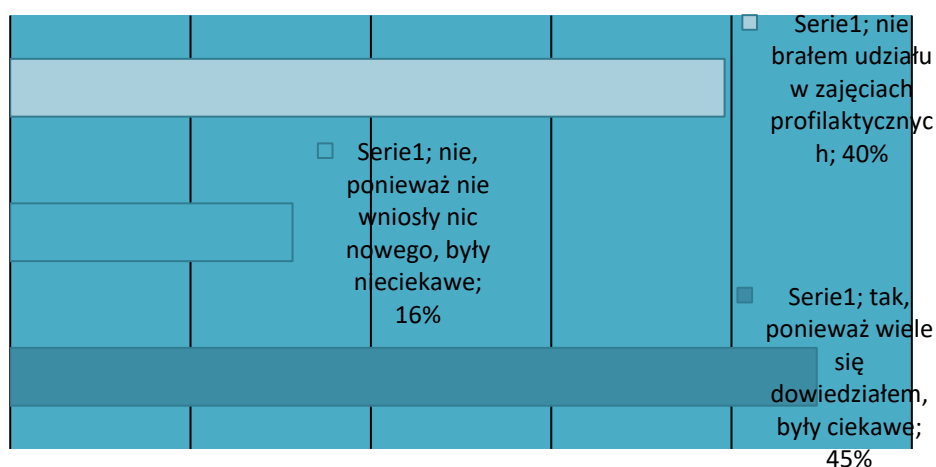
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

³² Zachowania ryzykowne nastolatków, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Ostatnie pytanie zadane uczniom i młodzieży z gminy Kocmyrzów-Luborzyca dotyczyło zajęć profilaktycznych organizowanych w szkołach i miało na celu zweryfikowanie ich opinii na temat tych działań. Pozytywne jest to, że zdaniem prawie połowa uczniów uznaje prowadzone zajęcia profilaktyczne jako spełniające swoje zadanie i ciekawe, ponieważ uczestnicy wiele się dowiedzieli, niestety co siódmy respondent jest odmiennego zdania (16%). Warty uwagi jest fakt, że aż 40% młodych mieszkańców Gminy twierdzi, że nie brało udziału takich zajęciach.

Wykres 43. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?

WYNIKI BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca, a także skala zjawiska przemocy, korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze. Zbadaniu poddana została ponadto opinia respondentów na temat działań profilaktycznych podejmowanych w Gminie, rynku pracy, ubóstwa, wykluczenia społecznego, niepełnosprawności, potrzeb i problemów osób starszych oraz bezdomności.

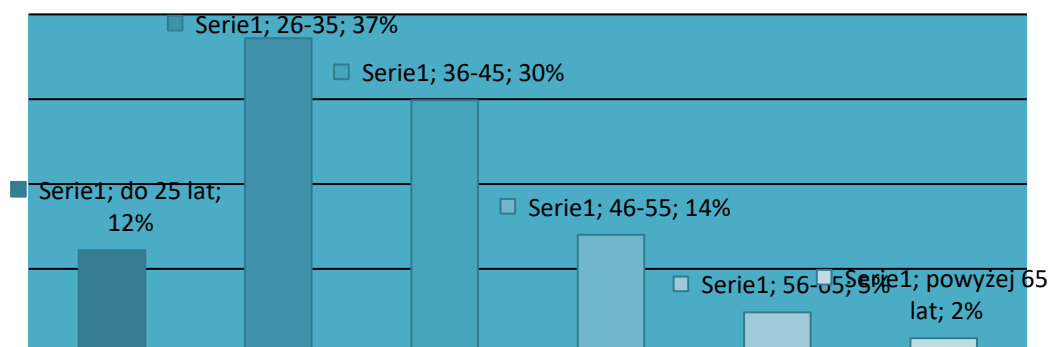
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca wzięło udział 164 dorosłych mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 80% wszystkich respondentów.

Wykres 44. Płeć:

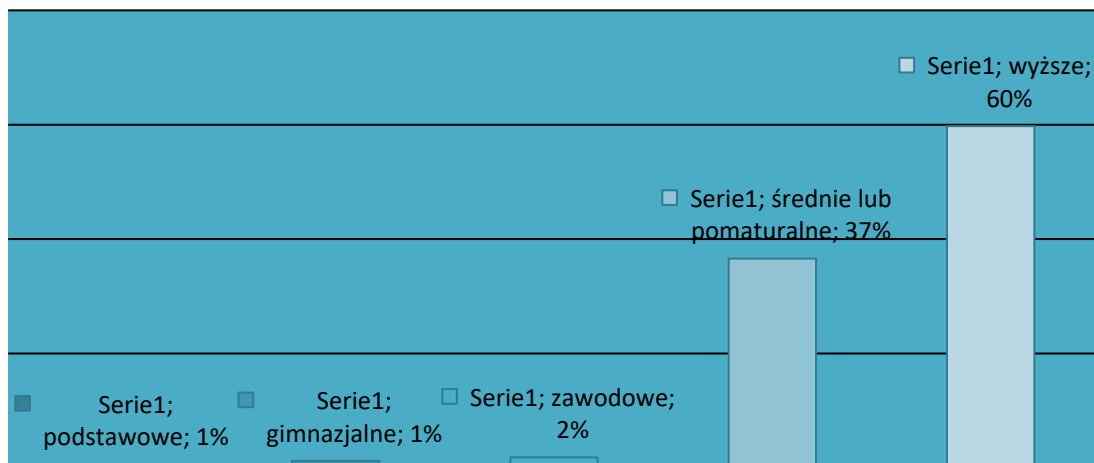
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż ankietowani są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 26-35 lat (37%) oraz 36-45 lat (30%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (14%), mniej niż 25 lat (12%), 56-65 lat (5%) oraz ci, powyżej 65 lat (2%).

Wykres 45. Wiek:

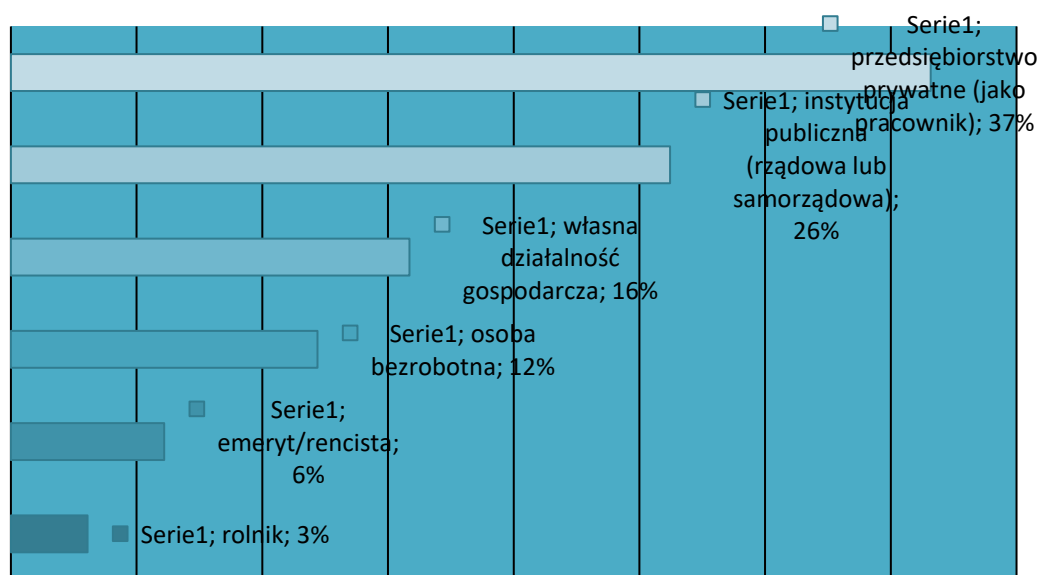
Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (60%), 37% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 2% z wykształceniem zawodowym, 1% z gimnazjalnymi kolejny 1% z wykształceniem podstawowym.

Wykres 46. Wykształcenie:

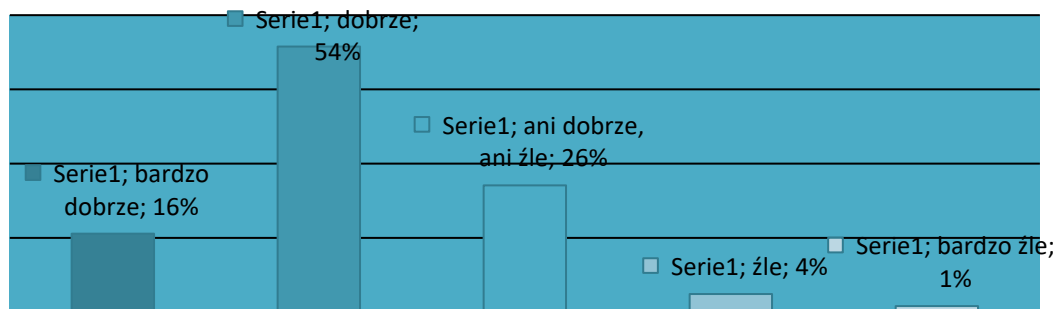
Uczestnicy badania ankietowanego wskazali w 37%, że zatrudnieni są w przedsiębiorstwie prywatnym, a w 26% - w instytucji publicznej. 16% dorosłych respondentów prowadzi własną działalność gospodarczą, 12% jest osobami bezrobotnymi, 6% to emeryci/renciści, a 3% zajmuje się pracą rolniczą.

Wykres 47. Zatrudnienie dorosłych mieszkańców Gminy biorących udział w badaniu

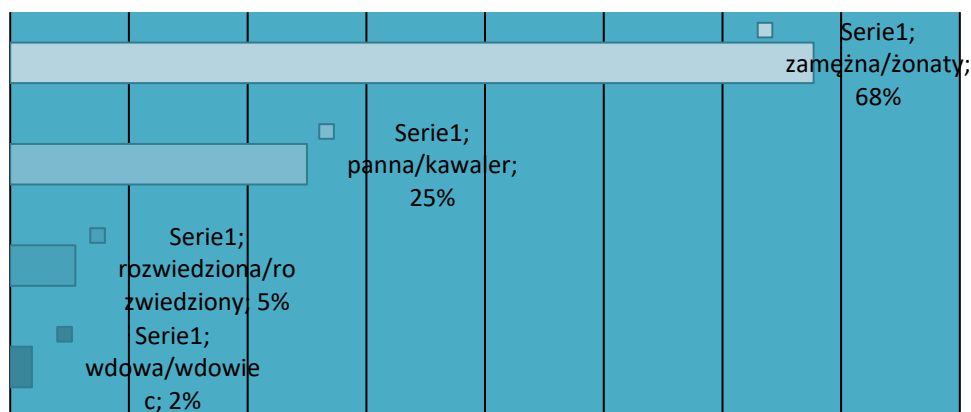
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że znaczna część dorosłych mieszkańców Gminy jest z niej zadowolona - 54% ocenia ją dobrze, a 16% bardzo dobrze. 26% określiło swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą. Jako złą swoją sytuację oceniło 4% badanych, a 1% wskazał, że jest ona bardzo zła.

Wykres 48. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zameżnych/zonatych (68%), 25% badanych to panny/kawalerowie, 5% stanowią osoby rozwiedzione, natomiast 2% wdowy/wdowcy.

Wykres 49. Stan cywilny:

PROBLEM ALKOHOLOWY

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących

szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji³³. Co niepokojące, na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost średniego spożycia alkoholu przeliczanego w litrach na jednego mieszkańca. Osoby nadużywające alkoholu oprócz tego, że sami narażeni są na różnego rodzaju problemy, stwarzają zagrożenie dla innych osób. Ze względu na skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, alkoholizm uznaje się w Polsce za problem społeczny. Oprócz skutków związanych ze sferą zdrowia fizycznego i psychicznego, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu niesie za sobą również inne konsekwencje, które ponoszą nie tylko same osoby pijące, ale także osoby w ich otoczeniu. Wśród negatywnych następstw spożywania alkoholu, jego nadużywania i uzależnienia w sferze społecznej wymienić można: cierpienie rodzin, wykluczenie społeczne, negatywny wpływ na wychowanie dzieci, problemy osób dorastających w rodzinach alkoholowych, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, zaburzone relacje społeczne, obniżenie jakości i wydajności pracy, czy też destrukcyjny wpływ alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Konsekwencje problemu alkoholowego są wieloaspektowe, mają szeroki zasięg i wymagają podejmowania systemowych, interdyscyplinarnych działań zaradczych, skierowanych na czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym³⁴.

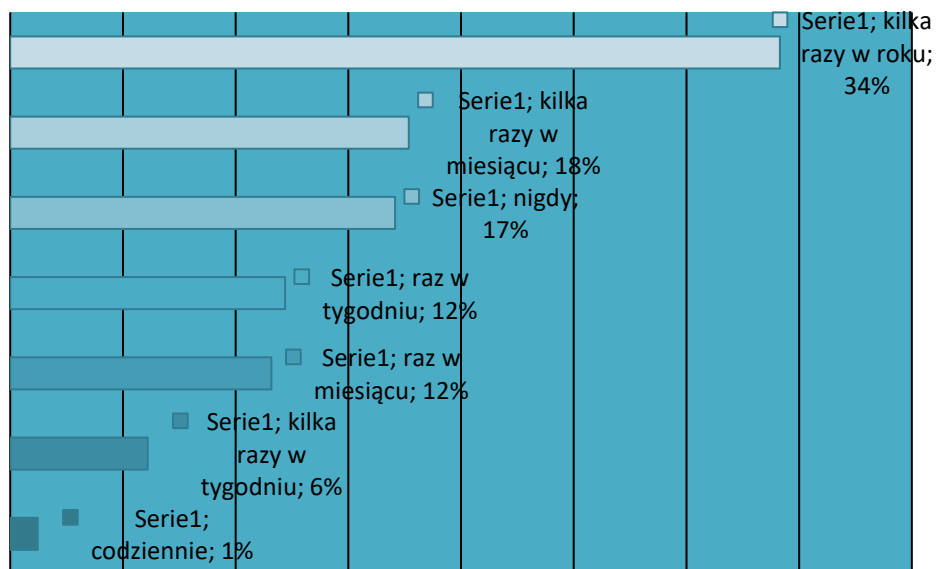
Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia do alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Możemy zauważyć, iż 6% sięga po alkohol kilka razy w tygodniu, 12% respondentów – raz w tygodniu oraz raz w miesiącu, 18% - kilka razy w miesiącu, natomiast 34% - kilka razy w roku. Abstynencję zadeklarowało natomiast 17% ankietowanych, a do codziennego sięgania po alkohol przyznał się 1% badanych.

Wykres 50. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

³³ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analazy-badania-raporty/132-statystyki>

³⁴ Włodarczyk E., *Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce*, Pedagogika Społeczna 2018, Nr 2 (68), str. 241-251.

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy spożywają alkohol.

162 osoby

Następne pytanie zadane respondentom dotyczyło rodzajów napojów alkoholowych, które dorośli mieszkańcy piją najczęściej. Możemy zauważyć, że zdecydowanie najpopularniejszymi trunkami są wino (81 osób, tj. 60%) oraz piwo (79 osób, tj. 58%). Nieco mniej popularne w wyborze dorosłych mieszkańców są: wódka (27 osób, tj. 20%), whisky (22 osoby, tj. 16%), nalewki (17 osób, tj. 13%), likiery (10 osób, tj. 7%), alkohol własnej roboty (8 osób, tj. 6%), oraz inne alkohole, w tym: drinki, rum, szampan oraz cydr.

Tabela 35. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
wino	60%	81
piwo	58%	79
wódka	20%	27
whisky	16%	22
nalewki	13%	17
likiery	7%	10
alkohol własnej roboty	6%	8
inne	3%	4
alkohol spoza legalnego źródła	1%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Poniższa tabela przedstawia ilość porcji alkoholu wypijanych przez ankietowanych w ciągu całego dnia, w którym go spożywają. Większość z respondentów deklaruje, że w dniu, w którym spożywa alkohol wypija 1-2 porcji tego napoju (91 osób, tj. 68%), a co piąty wskazał na 3-4 porcje (27 osób, tj. 20%). Nieco mniej mieszkańców wskazało na 5-7 porcji (11 osób, tj. 8%), 8-10 porcji (2 osoby, tj. 2%) oraz 11 i więcej porcji (2 osoby, tj. 2%).

Tabela 36. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-2	68%	91
3-4	20%	27
5-7	8%	11
8-10	2%	2
11-13 i więcej	2%	2

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu oraz kierować pojazdem w stanie nietrzeźwości. Na podstawie ich deklaracji możemy stwierdzić, że większość mieszkańców nigdy nie pracowało w takim stanie (126 osób, tj. 93%), ani nie prowadziła pojazdu (130 osób, tj. 96%). Do częstego, niewłaściwego zachowania w obu przypadkach przyznała się 1 osoba, natomiast 3 badanym zdarza się sporadycznie wykonywać obowiązki służbowe będąc nietrzeźwym (2%).

Tabela 37. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy i kierować pojazdem będąc pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	Obowiązki służbowe		Kierowanie pojazdem	
	%	Liczba odp.	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	93%	126	96%	130
raz mi się to zdarzyło	4%	6	4%	5
zdarza mi się to sporadycznie	2%	3	0%	0
zdarza mi się to często	1%	1	1%	1

Na kolejne pytania odpowiadali
wszyscy dorośli mieszkańcy.

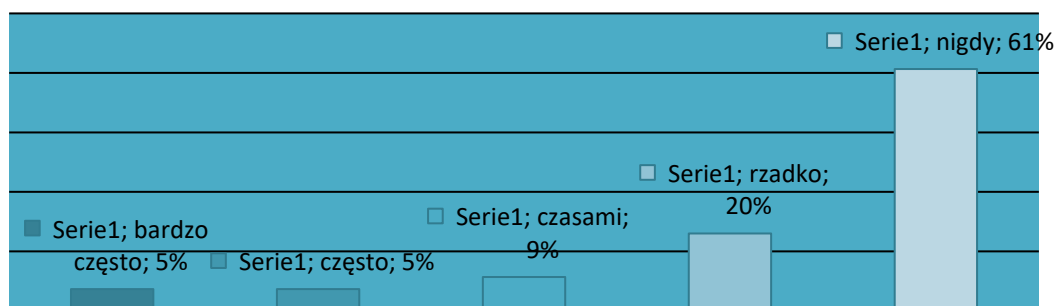

164 osoby

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

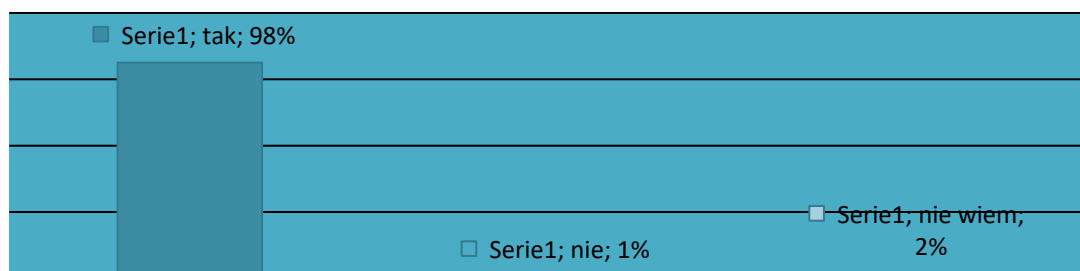
Dorośli mieszkańcy określili w badaniu również jak często są świadkami, iż ktoś pod wpływem alkoholu prowadzi pojazd. Alarmujący jest fakt, że tylko 61% zaprzeczyło, aby w ciągu roku poprzedzającego badanie było świadkiem takiej sytuacji. 20% respondentów stwierdziło, że ma to miejsce rzadko, 9% - czasami, a odpowiedzi często i bardzo często zostały wskazane przez 5% ankietowanych.

Wykres 51. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

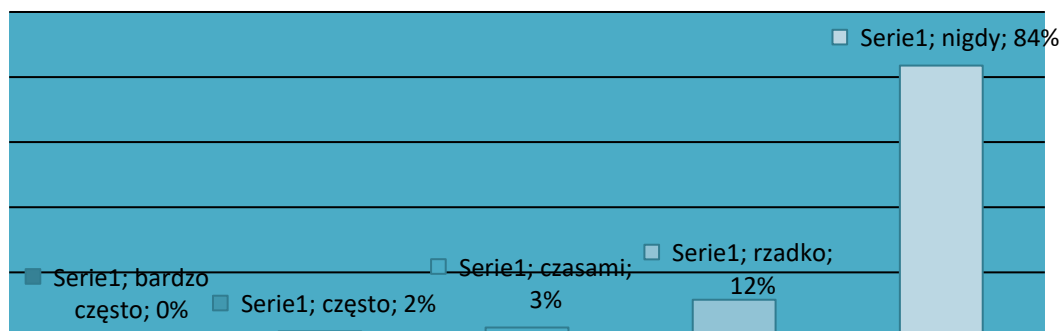
W jednym z pytań poprosiliśmy ankietowanych o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Z odpowiedzi mieszkańców Gminy wynika, że tylko niewielka część z nich nie ma świadomości w tym zakresie. Odpowiedź „nie” zaznaczył 1% respondentów, natomiast brak wiedzy na ten temat wskazało 2% badanych.

Wykres 52. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

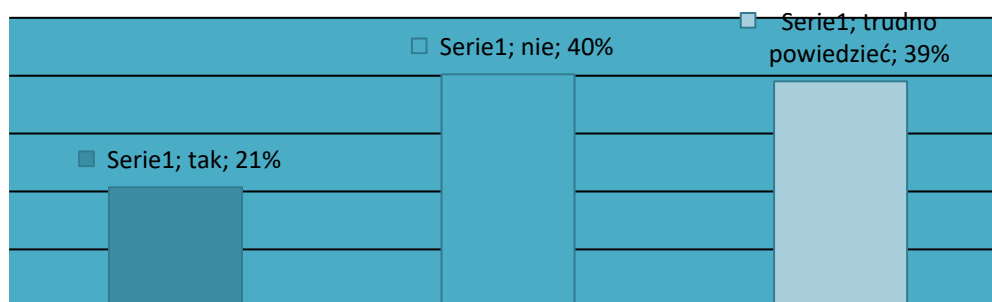
Respondenci zostali również poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zauważyli na terenie swojej miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. Jak wskazują odpowiedzi, 16% było świadkiem takiej sytuacji, w tym 12% - rzadko, 3% - czasami, a 2% - często, co jednak wskazuje na obecność tego problemu w gminie Kocmyrzów-Luborzyca.

Wykres 53. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?

W ostatnim pytaniu dotyczącym alkoholu mieszkańcy Gminy mieli określić, czy na jej terenie należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży alkoholu. Za ograniczeniem ilości punktów opowiedziało się 21% badanych, a 40% jest przeciwnego zdania. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło natomiast 39%.

Wykres 54. Czy na terenie gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?

PROBLEM NIKOTYNOWY

Palenie papierosów jest aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Do negatywnych konsekwencji tego zaliczyć można choroby układu sercowo-naczyniowego, oddechowego oraz zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie³⁵. W Polsce w 2016 roku z tego powodu zmarło aż 66 tys. osób, co stanowiło 17% wszystkich zgonów³⁶. Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2019 roku pokazują, iż po

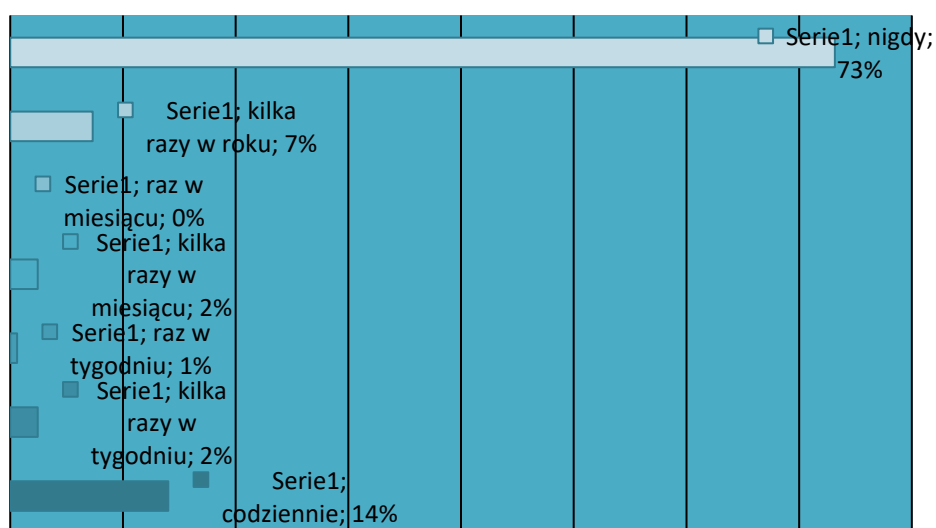
³⁵ WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.

³⁶ Zgliczyński, W. S., *Palenie tytoniu w Polsce*, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

papierosy regularnie sięga co piąty Polak³⁷. Pomimo stopniowo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby palaczy papierosów, problem ten nadal stanowi powszechne i wymagające podejmowania działań zapobiegawczych zjawisko. Konieczna jest zatem realizacja systematycznych zadań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ograniczających popularność palenia tytoniu.

Drugi z analizowanych w badaniu obszarów, miał na celu zweryfikowanie skali palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy. Spośród wszystkich badanych osób, papierosy pali 27%, przy czym 7% sięga po nie kilka razy w roku, 2% kilka razy w miesiącu i kilka razy w tygodniu, 1% raz w tygodniu, natomiast 14% pali codziennie.

Wykres 55. Jak często pali Pan/i papierosy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy palą papierosy.

44 osoby

W tabeli poniżej przedstawiona została ilość dziennie wypalanych przez dorosłych mieszkańców sztuk papierosów. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że znaczna część osób nie wie ile dziennie papierosów wypala, ponieważ palą codziennie (17 osób, tj. 40%) oraz palą 6-15 sztuk (13 osób, tj. 31%) lub palą mniej niż 5 sztuk (7 osób, tj. 17%). Na palenie znacznej liczby papierosów dziennie, tj. 16-25 sztuk wskazało 2 osoby (5%), a 3 ankietowanych nie wie, bo nie liczy ich ilości (7%).

³⁷ CBOS, *Palenie papierosów*, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.

Tabela 38. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
trudno powiedzieć, nie palę codziennie	40%	17
poniżej 5 sztuk	17%	7
6-15 sztuk	31%	13
16-25 sztuk	5%	2
nie wiem, nie liczę	7%	3

Poniższa tabela prezentuje rozkład odpowiedzi mieszkańców na pytanie o próby rzucenia przez nich palenia. Z zebranych danych wynika, że zerwać z nałogiem próbowało 23 osoby (58%), w tym 10 respondentów raz (25%), a 13 wielokrotnie (33%). Co trzeci palący nigdy nie próbował rzucić palenia (14 osób, tj. 35%).

Tabela 39. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

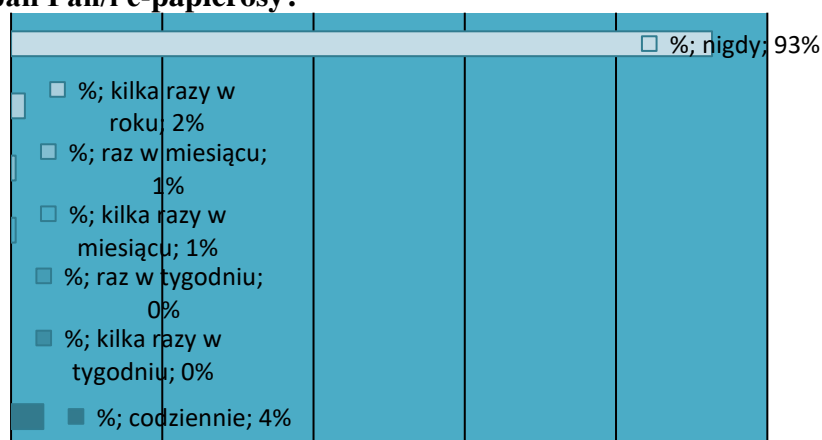
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy nie próbowałem/am	35%	14
tak, wiele razy, ale nie udało mi się	33%	13
tak, raz, ale nie udało mi się	25%	10
nie, ale zamierzam spróbować	8%	3

Na kolejne pytania odpowiadali
wszyscy dorośli mieszkańcy.

164 osoby

Kolejne pytanie zadane respondentom dotyczyło palenia elektronicznych papierosów. Zebrany materiał badawczy wykazał, że e-papierosy pali 7% dorosłych mieszkańców, w tym 2% - kilka razy w roku, 1% - raz w miesiącu, 1% - kilka razy w miesiącu, 0% - raz w tygodniu, 0% - kilka razy w tygodniu, 0% - codziennie.

Wykres 56. Jak często pali Pan/i e-papierosy?

PROBLEM NARKOTYKOWY

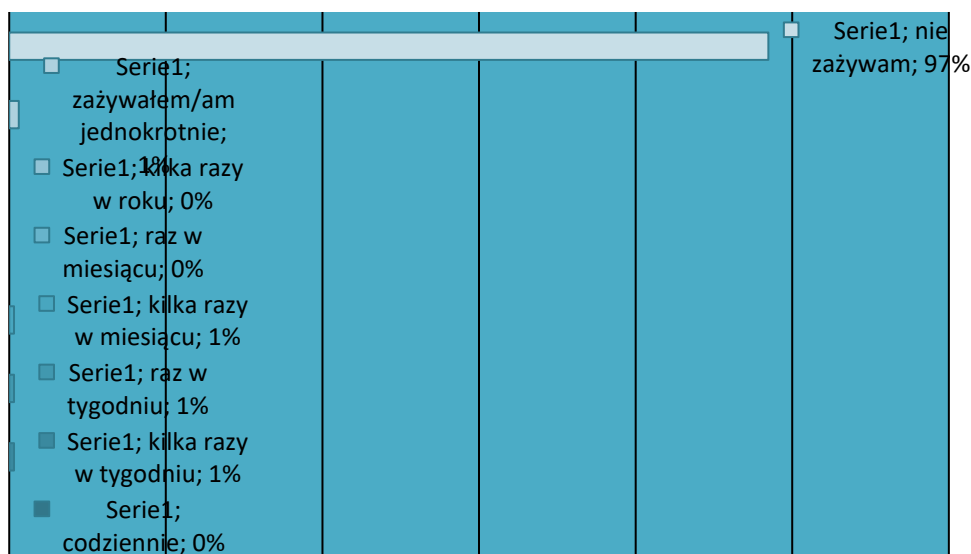
Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana³⁸. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utrata zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. *dopalacze*. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznaną skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu *Głównego Inspektora Sanitarnego*, w 2018 roku zarejestrowanych zostało 4 260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi³⁹. Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych, a także systematyczne prowadzenie badań i monitoringu używania substancji psychoaktywnych.

Następnym etapem badania było zidentyfikowanie skali spożywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Gminy. Sięgnięcie po tego typu substancje zadeklarowało 3% badanych, w tym 1% zażywał je jednokrotnie, 1% - kilka razy w miesiącu, 1% - raz w tygodniu, a kolejny 1% kilka razy w tygodniu.

³⁸ *Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

³⁹ *Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018*, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.

Wykres 57. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy zażywali narkotyki, dopalacze lub inne substancje psychoaktywne.

5 osób

W celu pogłębionej analizy określono, które substancje psychoaktywne zażywali dorośli mieszkańcy Gminy. Wyniki badania wskazują, iż mieszkańcy najczęściej sięgali po marihuanę (4 osoby, tj. 80%) i amfetaminę (2 osoby, tj. 40%). Kolejnymi narkotykami, z którymi mieli kontakt badani są mefedron, ekstazy, leki w celu odurzenia się i dopalacze (1 osoba, tj. 20%).

Tabela 40. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

Odpowiedź					
	%	Liczba odp.		%	Liczba odp.
marihuana	80%	4	kokaina	0%	0
amfetamina	40%	2	LSD	0%	0
mefedron	20%	1	grzyby halucynogenne	0%	0
ekstazy	20%	1	środki nasenne	0%	0
leki w celu odurzenia się	20%	1	sterydy anaboliczne	0%	0
dopalacze	20%	1	inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Respondenci ankiety w Gminie, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie substancji psychoaktywnych zostali poproszeni również o określenie, czy doznali w związku z tym jakiś przykrych konsekwencji. Doświadczenia tego typu ma za sobą jedna osoba (20%), która doświadczyła problemów ze zdrowiem, finansowych, w pracy oraz miała z tego powodu wypadek lub inne zdarzenie skutkujące uszkodzeniem ciała.

Tabela 41. Czy doznał/a Pan/i przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie doznałem/am żadnych konsekwencji	80%	4
problemy ze zdrowiem	20%	1
problemy finansowe	20%	1
problemy w pracy	20%	1
wypadek lub uszkodzenie ciała	20%	1
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

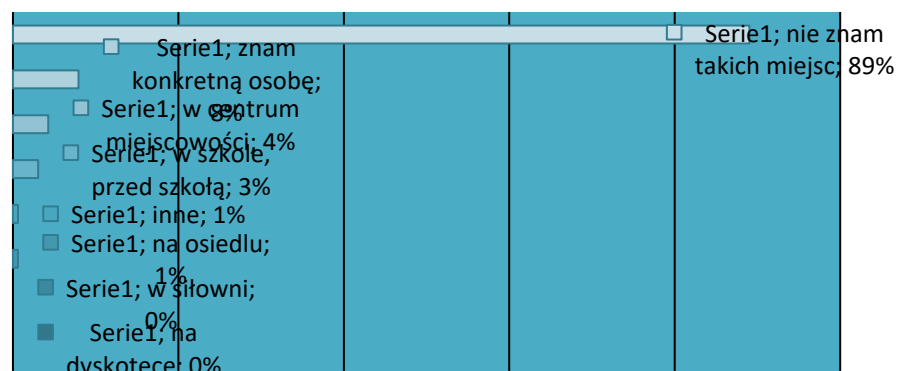
Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

164 osoby

Respondentów zapytano o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Badanie wykazało stosunkowo wysoki odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc (11%), w tym większość wskazała na znajomość konkretnej osoby (8%) oraz centrum miejscowości (4%). Część mieszkańców podała, że są to okolice szkoły (3%), a na osiedle i inne miejsca padły pojedyncze odpowiedzi (1%).

Wykres 58. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

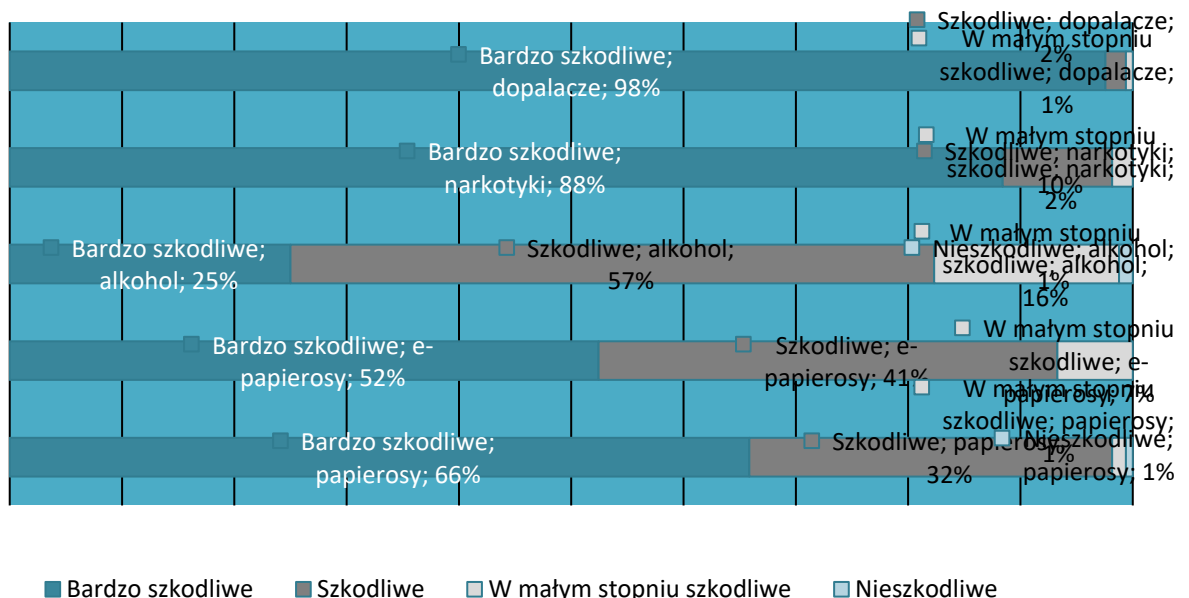
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Opinia respondentów dotycząca szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów przedstawia się następująco:

- szkodliwość dopalaczy dostrzega blisko 100% respondentów;
- o szkodliwości narkotyków przekonanie ma 98%;
- ze szkodliwości alkoholu zdaje sobie sprawę 82%, z kolei za mało szkodliwy i nieszkodliwy uznaje go 17%;
- e-papierosy są szkodliwe dla 93% badanych mieszkańców, a o ich niskiej szkodliwości przekonanie ma 7%;
- szkodliwość papierosów dostrzega 98% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości – 2%.

Wykres 59. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

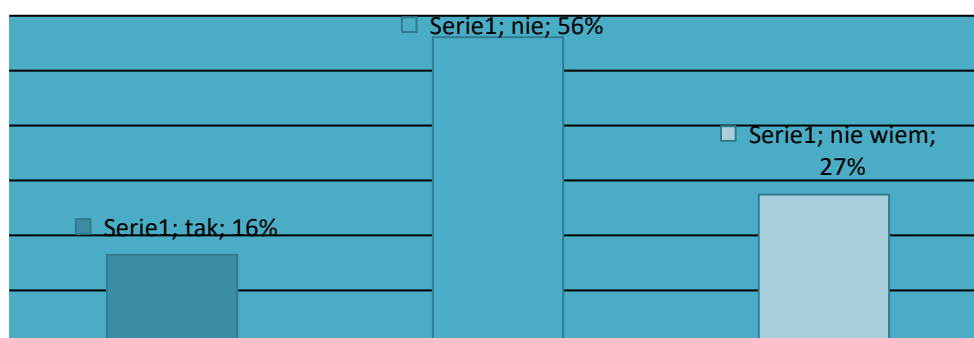
PROBLEM PRZEMOCY

Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doznających długotrwałe i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika

z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032⁴⁰. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie *Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej* w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%⁴¹. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 16% osób przyznało, że tak, natomiast przeczącej odpowiedzi udzieliło 56% badanych.

Wykres 60. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

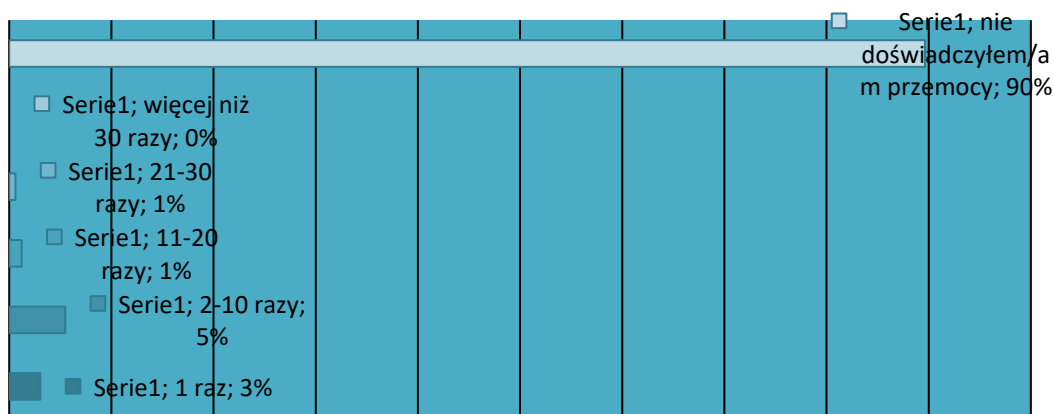
⁴⁰ <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

⁴¹ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Skala problemu przemocy w gminie Kocmyrzów-Luborzyca została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu. Z zebranych danych wynika, w okresie roku poprzedzającego badanie przemocy doznało 10% mieszkańców, spośród których 3% doświadczyło jej 1 raz, 5% - 2-10 razy, 1% - 11-20 razy i kolejny 1% - 21-30 razy.

Wykres 61. Czy w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy.

17 osób

Respondenci, którzy przyznali, że doznali przemocy w roku poprzedzającym badanie, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 13 badanych, czyli aż 81% tej grupy. Przemocy fizycznej doświadczyło 7 osób (44%), a ekonomicznej i zaniedbania 3 osoby (19%). Na mobbing i inne formy przemocy wskazał najmniejszy odsetek grupy.

Tabela 42. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	81%	13
przemoc fizyczna	44%	7
przemoc ekonomiczna	19%	3
zaniedbanie	19%	3
mobbing	6%	1
nie wiem	6%	1
przemoc seksualna	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Dorośli mieszkańcy Gminy najczęściej doświadczali przemocy stosowanej przez ich małżonków (6 osób, tj. 38%) oraz partnerów (4 osoby, tj. 25%). W dalszej kolejności badani wskazali na mamę, tatę i nieznanego (2 osoby, tj. 13%) oraz pracodawcę, dziecko/dzieci, kolegę/koleżankę z pracy i inne osoby, tj. teściową (1 osoba, tj. 6%).

Tabela 43. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	38%	6
partner/partnerka	25%	4
mama	13%	2
tata	13%	2
nieznajomy/a	13%	2
pracodawca	6%	1
kolega/koleżanka z pracy	6%	1
dziecko/dzieci	6%	1
inne osoby	6%	1
siostra	0%	0
dziadkowie	0%	0
brat	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, najwięcej odpowiedzi padło na dom (13 osób, tj. 81%). W znacznie mniejszym stopniu deklarowano doznanie tego problemu w miejscu publicznym (4 osoby, tj. 25%) oraz w pracy (1 osoba, tj. 6%).

Tabela 44. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
w domu	81%	13
w miejscu publicznym	25%	4
w pracy	6%	1
na uczelni	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

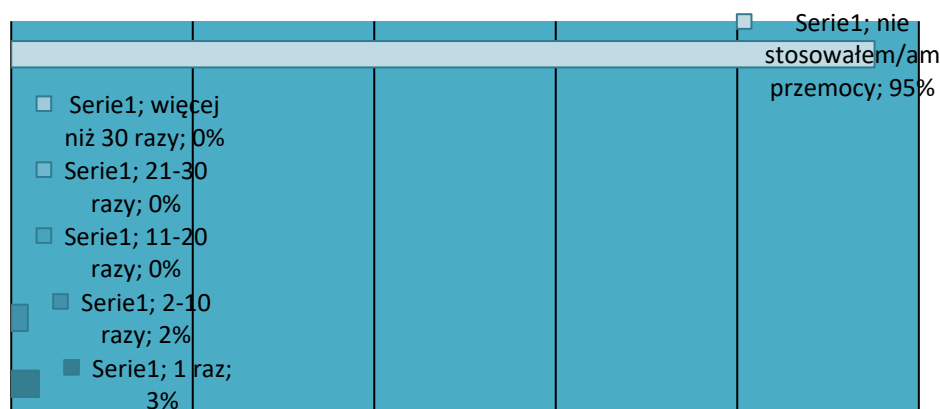
Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

164 osoby

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznało się 5% mieszkańców, spośród których 3% dopuściło się jej 1 raz, a 2% – 2-10 razy.

Wykres 62. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci mieszkańcy, którzy zastosowali przemoc.

8 osób

Wśród najczęstszych deklaracji rodzaju zastosowanej przemocy znalazła się przemoc fizyczna (7 osób, tj. 88%). Na przemoc psychiczną wskazały 3 osoby (38%), z kolei 1 osoba wskazała na zaniedbanie (13%).

Tabela 45. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc fizyczna	88%	7
przemoc psychiczna	38%	3
zaniedbanie	13%	1
przemoc seksualna	0%	0
przemoc ekonomiczna	0%	0
mobbing	0%	0
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Mieszkańcy najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy wobec partnerów (4 osoby, tj. 50%) oraz dziecka/dzieci (3 osoby, tj. 38%). Na zachowanie przemocowe wobec rodziców wskazała 1 osoba (13%).

Tabela 46. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
partner/partnerka	50%	4
dziecko/dzieci	38%	3
rodzice	13%	1
rodzeństwo	0%	0
dziadkowie	0%	0
kolega/koleżanka z pracy	0%	0
nieznajomy/a	0%	0
inne osoby	0%	0
mąż/żona	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

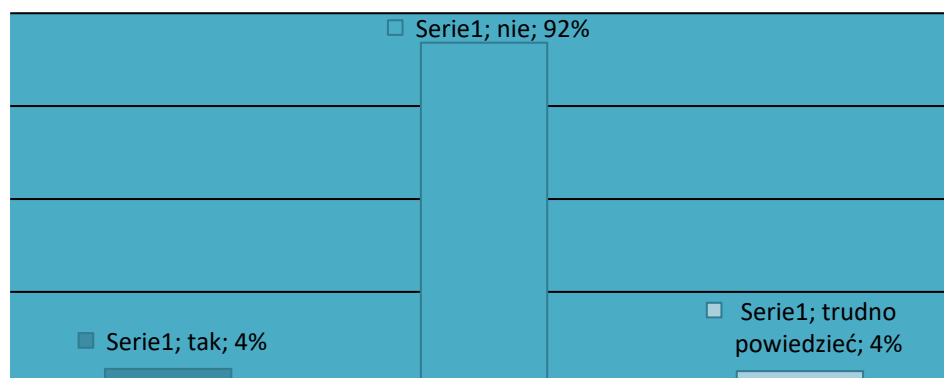
Na kolejne pytania odpowiadali
wszyscy dorośli mieszkańcy.

164 osoby

Odpowiedzi respondentów na następne pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 4% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Część ankietowanych miała trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 4% ogółu.

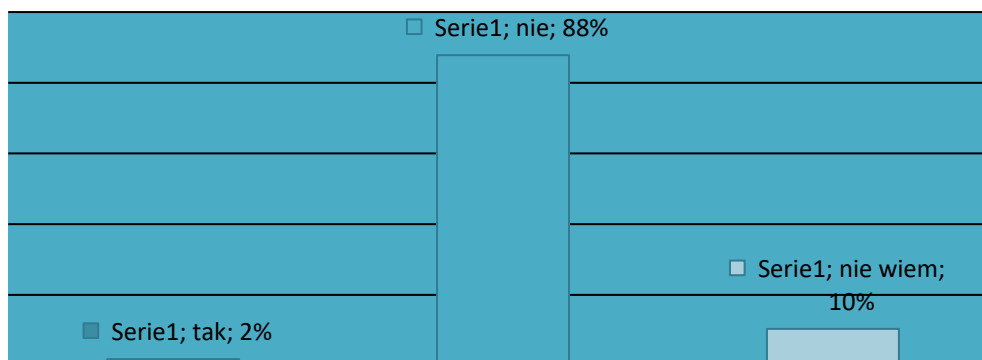
Wykres 63. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Ważnym aspektem badania było poznanie opinii dorosłych mieszkańców Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W świetle wyników możemy stwierdzić, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne poparło 2% badanych, z kolei 10% stwierdziło, że nie wie, czy jest ona odpowiednia.

Wykres 64. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Jak wynika ze statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii dotyczących wydatkowania środków finansowych na realizację zadań związanych z profilaktyką uzależnień, samorządy często realizują nieskuteczne strategie profilaktyczne, które nie przynoszą żadnych efektów. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „w 2018 roku aż 46 318 078.30 zł zostało wydane na jednorazowe festyny i inne imprezy plenerowe, spektakle profilaktyczne, imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.), czyli działania, które nie pełnią funkcji profilaktycznej, o nieznanym skutecznosci, a o części z nich wręcz wiadomo, że nie są efektywne”⁴². Do czynników wzmacniających jakość profilaktyki należą: obowiązujący system prawny, współpraca pomiędzy samorządem a placówkami realizującymi programy profilaktyczne poprzez finansowe wspieranie programów profilaktycznych oraz rozwój kadr zajmujących się profilaktyką (szkolenia, superwizje), monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnozowanie problemu przemocy, a także zwiększenie czasu przeznaczanego na działania profilaktyczne w placówkach oświatowych. Szczególnie ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w realizację zadań

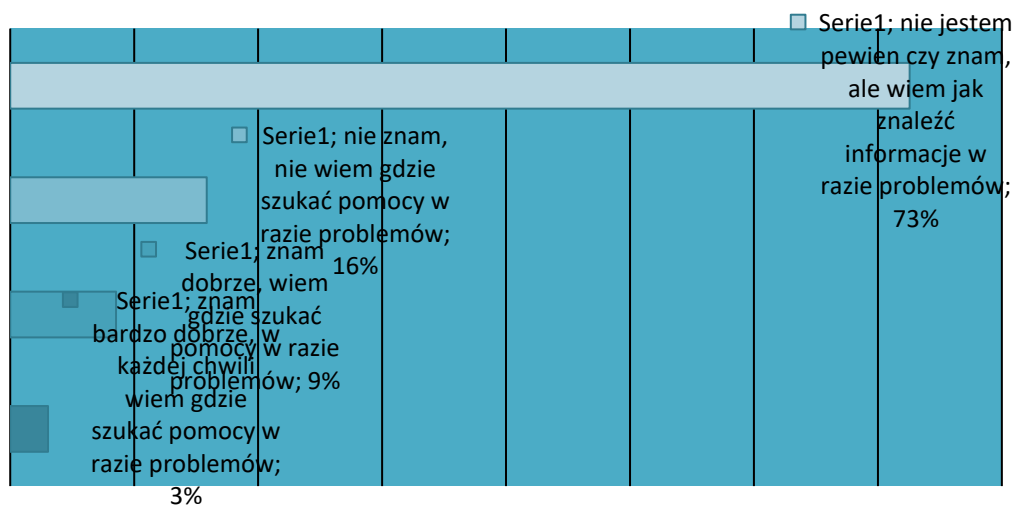
⁴² Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.

profilaktycznych stworzyły spójny system, opierający się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i gminnym⁴³. Skuteczność działań profilaktycznych będzie większa w przypadku realizacji modelu profilaktyki zintegrowanej opartej na: współpracy na poziomie instytucjonalnym i wspólnotowym, dbałości o wzorce i spójny przekaz, przede wszystkim ze strony rodziny i szkoły, wypracowaniu autonomicznych dla danego środowiska lokalnego strategii i metod oddziaływań profilaktycznych, które będą stosowane systematycznie, konsekwentnie i długookresowo oraz doskonaleniu kompetencji wychowawczych i organizacyjnych twórców, a także realizatorów działań profilaktycznych⁴⁴.

W pierwszym pytaniu dotyczącym działań profilaktycznych, respondenci zostali poproszeni o ocenę stopnia znajomości danych kontaktowych do instytucji, gdzie można się zgłosić w razie problemów. Znaczna część mieszkańców biorących udział w badaniu nie jest pewnych, czy zna takie dane kontaktowe, ale wie gdzie znaleźć informacje na ten temat – 73%, co piąty nie zna adresów i nie wie gdzie szukać informacji na ten temat – 16%, natomiast tylko 9% respondentów zna dobrze tego typu dane i wie gdzie szukać pomocy, a 3% w każdej chwili ma do nich dostęp.

Wykres 65. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

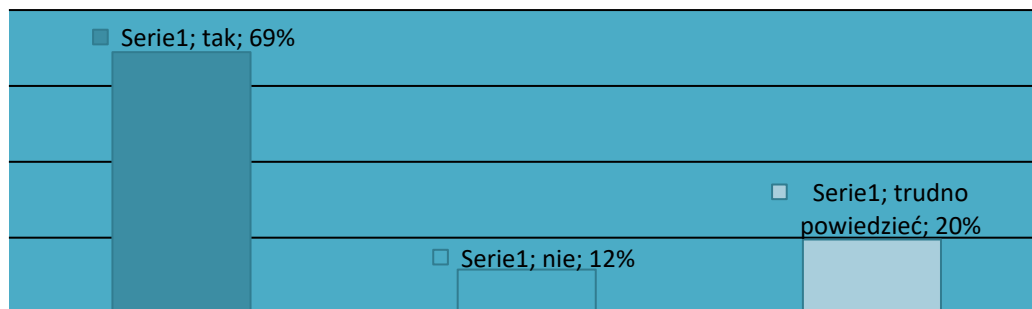
⁴³ Pietrzak S., *Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki*, Świat Problemów.

⁴⁴ Kmiecik-Jusięga K., *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szczówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015, s. 293.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

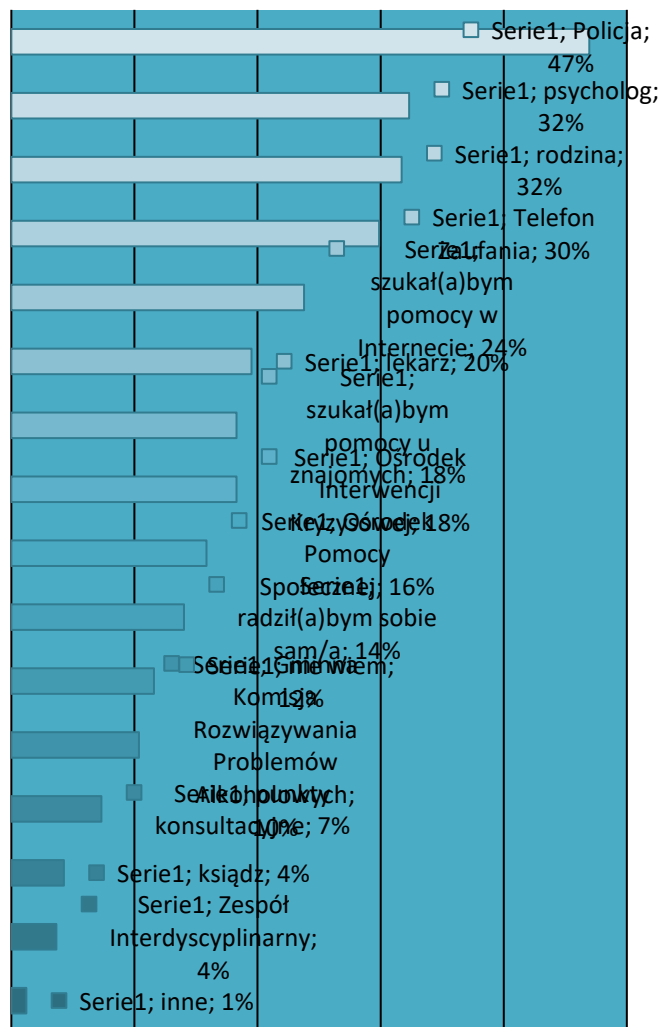
W następnej kolejności zapytaliśmy ankietowanych o to, czy wiedzą gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy. Większość mieszkańców Gminy jest zdania, iż ma taką wiedzę (69%), a jej brak zadeklarowało 12% respondentów. Co piąty ankietowany miał trudności z odpowiedzią na to pytanie (20%), a 12% ankietowanych nie wie, gdzie szukać pomocy.

Wykres 66. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy?

W ankiecie pojawiło się również pytanie o miejsca/osoby, do których mieszkańcy zgłosiliby się w przypadku problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie. Jak wynika z ich odpowiedzi, największa część badanych udałoby się po pomoc na Policję (47%), psychologa i rodziny (32%), a niewiele mniej skorzystałaby z Telefonu Zaufania (30%). Co czwarty ankietowany stwierdził, że szukałby pomocy w Internecie (24%), 20% u lekarza, 18% u znajomych oraz w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, a 16% w Ośrodku Pomocy Społecznej.

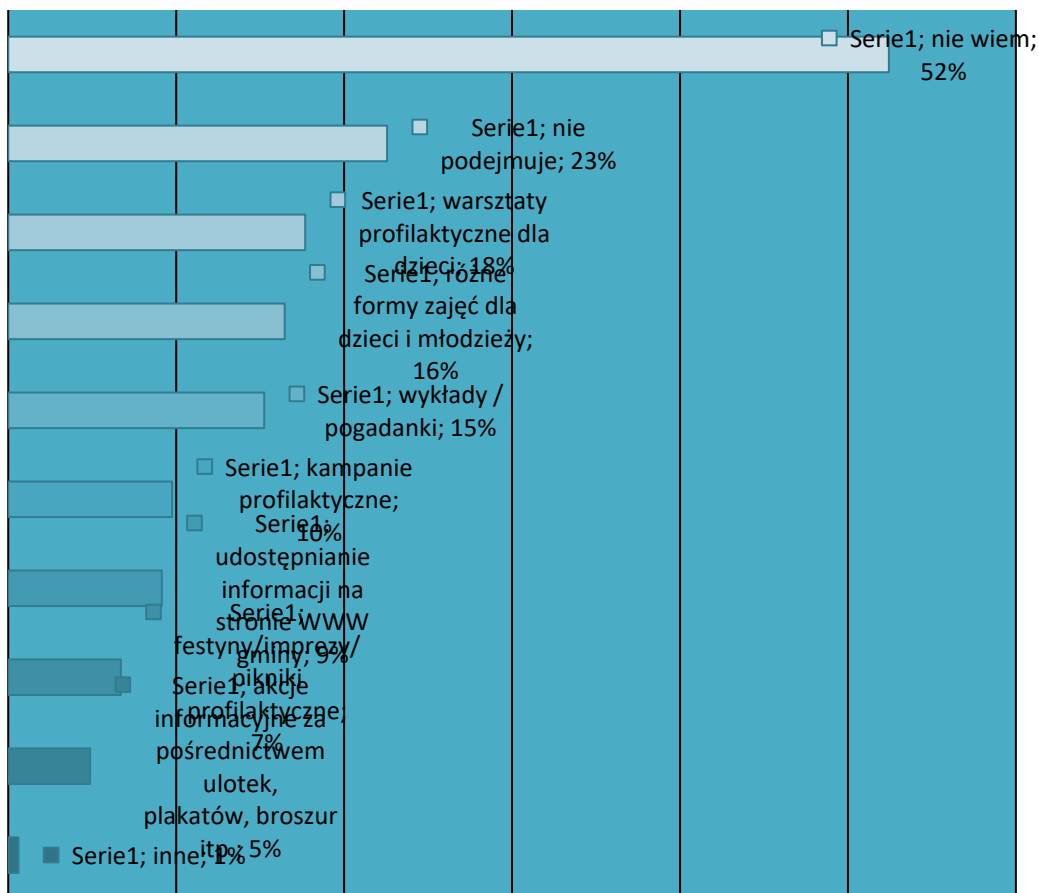
Wykres 67. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ostatnie pytanie w zakresie działań profilaktyki uzależnień i przemocy zadane dorosłym mieszkańcom Gminy dotyczyło podejmowanych przez Gminę działań w celu ograniczenia popytu na zażywanie narkotyków i dopalaczy wśród lokalnej wspólnoty. Jak wskazują wyniki, większość respondentów nie ma na ten temat wiedzy (52%). Wśród najczęściej deklarowanych odpowiedzi znalazły się warsztaty profilaktyczne dla dzieci (18%), różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (16%), wykłady/pogadanki (15%), kampanie profilaktyczne (10%) oraz udostępnianie informacji za stronie internetowej Gminy (9%). Najmniej odpowiedzi padło na festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (7%), a także akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. (5%). Co czwarty respondent jest zdania, iż Gmina nie podejmuje żadnych działań w tym zakresie (23%).

Wykres 68. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

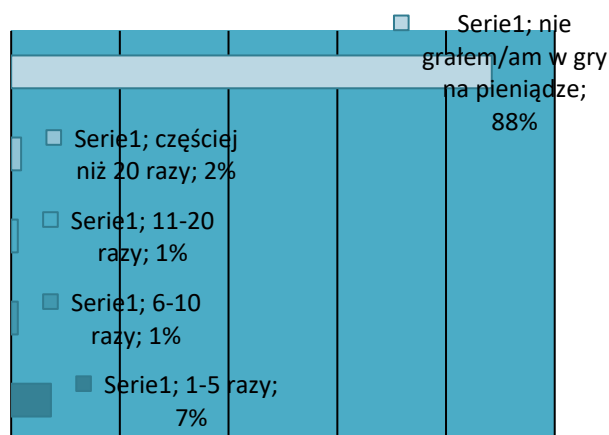
HAZARD

Hazard, podobnie jak inne uzależnienia, niesie za sobą poważne konsekwencje zdrowotne i społeczne. Jest źródłem licznych problemów, a zaburzenia związane z uprawianiem hazardu są powiązane ze znacznym upośledzeniem zdolności jednostki do funkcjonowania społecznego i zawodowego. Do częstych konsekwencji problemowego uprawiania hazardu należą znaczne straty finansowe, zadłużenia, problemy zawodowe, utrata pracy, wysoki wskaźnik problemów emocjonalnych i zdrowotnych (depresja, bezsenność, problemy z alkoholem, zaburzenia nastroju), znaczny wskaźnik załamania relacji małżeńskich i rodzinnych, a także podwyższony poziom samobójstw – około 20% osób mających problemy tego typu popełnia samobójstwo. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. Występują różne formy aktywności hazardowej: loterie, gry w karty, gry na automatach, zdrapki, zakłady, spekulacje na giełdzie, itd. Dzięki łatwemu i szybkiemu dostępowi, w ostatnim czasie na popularności zyskują również kasyna on-line, które oferują takie same gry, jak w kasynach rzeczywistych, a są bardziej dostępne, zapewniają

anonimowość oraz brak ograniczeń czasowych⁴⁵. Wraz ze wzrostem dostępności gier hazardowych rośnie też liczba osób uprawiających hazard. Jak podaje CBOS, 37,1% Polaków powyżej 15 roku życia gra w gry na pieniądze. W stosunku do 2015 roku, oznacza to wzrost o 3 pp. Najwięcej osób, które grają codziennie lub kilka razy w tygodniu jest wśród grających w gry Totalizatora Sportowego – 2,6%. Wśród często podejmowanych gier na pieniądze znalazły się również zdraпки – 0,7%. Jak wynika z przeprowadzonych badań ogólnopolskich w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększył się nieco odsetek Polaków grających na pieniądze, zmniejszyła się natomiast częstość tego rodzaju praktyk⁴⁶. Biorąc pod uwagę znaczne rozpowszechnienie grania w gry za pieniądze, konieczne jest stałe diagnozowanie zjawiska oraz organizowanie systematycznych działań profilaktycznych w tym zakresie.

W celu określenia skali podejmowania zachowań hazardowych przez dorosłych mieszkańców Gminy, respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy grali w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Jak wynika z ich odpowiedzi, styczność z takimi grami miało 12% dorosłych mieszkańców Gminy, wśród których większość badanych grało 1-5 razy (7%). 1% mieszkańców grało w gry hazardowe 6-10 razy, kolejny 1% - 11-20 razy, a 2% częściej niż 20 razy.

Wykres 69. Jak często Pan/i grał/a lub obstawiał/a gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

⁴⁵ Grzegorzewska I., Cierpiałkowska L., *Uzależnienia behawioralne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.

⁴⁶ *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań*, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy grali lub obstawiali gry na pieniądze.

19 osób

Analiza danych wskazuje na to, iż zdecydowana większość mieszkańców nie doświadczyła w związku z graniem gry na pieniądze żadnych problemów. Pojedyncze odpowiedzi padły jednakże na problemy rodzinne, finansowe oraz w pracy (1 osoba, tj. 5%).

Tabela 47. Czy w związku z graniem w gry na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem/am, żadnych powyższych problemów	95%	18
miałem/am poważne problemy w pracy	5%	1
miałem/am problemy rodzinne	5%	1
miałem/am problemy finansowe	5%	1
tak, straciłem/am pracę	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

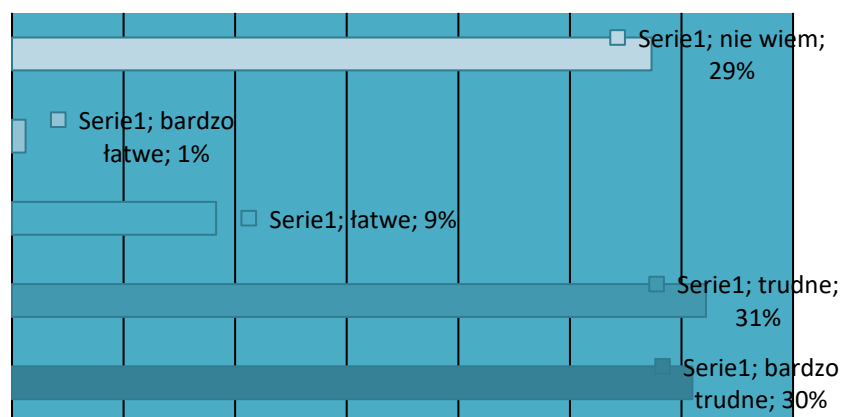
RYNEK PRACY

Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie, służbie lub innej pracy zarobkowej; albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu; nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy. W 2019 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 745,1 tys. kobiet i 751,4 tys. mężczyzn. W końcu 2019 r. prawo do zasiłku posiadało 82,2 tys. kobiet (tj. 17,1% ogółu zarejestrowanych kobiet) oraz 60,3 tys. mężczyzn (tj. 15,6 % ogółu zarejestrowanych mężczyzn). W końcu 2019 roku najwyższa liczba bezrobotnych kobiet znajdowała się w ewidencji urzędów pracy w województwach, w których znajdowało się też najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, tj. mazowieckim (63,5 tys. kobiet), podkarpackim (40,3 tys. kobiet). Najmniej bezrobotnych kobiet było w województwach lubuskim (10,9 tys. kobiet), opolskim (12,1 tys. kobiet) i podlaskim (15,8 tys. kobiet). Średni wiek bezrobotnych wyniósł w końcu 2019 roku ok. 40 lat - dla kobiet ok. 38 lat, a dla mężczyzn ok. 44 lata. Mimo

faktu, że bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone, we wszystkich grupach bez względu na wiek dłużej pozostawały w ewidencji urzędów pracy.⁴⁷

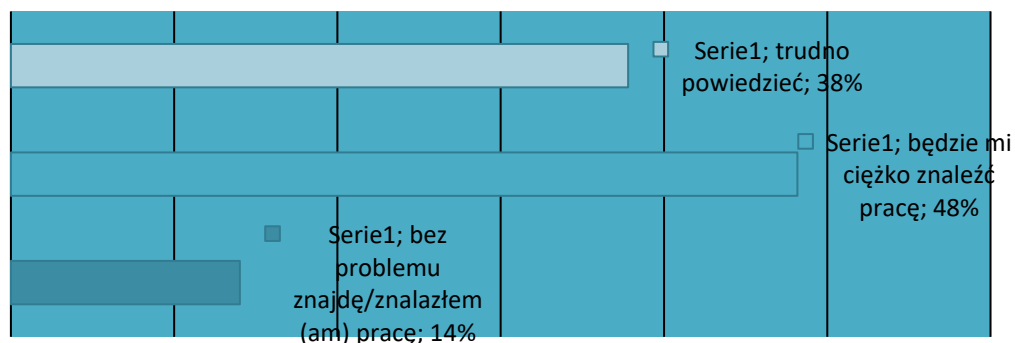
W kolejnej części tematycznej ankiety mieszkańcy Gminy udzielili swoich opinii na temat rynku pracy, szans na znalezienie zatrudnienia oraz form wsparcia na jakie mogą liczyć. W pierwszym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Gminy sprawia trudności. Aż 31% mieszkańców uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest trudne, a 30% że bardzo trudne. Za łatwe uznaje to jedynie 10%, w tym 1% stwierdził, że jest to bardzo łatwe, natomiast 29% nie potrafiło udzielić odpowiedzi.

Wykres 70. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:

W dalszej kolejności mieszkańcy określili swoje szanse na rynku pracy, z których wynika, że aż 48% ankietowanych źle ocenia swoje szanse na rynku pracy twierdząc, że ciężko będzie znaleźć im nowe zatrudnienie. Jedynie 14% badanych odpowiedziało, że bez problemu znajdzie nowe miejsce pracy, a część respondentów nie potrafiła jednoznacznie określić swoich szans na rynku pracy (38%).

Wykres 71. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?

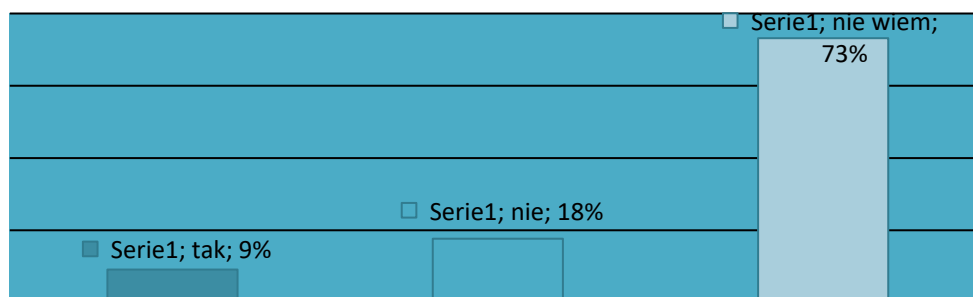

⁴⁷ Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

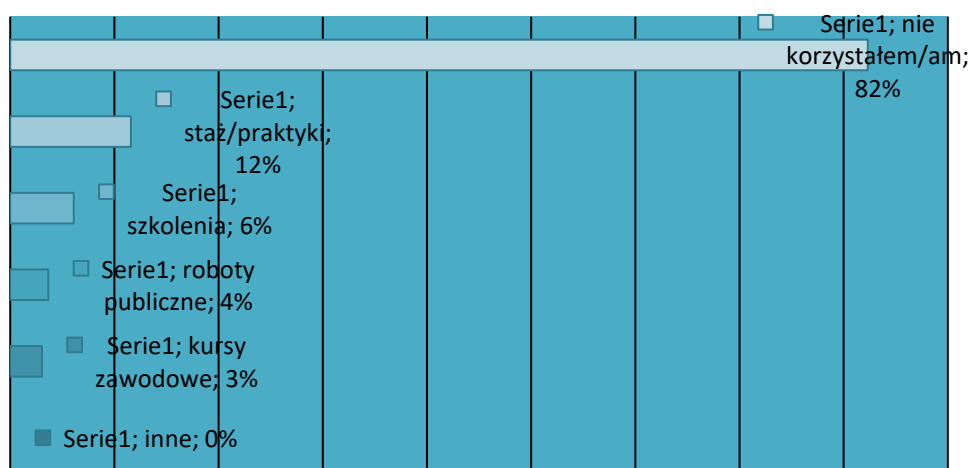
Mieszkańcy gminy Kocmyrzów-Luborzyca zostali zapytani w badaniu o ich znajomość form wsparcia dla osób bezrobotnych prowadzonych przez Gminę. Na poniższym wykresie zostały przedstawione odpowiedzi respondentów, z których wynika, że 9% dostrzega działalność Gminy w tym obszarze, natomiast co piąta osoba twierdzi, że na jej obszarze nie są prowadzone formy wsparcia (18%). Zdecydowana większość mieszkańców nie odpowiedziała jednoznacznie na to pytanie – 73%.

Wykres 72. Czy gmina prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych?

W następnym pytaniu, badani mieli określić czy i z jakich form aktywizacji zawodowej korzystali do tej pory. Jak wynika z analizy materiału badawczego, 18% brało w nich udział, przy czym w przypadku 12% był to staż/praktyki, 6% - szkolenie, 4% z nich uczestniczyło w robotach publicznych, a 3% w kursach zawodowych. Znacząca większość badanych jednak nie korzystała z aktywizacji zawodowej (82%).

Wykres 73. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Wykluczenie społeczne dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (bieda, ubóstwo materialne);
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. dezindustrializacji, kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów;
- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im zdobycie normalnej pozycji społecznej, odpowiedniego poziomu kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych;
- nie mają dostępu do odpowiednich instytucji pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, jego rozwój i pomnażanie, co wynika z niedorozwoju tych instytucji spowodowanego brakiem priorytetów i środków publicznych, niską efektywnością funkcjonowania;
- doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niedorozwoju właściwego ustawodawstwa, jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów;
- mają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych;
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np. przemocy, szantażu, indoktrynacji⁴⁸.

Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa. choć nie jest z nim równoznaczne. Osoby wykluczone nie muszą być ubogie, natomiast osoby ubogie nie muszą być wykluczone. W 2018 roku stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 5,4%, co oznacza wzrost wskaźnika w odniesieniu do 2017 roku o około 1%.

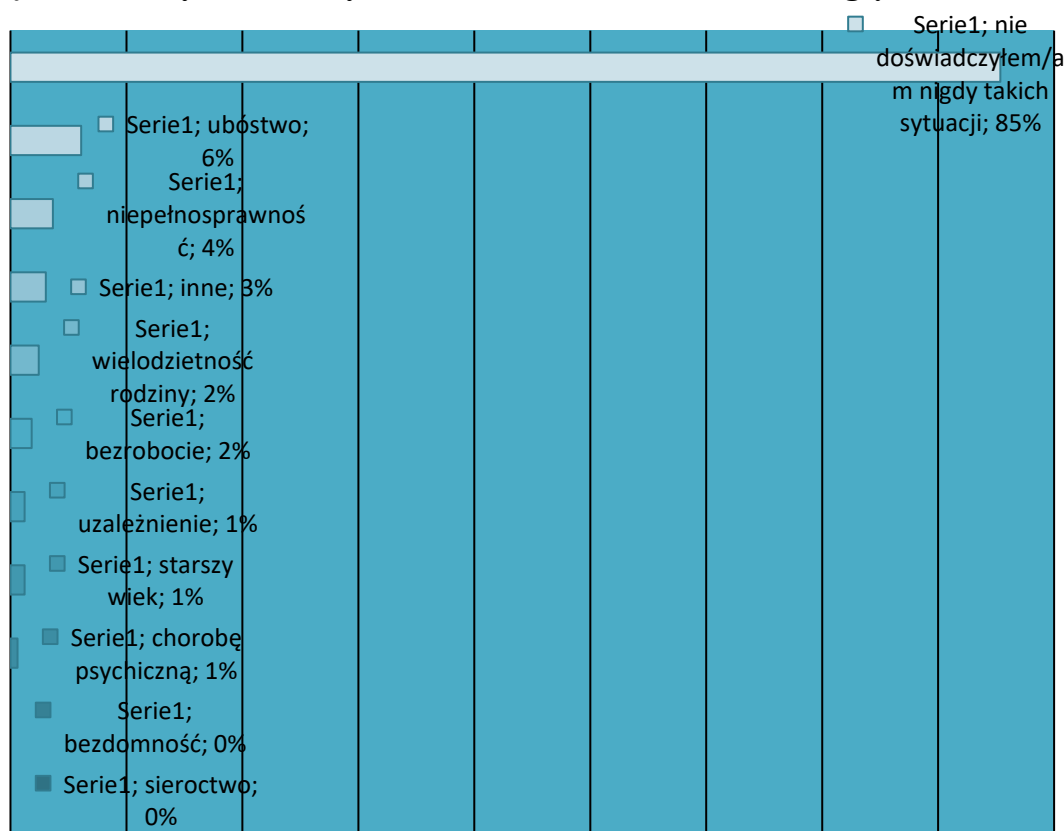
Odpowiedzi mieszkańców Gminy wskazują, że 15% respondentów doświadczyło w swoim życiu odrzucenia społecznego. Najwięcej osób doznało go ze względu na ubóstwo (6%) oraz niepełnosprawność (4%). Po 2% ze względu na wielodzietność oraz bezrobocie, a po 1% z powodu uzależnienia, starszego wieku oraz choroby psychicznej. Respondenci wskazali

---

⁴⁸ Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski – jest dokumentem przygotowanym przez Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Jerzy Hausner.

także, że odrzucenie któregoś doświadczali spowodowane było wyglądem i jego cechami szczególnymi, zmianą stanu cywilnego samotnym wychowywaniem dziecka.

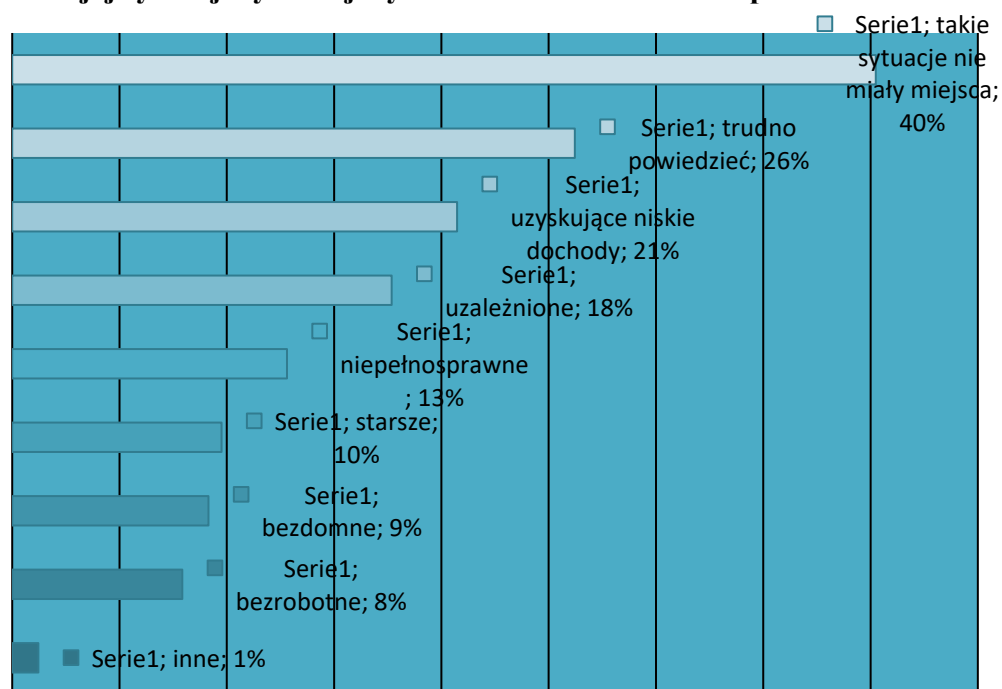
Wykres 74. Czy doświadczyl/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na:

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy odnieśli się do stwierdzenia, czy w ich środowisku są osoby, które z powodu swojej sytuacji życiowej doznały wykluczenia społecznego. 40% ankietowanych odpowiedziało, że takie sytuacje nie miały miejsca, natomiast co czwartemu badanemu trudno było odpowiedzieć na to pytanie (26%). Co piąty respondent zna w swoim środowisku osobę o niskich dochodach, która doznała odrzucenia (21%), 18% - osobę uzależnioną, 13% - osoby niepełnosprawne, 10% - osoby starsze, 9% - osoby bezdomne, a 8% ankietowanych zna osoby bezrobotne, które doznały odrzucenia. Wśród innych odpowiedzi wskazano na wykluczenie spowodowane wychowywaniem się w rodzinie dotkniętej problemem uzależnień.

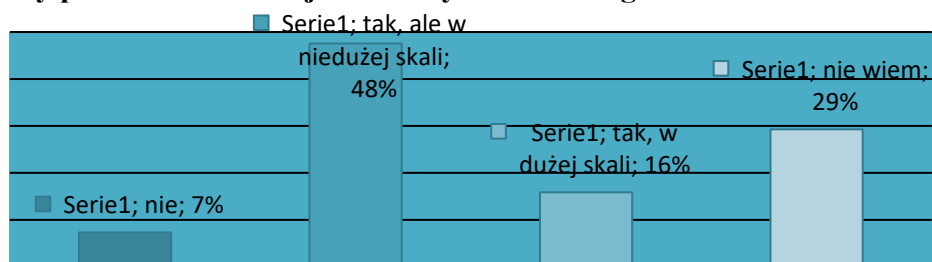
Wykres 75. Czy w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia/odrzućenia ze społeczności lokalnej?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

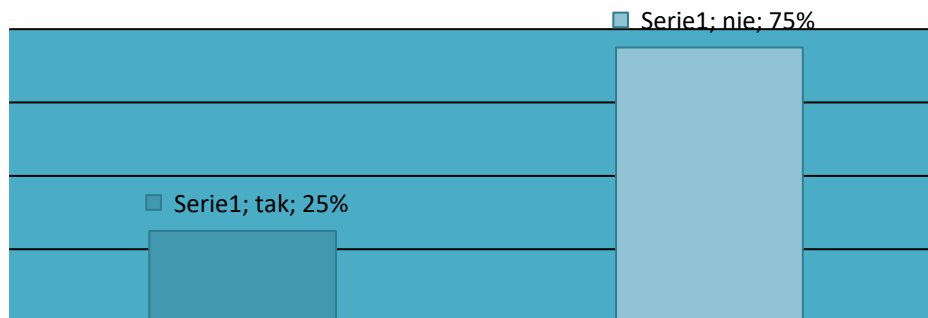
W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli określić, czy problem ubóstwa występuje w ich Gminie. Niemal połowa z nich uważa, że problem ubóstwa występuje w niedużej skali (48%), a 16% twierdzi, że przybiera ono duże rozmiary. Tylko 7% jest zdania, że ubóstwo w Gminie nie występuje, a blisko co trzeciej osobie trudno było odpowiedzieć na to pytanie (29%).

Wykres 76. Czy problem ubóstwa jest obecny w Państwa gminie?

Respondentów zapytano również o ich własne doświadczenia związane z ubóstwem i jak stwierdził co czwarty z nich, sam doświadczył tego problemu w życiu (25%). Pozytywny jest jednak fakt, że zdecydowana większość wskazała odpowiedź nie (75%).

Wykres 77. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa kiedykolwiek w życiu?

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

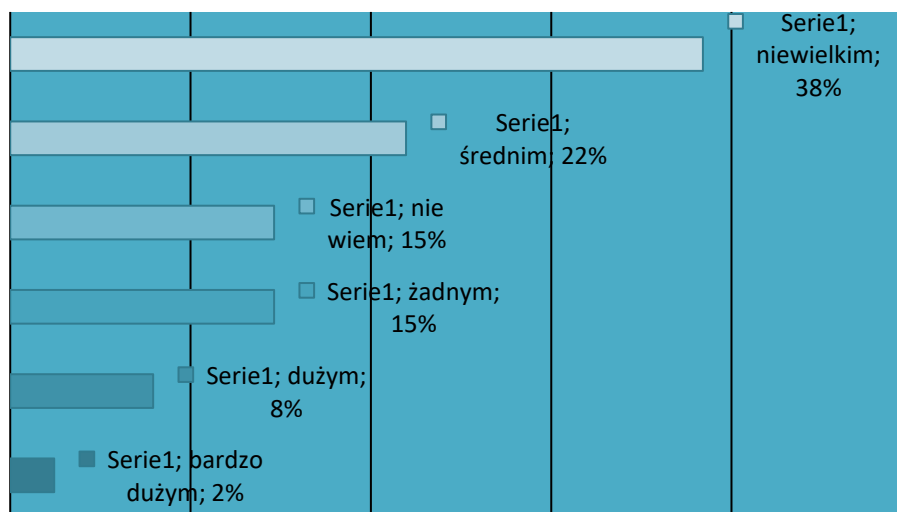
Dla potrzeb Diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Diagnozie wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie. Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2018 roku w Polsce było 2,5 mln osób, pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Pod względem płci w badanej zbiorowości osób z orzeczeniem nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 55,4%. Biorąc pod uwagę wiek w zbiorze osób niepełnosprawnych lub niezdolnych do pracy najczęściej występowały mężczyźni w wieku 63 lat. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy było w wieku 59 lat, 58 lat oraz 60 lat. Najwyższa wartość wskaźnika liczby osób z orzeczeniem na 10 tys. ludności wystąpiła w województwie lubuskim (933), zaś najmniej w województwie opolskim (466)⁴⁹.

⁴⁹ Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

W ankiecie skierowanej do mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca respondenci mieli ocenić stopień dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób niepełnosprawnych. 38% badanych uważa, że jest ona dostosowana jedynie w niewielkim stopniu, a zdaniem 22% - w średnim. 15% ankietowanych stwierdziło, że infrastruktura techniczna nie spełnia oczekiwań i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, natomiast 8% ma pozytywne zdanie na jej temat i jest zdania, że infrastruktura jest dostosowana w dużym stopniu, a 2% - w bardzo dużym. Co siódmy respondent nie ma wiedzy na temat dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

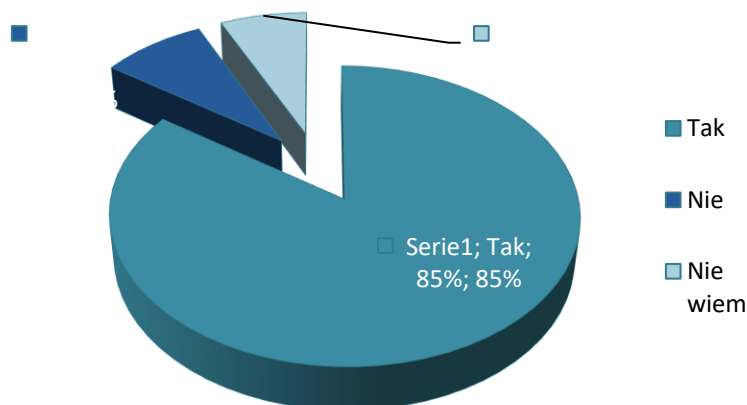
Wykres 78. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?

Mieszkańcom gminy Kocmyrzów-Luborzyca przekazano dodatkową ankietę elektroniczną, która miała na celu doprecyzowanie kwestii związanych z niepełnosprawnością, możliwościami wsparcia tej grupy mieszkańców Gminy oraz wskazanie kierunków możliwego rozwoju jaki dostrzegają osoby zamieszkujące gminę Kocmyrzów-Luborzyca. Wypełniono łącznie 72 kwestionariusze ankiet, które zawierały zestaw 7 pytań.

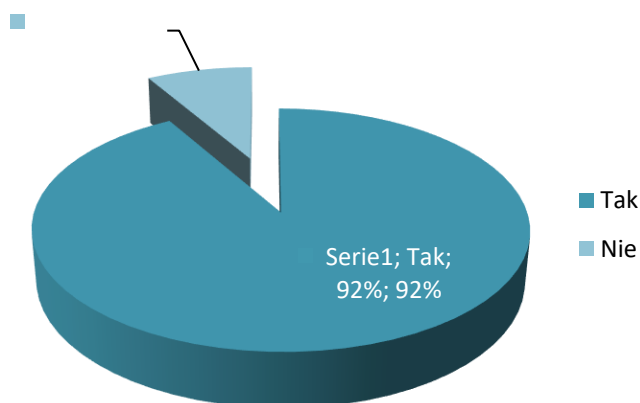
Pierwsze pytanie miało na celu ustalić, czy niepełnosprawność jest powszechna w Gminie. Na pytanie „czy dostrzega Pan/i problem niepełnosprawności wśród mieszkańców Gminy?” twierdzącej odpowiedzi udzieliło aż 61 osób, tj. 85% instytucjonalnej pomocy i tylko 8% stwierdziło, że nie.

Wykres 79. Czy dostrzega Pan/i problem niepełnosprawności wśród mieszkańców Gminy?

Kolejnym analizowanym aspektem było posiadanie w gronie znajomych oraz w środowisku lokalnym osób z niepełnosprawnościami. Jak wynika z otrzymanych informacji niemal wszyscy mieszkańcy gminy Kocmyrzów-Luborzyca znają w swoim otoczeniu osoby zmagające się z różnymi niepełnosprawnościami (66 osób, tj. 92%).

Wykres 80. Czy zna Pan/i osoby z niepełnosprawnością w swoim środowisku?

Kolejne pytanie zadane dorosłym mieszkańcom Gminy miało na celu doprecyzować, z jakiego tytułu i przez jaką instytucję osoby ze środowiska respondentów uzyskały status osoby niepełnosprawnej. Najwięcej odpowiedzi ankietowanych padło na Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności (29 osób, tj. 59%). Ponadto, mieszkańcy częściej wskazywali, że osoby te podlegały ubezpieczeniu w Zakładzie Ubezpieczenia Społecznego (23 osoby, tj. 35%) niż w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (8 osób, tj. 12%). Brak wiedzy w tym zakresie wskazało 29% badanych.

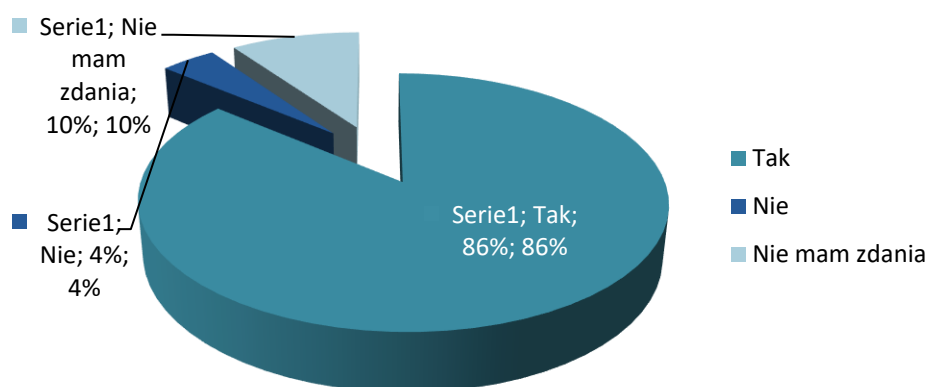
Tabela 48. Zgodnie ze stanem Pana/i wiedzy, osoby te posiadają grupę inwalidzką bądź orzeczenie o niezdolności do pracy lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez:

Odpowiedź	%	Liczba odp.
KRUS	12%	8
ZUS	35%	23
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	59%	39
Nie wiem	29%	19

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

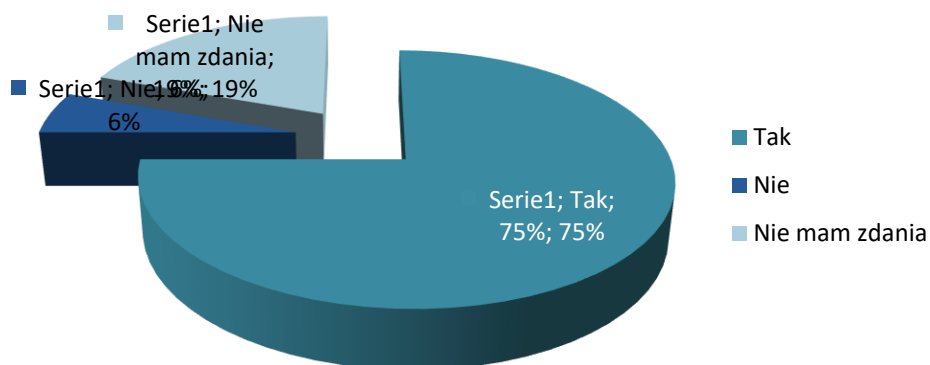
W kolejnej części badania dotyczącego wsparcia osób niepełnosprawnych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca zapytano ich o to, czy dostrzegają potrzebę rozwinięcia instytucjonalnych form aktywizacji osób z niepełnosprawnościami, czyli utworzenia na jej obszarze Warsztatów Terapii Zajęciowej lub Środowiskowego Domu Samopomocy. Zdecydowana większość ankietowanych wskazała, że jest to inicjatywa którą należy podjąć – 62 osoby (86%), a 7 mieszkańców nie opowiedziało się za żadną odpowiedzią (10%). Jak można dostrzec na poniższym wykresie, tylko 4% respondentów podało, że takie działanie nie powinno zostać podjęte (3 osoby).

Wykres 81. Czy widzi Pan/i potrzebę utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy lub Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenie Gminy?

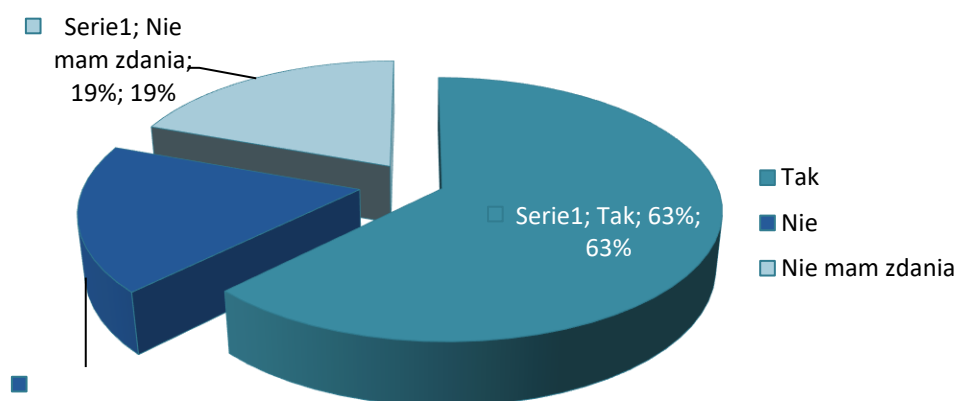
Poprzez ankietę podjęto się również próby oszacowania potencjalnego zainteresowania osób niepełnosprawnych taką formą wsparcia. Z odpowiedzi badanych wynika, że zdaniem aż 75% (54 osoby) osoby z niepełnosprawnościami byłyby chętne do uczestnictwa w zajęciach, poprzez które miałyby możliwość aktywizacji społecznej, ruchowej i zawodowej. Odmiennego zdania 6% respondentów (4 osoby), a co piąty nie ma zdania na ten temat (14 osób, tj. 19%).

Wykres 82. Czy pana/i zdaniem osoby niepełnosprawne uczestniczyłyby w specjalnie dedykowanych im zajęciach?

Ostatnie pytanie dotyczące rozwoju instytucjonalnego systemu wsparcia osób z różnego rodzaju dysfunkcjami na terenie Gminy dotyczyło ewentualnego uczestnictwa niepełnosprawnych mieszkańców z najbliższego środowiska respondentów w zajęciach odbywających się w ŚDS oraz na WTZ. Co piąty ankietowany nie wie, czy takie osoby chciałyby uczestniczyć w zorganizowanych aktywnościach (14 osób, tj. 19%), 18% jest zdania, iż nie (13 osób), natomiast większość respondentów stwierdziła, że osoby niepełnosprawne chętnie dołączyłyby do zajęć w ramach tych instytucji (45 osób, tj. 63%).

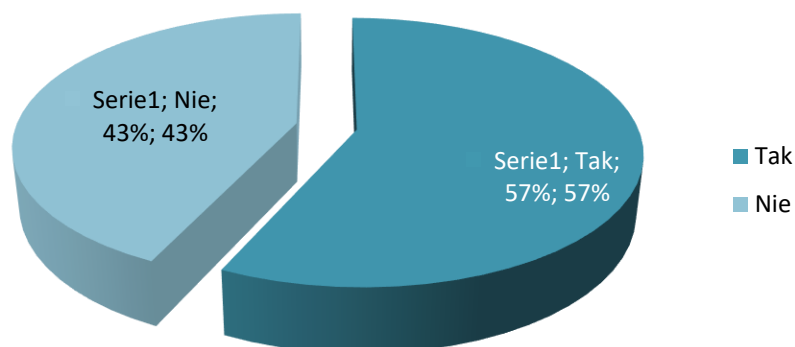
Wykres 83. Jeżeli ma Pan/i osobę niepełnosprawną w swoim najbliższym otoczeniu czy byłaby ona zainteresowana udziałem w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy lub Warsztatach Terapii Zajęciowej?

Ostatnie pytanie zawarte w ankiecie o niepełnosprawności i gminnym systemie wsparcia takich osób dotyczyło rozbudowy mieszkalnictwa socjalnego. Zdaniem większości respondentów zasoby gminne w zakresie wsparcia socjalnego mieszkańców powinny rozstać rozwinięte (41 osób, tj. 57%), natomiast przeciwnego zdania jest 43% badanych (31 osób).

Wykres 84. Czy widzi Pan/i potrzebę utworzenia większej liczby mieszkań socjalnych na terenie Gminy?

OSOBY STARSZE

Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczby mieszkańców w Polsce oraz postępujący proces starzenia się ludności – w 2010 roku odsetek osób starszych w populacji całego kraju kształtował się na poziomie 19,6%, podczas gdy w 2018 roku osiągnął poziom 24,8%. Wśród kobiet zamieszkujących Polskę 27,9% z nich osiągnęło wiek senioralny, podczas gdy wśród mężczyzn udział seniorów w ogólnej liczbie mężczyzn ukształtował się na poziomie 21,4%. Analizując liczbę osób w wieku senioralnym w poszczególnych województwach, można zaobserwować znaczące różnice. Aż 26,5% seniorów Polski zamieszkiwało dwa województwa, tj. mazowieckie oraz śląskie, podczas gdy w województwie o najmniejszej liczbie osób starszych – lubuskim mieszka jedynie 2,6% osób starszych w Polsce⁵⁰.

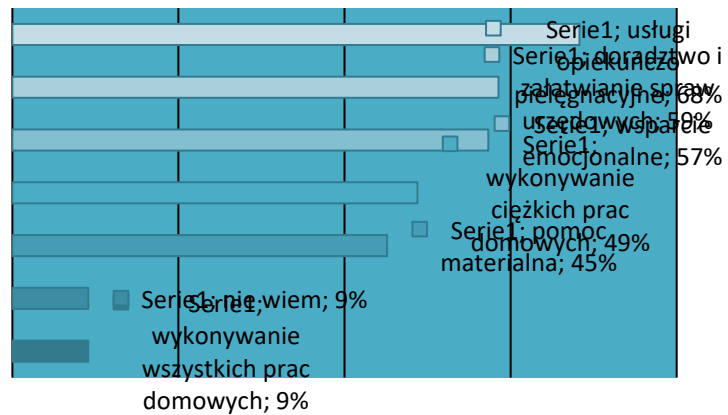
W tej części badania respondentów poproszono o określenie, jakie są według nich główne potrzeby osób starszych w środowisku lokalnym. Do najistotniejszych zaliczyli między innymi usługi opiekuńczo pielęgnacyjne (68%), doradztwo i pomoc w sprawach urzędowych (59%), wsparcie emocjonalne (57%), wykonywanie ciężkich prac domowych (49%), pomoc

⁵⁰ Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 roku, GUS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

materialną (45%). Na konieczność wsparcia seniorów w wykonywaniu obowiązków domowych wskazało jedynie 9% ankietowanych.

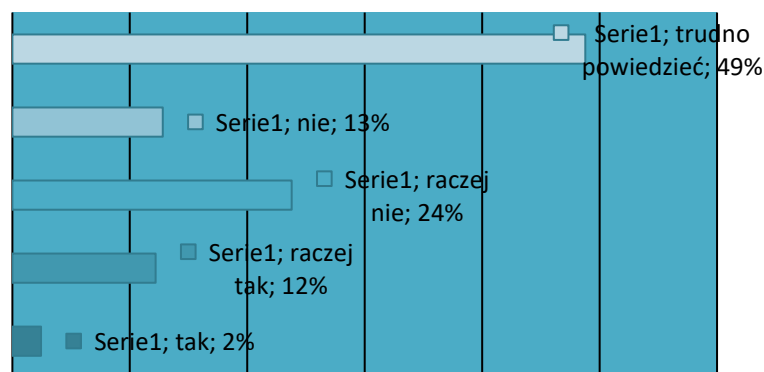
Wykres 85. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy Gminy mieli również ocenić, czy obecna oferta pomocy osobom starszym tj. opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze jest w Gminie wystarczająca. Jak wskazało 24% badanych – oferowana pomoc osobom starszym jest raczej niewystarczająca, a 13% uważa, że nie jest. Tylko 2% twierdzi, że oferta pomocowa skierowana do najstarszych osób jest w pełni wystarczająca, natomiast 12% uważa, że jest raczej wystarczająca. Niemal połowa respondentów (49%) miała trudności w określeniu swojego stanowiska w tej sprawie.

Wykres 86. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?

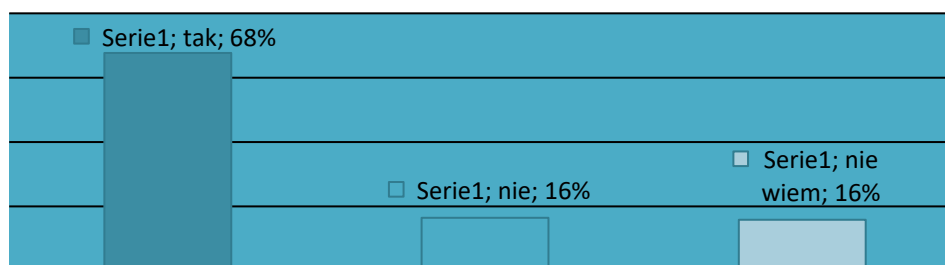
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Według badań CBOS „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia

przestępczością” z 2018 roku wskaźniki poczucia bezpieczeństwa uległy nieznacznemu pogorszeniu, ale nadal zdecydowana większość Polaków uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Większość badanych nie obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa, jednak połowa wyraża obawę o bezpieczeństwo członków swojej rodziny. Co piąty badany deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat padła ofiarą jakiegoś przestępstwa. Odsetki osób, które doświadczyły kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa, są niemal takie same jak w 2017 roku⁵¹.

Mieszkańcy Gminy zapytani o ocenę swojej okolicy podali, że dla zdecydowanej większości osób jest ona bezpieczna - 68%, natomiast 16% uważa ją za niebezpieczną, a kolejne 16% nie ma zdania jednoznacznej opinii w tym obszarze.

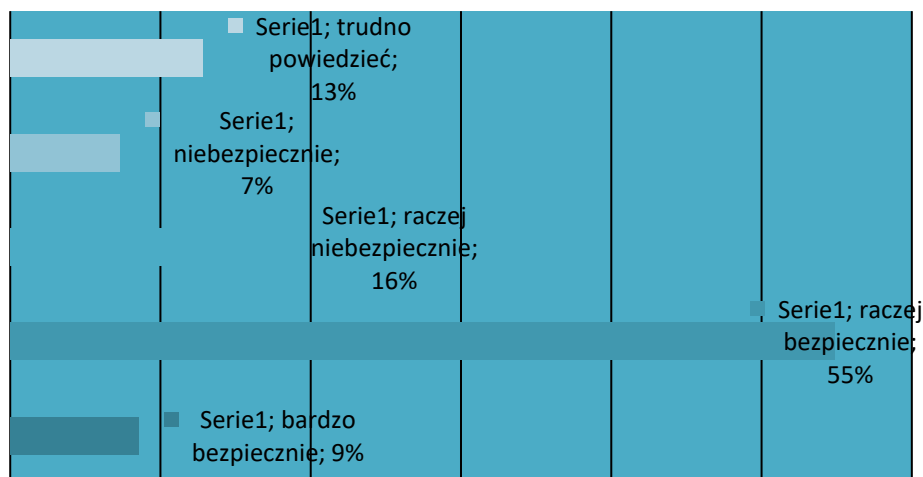
Wykres 87. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Gminy mieli określić, czy czują się bezpiecznie spacerując po zmroku w swojej okolicy. Jak wskazała ponad połowa badanych jest to raczej bezpieczne (55%), a dla 9% bardzo bezpieczne. Co piąty ankietowany czuje się raczej niebezpiecznie (16%), natomiast 7% mieszkańców uważa, że po zmroku jest niebezpiecznie. Trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie miało 13%.

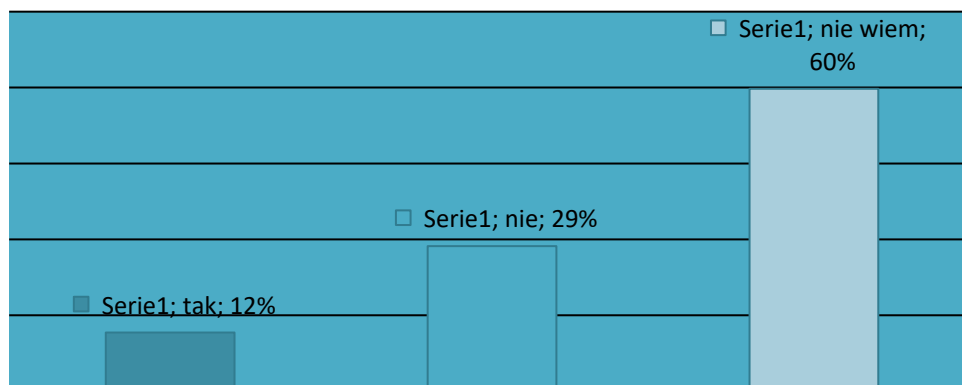
⁵¹ „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością”, CBOS 2018.

Wykres 88. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?

W ostatnim pytaniu mieszkańcy gminy Kocmyrzów-Luborzyca zostali poproszeni o ustosunkowanie się do tezy, iż Gmina prowadzi działania mające na celu podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców. 29% ankietowanych stwierdziło, że takie działania nie mają miejsca, a twierdzącej odpowiedzi udzieliło tylko 12%. Największa grupa respondentów miała trudność w udzieleniu odpowiedzi (60%).

Wykres 89. Czy Gmina prowadzi działania mające na celu podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców?

KIERUNKI ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych),
- analiza SWOT⁵²,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międziedziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Kocmyrzów-Luborzyca.

---

⁵² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

WSPIERANIE RODZINY

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostały przyznane łącznie 804 świadczenia rodzinom posiadającym jedno dziecko, 1 031 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 1 581 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 2 751 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Również inne typy rodzin były beneficjentami pomocy społecznej i przyznano im łącznie 523 świadczenia, natomiast rodziny bez dzieci w 2019 roku stanowiły znaczącą część wszystkich klientów GOPS – świadczenia dla nich zostały wydane w liczbie 4 199.

Tabela 49. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

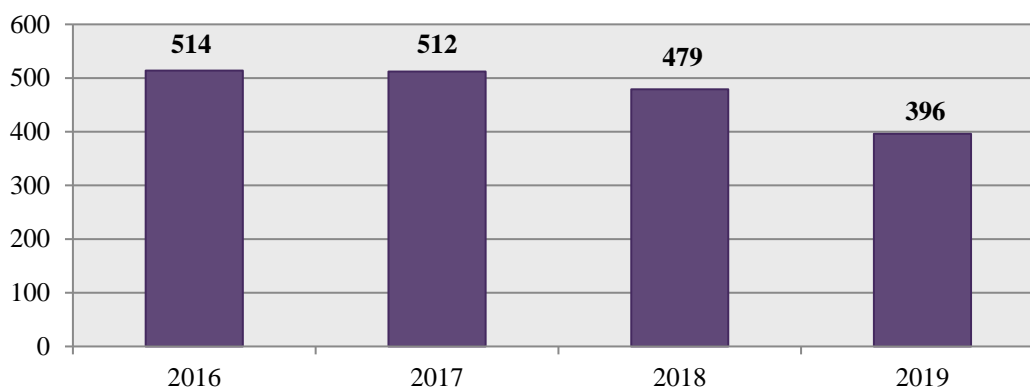
typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
bez dzieci	2 945	1 254	4 199
jedno dziecko	690	114	804
dwoje dzieci	1 005	26	1 031
troje dzieci	1 571	10	1 581
czworo i więcej dzieci	2 736	15	2 751
inne	509	14	523

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że z tych świadczeń corocznie korzysta coraz mniejsza liczba rodzin. W 2019 roku korzystało średnio 396 rodzin, czyli o 17% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 23% mniej niż w roku 2016.

Wykres 90. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

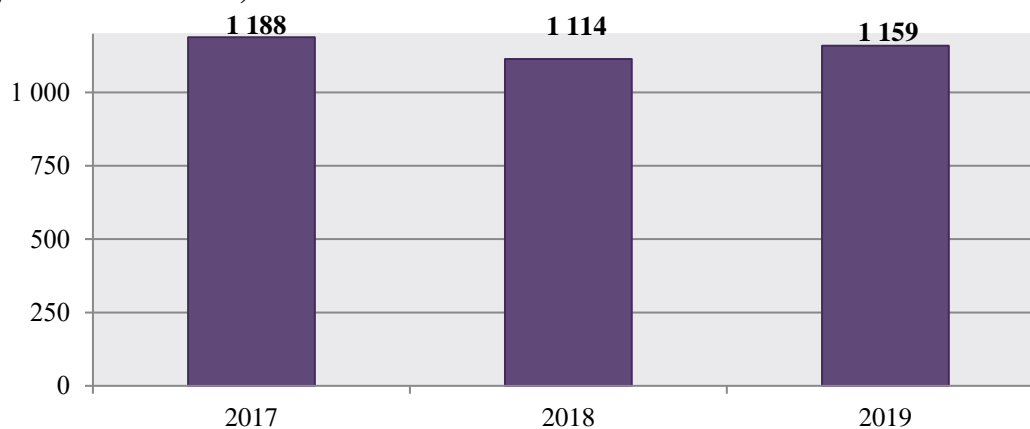
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało średnio 1 188 rodzin, w 2018 roku – 1 114 rodzin, natomiast w 2019 roku – 1 159 rodzin. Na przestrzeni lat 2017-2019 średnia liczba rodzin, pobierających to świadczenie nieznacznie się zmieniła. Łączna liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+ w 2019 roku wyniosła 2 106 i wychowywało się w nich 3 326 dzieci. Łączna kwota realizacji wskazanej formy wsparcia rodziny w omawianym roku wyniosła 14 511 399,62 zł.

Wykres 91. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019 (Dane za rok 2019 dotyczą okresu od stycznia do czerwca)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku i polega na ustalaniu prawa i wypłaty świadczeń „Dobry Start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

W 2019 roku świadczenia „Dobry start” zostały przyznane 2 238 dzieciom, na łączną kwotę 670 500,00 zł, natomiast w 2018 roku wsparcia udzielono 2 156 dzieciom.

Tabela 50. Kwota i liczba dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” w latach 2018 i 2019

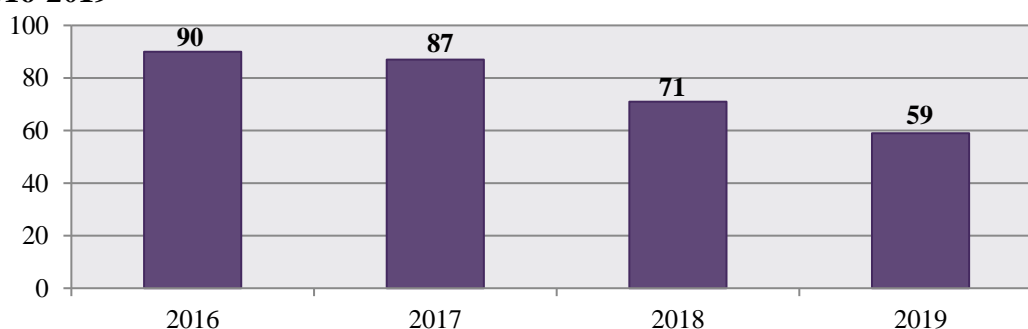
wyszczególnienie	2018	2019
liczba dzieci	2 156	2 238
łączna kwota świadczeń	646 200,00 zł	670 500,00 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Rodziny z gminy Kocmyrzów-Luborzyca korzystają również z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. W 2019 roku w posiadaniu Karty Dużej Rodziny było 410 rodzin.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało 59 osób, co oznacza spadek w stosunku do 2016 roku o 34%. Obserwowalna jest ogólna tendencja spadkowa w tym zakresie, co zostało przedstawione na poniższym wykresie.

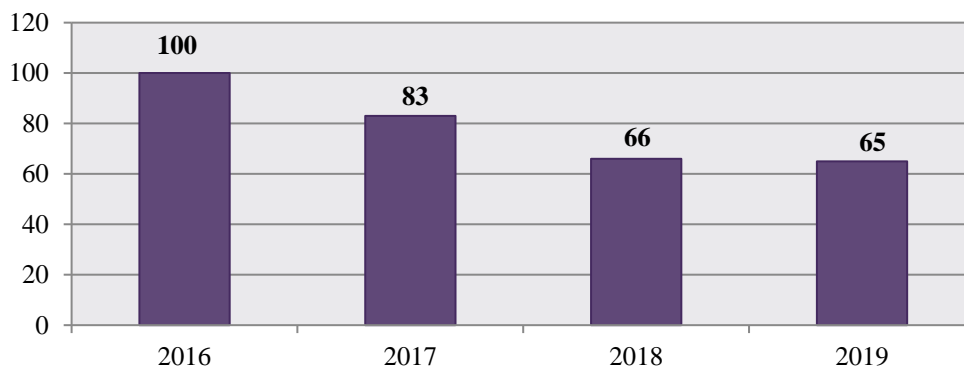
Wykres 92. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa wyraźnemu spadkowi. W stosunku do 2016 roku, w 2019 roku liczba rodzin spadła o 45%, z kolei w latach 2018-2019 liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z powodu bezradności utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2019 roku została odnotowana najniższa liczba rodzin na przestrzeni ostatnich lat, tj. 65.

Wykres 93. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

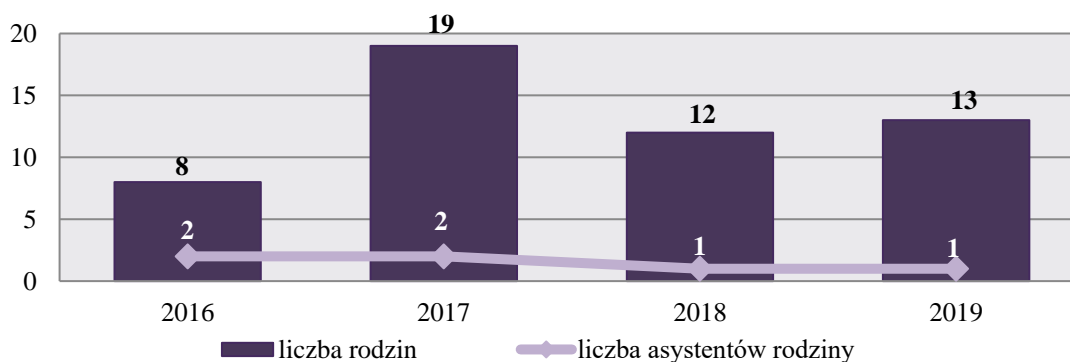
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została

instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku w Ośrodku zatrudniony był 1 asystent rodziny, a z jego usług skorzystało wówczas 13 rodzin.

Wykres 94. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019

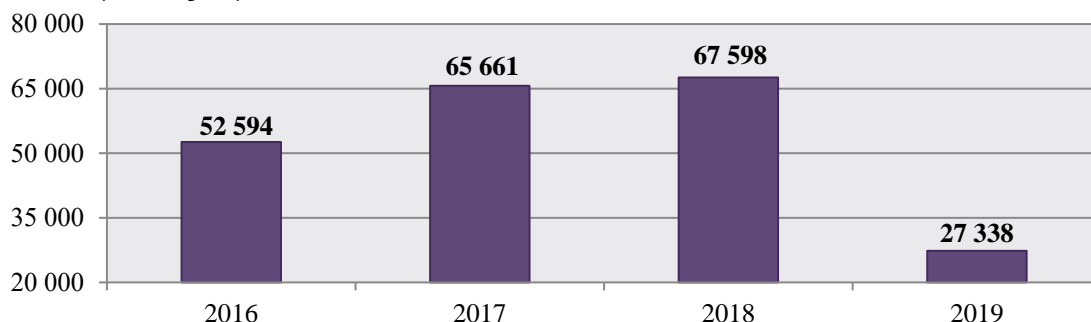
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w gminie Kocmyrzów-Luborzyca nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

W 2019 roku współfinansowano pobyt 6 dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 27 338 zł. W 2019 roku z tytułu przebywania w pieczy zastępczej przyznano 72 świadczenia 6 osobom, w tym 5 dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego i jednemu dziecku w rodzinnej placówce. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej do roku 2018 rosła, a w 2019 roku nastąpił jej gwałtowny spadek, co spowodowane było zmianą systemu przekazywania środków opiekunom, który do końca 2018 roku odbywał się za pośrednictwem GOPS, jednakże od 2019 roku są przyznawane im bezpośrednio przez PCPR.

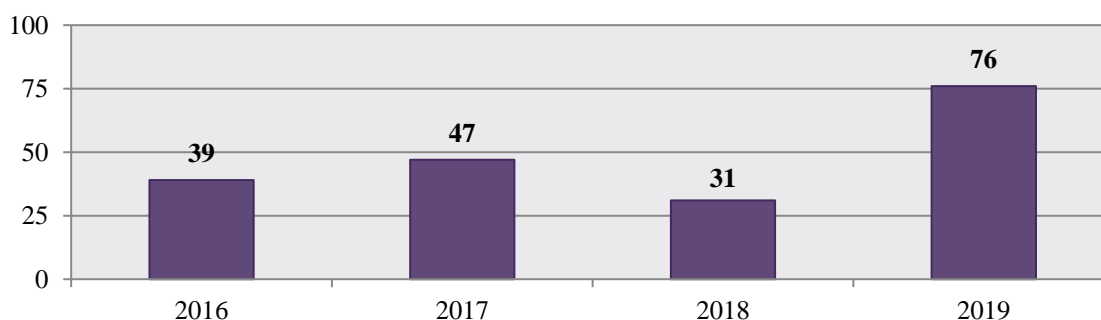
Wykres 95. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy poprzez różnego rodzaju konsultacje i poradnictwo specjalistyczne. Mieszkańcy powiatu krakowskiego mają możliwość otrzymania bezpłatnego wsparcia w ramach Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznego Powiatu Krakowskiego. W 2019 roku w ramach działalności Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w Gminie objętych specjalistycznym poradnictwem psychologicznym i prawnym zostało 76 rodzin. W Punkcie usługi świadczy 2 specjalistów - w stosunku do roku poprzedniego liczba rodzin otrzymujących tego typu wsparcie zwiększyła się dwukrotnie (31 rodzin w 2018 roku).

Wykres 96. Liczba rodzin objętych specjalistycznym poradnictwem w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- niskie kompetencje rodzicielskie powodujące bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz konieczność umieszczenia dziecka w placówkach pieczy zastępczej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcyjności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

CEL OPERACYJNY NR 1 – zapewnienie rodzinom i dzieciom warunków do bezpiecznego rozwoju i integracji w środowisku lokalnym oraz podwyższenie kompetencji rodzicielskich prowadzących do spadku liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie warsztatów wzmacniających kompetencje wychowawcze dla rodziców i opiekunów.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
2	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
3	Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami przeżywającymi trudności.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
4	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
5	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
6	Kontynuowanie działalności świetlic środowiskowych w Gminie.	Liczba zajęć prowadzonych dla dzieci na świetlicach środowiskowych.
7	Upowszechnienie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego w PPP oraz uzyskania specjalistycznej pomocy w przypadku problemów w PI.	Liczba rodzin korzystająca ze specjalistycznej pomocy.
8	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin (festyny rodzinne, pikniki, itp.).	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
9	Współorganizowanie oraz współfinansowanie wycieczki zimowej i letniej dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wycieczki zimowej i letniej.
10	Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia dziennego.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.
11	Kontynuowanie realizacji programów profilaktyczno-terapeutycznych we współpracy ze świetlicami funkcjonującymi przy placówkach oświaty.	Liczba realizowanych projektów, liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

12	Podejmowanie działań w celu zwiększenia dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3 (zwiększenie miejsc w żłobku/utworzenie klubu dziecięcego).	Liczba miejsc dla dzieci dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym.
13	Zapewnianie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.
14	Rozwiązywanie konfliktów rodzinnych i prowadzenie mediacji w ramach działalności Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy Dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach działalności Punktu.
15	Kontynuowanie współpracy z NGO na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z NGO.
16	Upowszechnianie programu Karty Dużej Rodziny wśród potencjalnych partnerów na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych wśród potencjalnych partnerów Karty Dużej Rodziny na terenie Gminy.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG, CZE, CKP.	Placówki oświatowe, PI, PPP, świetlice opiekuńczo-wychowawcze, BP, NGO, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

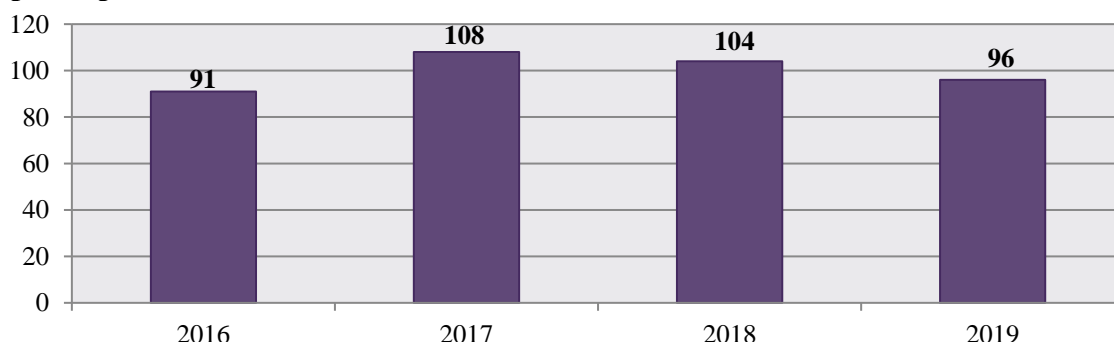
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Do zasobów w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- zasoby mieszkaniowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, które mogą zostać przekształcone w mieszkania chronione,
- organizacje pozarządowe prowadzące placówki wsparcia i działania na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Gminy i w regionie.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 96 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w Gminie w 2019 roku. Na przełomie 2016 i 2017 roku nastąpił znaczny wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu o 19%. Na przestrzeni kolejnych lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy ulegała stopniowemu zmniejszeniu. W stosunku do 2017 nastąpił spadek o 11%.

Wykres 97. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2016 roku przyznano 658 świadczeń na łączną kwotę 100 674,00 zł, a w 2017 roku liczba świadczeń wynosiła 652 na kwotę 99 756,00 zł. W 2019 roku nastąpił wzrost liczby przyznanych świadczeń i ukształtował się na poziomie 677 świadczeń na kwotę 106 880,00 zł, natomiast w roku kolejnym 682. W tym roku kwota zasiłków osiągnęła 128 122,00 zł. Na przestrzeni ostatnich czterech lat, liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom – w stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost o 4%.

Tabela 51. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	658	652	677	682
kwota świadczeń (zł)	100 674,00	99 756,00	106 880,00	128 122,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W ciągu ostatnich czterech lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności ulegała wahaniom, a od 2017 roku zauważalny jest wzrost liczby przyznanych zasiłków. W 2016 roku przyznano 1 149 świadczeń na kwotę 175 797,00 zł, w 2017 roku – 1 117 o wartości 170 901,00 zł, natomiast w 2019 roku – 1 228 na kwotę 231 700,00 zł. W stosunku do 2016 roku, w 2019 nastąpił wzrost o 7%.

Tabela 52. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 149	1 117	1 154	1 228
kwota świadczeń (zł)	175 797,00	170 901,00	182 497,00	231 700,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2016 roku przyznano 1 313 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności która powstała przed 21 rokiem życia, w 2017 roku – 1 305 świadczeń, w 2018 roku – 1 291, natomiast w 2019 roku – 1 228. Od 2016 roku zauważalny jest systematyczny spadek liczby przyznanych zasiłków, który w porównaniu do roku 2016 wyniósł w 2019 roku 6%. Mimo spadku liczby przyznanych świadczeń ich kwota od 2017 roku ulegała corocznemu wzrostowi.

Tabela 53. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 313	1 305	1 291	1 228
kwota świadczeń (zł)	200 889,00	199,665,00	204 215,00	232 595,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Pomoc dla osób niepełnosprawnych realizowana jest również poprzez dowozy uczniów do szkół specjalnych – na ten cel Gmina przeznaczyła w 2019 roku 712 709,64 zł.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej na terenie Gminy oraz dodatkowej ankiety na temat zasobów instytucjonalnych gminy Kocmyrzów-Luborzyca w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami było wskazanie problemów i ograniczeń z jakimi spotykają się te osoby w miejscu swojego zamieszkania. Badanie umożliwiło poznanie opinii mieszkańców na temat działań, których potrzebę realizacji zauważają oraz opowiedzenie się za kierunkiem lokalnej polityki społecznej. Respondenci wskazali, że:

- zdecydowana większość mieszkańców stwierdziła, że infrastruktura techniczna Gminy nie jest wystarczająco przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (90%);
- respondenci dostrzegają problem niepełnosprawności w Gminie, a niemal wszyscy stwierdzili, że znają takie osoby w swoim środowisku (92%);
- osoby uczestniczące w badaniu zgodnie zauważyły potrzebę utworzenia na terenie Gminy miejsc aktywizacji osób z niepełnosprawnością, tj. Środowiskowego Domu Samopomocy lub Warsztatów Terapii Zajęciowej;
- w kwestii uczestnictwa w zajęciach większość osób stwierdziła, że osoby z niepełnosprawnościami chętnie wzięłyby udział w nich (75%), a 63% podało, że niepełnosprawni z ich najbliższego otoczenia byłoby zainteresowanych nimi;
- 57% mieszkańców zauważa potrzebę rozwijania sieci mieszkań chronionych w Gminie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych z powodu niedostosowania przestrzeni w Gminie do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- występowanie barier funkcjonalnych, architektonicznych i osobistych w Gminie,
- brak instytucjonalnych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami,
- zależność osób niepełnosprawnych od innych osób w codziennych aktywnościach,
- niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 2 – zwiększenie integracji i wsparcia dla osób niepełnosprawnych w pełnieniu ról społecznych i rodzinnych oraz rozwój instytucjonalnych form wsparcia.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Utworzenie na terenie Gminy Środowiskowego Domu Samopomocy, przy ewentualnej współpracy z NGO.	Liczba uczestników zajęć wspierających przywracanie i rozwijanie umiejętności w ŚDS.
2	Inicjowanie działań mających na celu utworzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia WTZ.
3	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych lub turystycznych.	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych, liczba osób biorących w nich udział.
4	Organizowanie przedsięwzięć mających na celu promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych oraz umacnianie tolerancji i akceptacji środowiska lokalnego wobec osób niepełnosprawnych.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć.
5	Wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.	Liczba działań mających na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

6	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
7	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
8	Informowanie osób niepełnosprawnych o możliwościach dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, warsztatów terapii zajęciowej oraz zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba osób, którym zostały przyznane informacje o dofinansowaniu.
9	Dostosowywanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych i motywowanie do tego prywatnych punktów handlowych/usługowych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
10	Podjęcie działań w celu utworzenia mieszkań chronionych dostosowanych do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia mieszkań chronionych.
11	Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Gminy, GOPS oraz motywowanie do tego prywatnych punktów handlowych/usługowych.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
12	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
13	Organizowanie transportu osób niepełnosprawnych.	Liczba niepełnosprawnych uczniów dowożonych do szkoły.
14	Rozwijanie budownictwa socjalnego.	Liczba mieszkań socjalnych na terenie Gminy.
15	Dostosowanie i rozwinięcie miejsc i oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej do potrzeb osób niepełnosprawnych (np. siłownie zewnętrzne itp.).	Liczba miejsc i zajęć dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne

Podmioty współpracujące

Źródła finansowania

GOPS, UG, CKP, BP,
CZE.

PCPR, NGO, placówki
ochrony zdrowia, placówki
oświatowe, świetlice
opiekuńczo-wychowawcze,
PUP, podmioty prywatne,
lokalne media.

Środki własne, budżet
państwa, PFRON, środki
europejskie.

/// ZDROWIE PSYCHICZNE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian⁵³. Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i

---

⁵³ www.psychiatriapolska.pl

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

W 2019 roku z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie skorzystał żaden z mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Podobna sytuacja miała miejsce w latach ubiegłych. Osoby z zaburzeniami psychicznymi znalazły natomiast wsparcie w domach pomocy społecznej o odpowiednim profilu.

Na terenie Gminy prowadzony jest DPS Dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych przez Zgromadzenie Córek Bożej Miłości w Prusach. W Domu specjalistyczną opieką objęte są 53 kobiety i dziewczynki z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu

umiarkowanym i średnim, dla których prowadzone są różnorodne zajęcia aktywizujące, fizjoterapeutyczne, integracyjne i kulturowe. Ponadto Zgromadzenie współpracuje z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Pobiedniku Małym, co zapewnia kompleksowy rozwój podopiecznych Domu Pomocy Społecznej z terenu Gminy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno–rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 3 - zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat chorób psychicznych oraz zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi dostępu do kompleksowej i specjalistycznej pomocy.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
3	Upowszechnienie wiedzy na temat usług świadczonych przez Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy Dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w formie porady psychologicznej w Punkcie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

4	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego oraz warsztatów dla uczniów na temat poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych i informacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego.
5	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG, CZE, CKP, PI.	placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, NGO, świetlice opiekuńczo-wychowawcze, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny⁵⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około

⁵⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kocmyrzowie-Luborzyca wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XIII/112/2019 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 30 grudnia 2019 roku *Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Kocmyrzów-Luborzyca na 2020 rok*. Głównym celem Programu jest „ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych”. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- prowadzenie edukacji publicznej z zakresu problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków;
- organizowanie pomocy terapeutycznej w formie programu psychoterapii oraz edukacji grupowej i indywidualnej;
- rozwijanie i wspieranie działalności punktu informacyjno-konsultacyjnego;
- udzielanie rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym i narkotykowym pomocy prawnej i psychospołecznej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie;
- podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czynności interwencyjno-motywuujących wobec osób uzależnionych do udziału w leczeniu odwykowych, terapii i zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;
- organizowanie szkoleń i finansowanie ich członkom Komisji oraz osobom związanych z problematyką przemocy w rodzinie;
- realizowanie procedury Niebieskie Karty;
- działania o charakterze profilaktycznym wśród dorosłych mieszkańców Gminy;
- prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy i uzależnień;
- podejmowanie działań edukacyjnych wśród sprzedawców napojów alkoholowych;
- podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- wspieranie działalności organizacji pozarządowych i instytucji związanych przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy⁵⁵.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

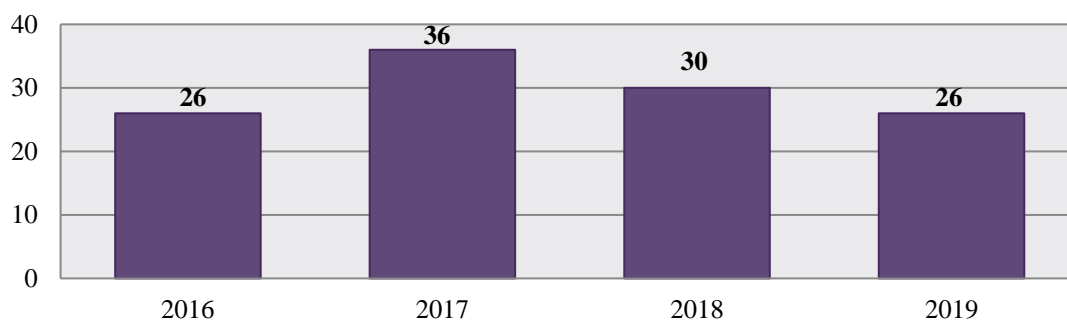

W 2019 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 26 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na szóstym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących z tego powodu pomoc. Możemy zauważyć, że od roku 2017 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu wykazywała tendencję malejącą, w 2019 roku w stosunku do 2017 roku nastąpił spadek o 28%.

Wykres 98. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019

⁵⁵ Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Kocmyrzów-Luborzyca na 2020 rok (uchwała Nr XIII/112/2019 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 30 grudnia 2019 roku).

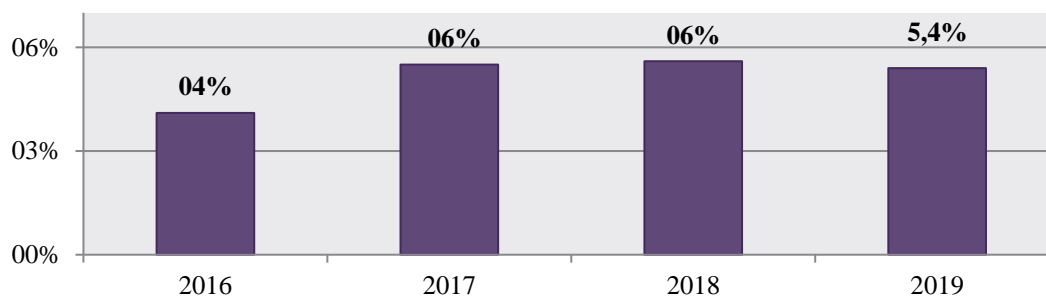
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z powodu uzależnienia od alkoholu pomoc i wsparcie otrzymało 5,4% rodzin, spośród wszystkich, które otrzymujących pomoc i wsparcie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalne są wahania poziomu w zakresie udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia. Najwyższy udział miał miejsce w 2018 roku, natomiast w kolejnym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu napojów wysokoprocentowych nieznacznie zmalała.

Wykres 99. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kocmyrzowie-Luborzycy, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

W 2019 roku GKRPA w Kocmyrzowie-Luborzycy liczyła 6 członków, którzy w ramach grup roboczych udzielili pomocy łącznie 28 rodzinom, których 30 członków było osobami uzależnionymi. Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować stały wzrost liczby rodzin dotkniętych tym problemem (dwukrotny w stosunku do roku 2017), przy jednoczesnym wahaniami się liczby osób uzależnionych. Wszyscy nadużywający napoje wysokoprocentowe w przedmiotowym roku, podobnie w 2017 roku, byli mężczyznami, natomiast spośród 25 osób uzależnionych od alkoholu w 2018 roku, dwie były kobietami. Problem alkoholizmu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

najczęściej dotyka osoby w wieku 26-40 lat, których w 2017 roku było 22, w 2018 – 19, a w 2019 – 17. Na przestrzeni ostatnich trzech lat Komisja podejmowała czynności zmierzające do zobowiązania oraz orzeczenie nakazu leczenia odwykowego w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu, a ich liczba wahała się – w 2019 zastosowano takie działania wobec 5 osób. W przedmiotowym roku Komisja odbyła 10 rozmów interwencyjnych związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie, co jest wynikiem wyższym niż w roku poprzednim. Dane dotyczące działań GKRPA w Kocmyrzowie-Luborzycy w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 54. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kocmyrzowie-Luborzycy w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	44	25	30
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	14	24	28
Liczba osób, wobec których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu leczenia odwykowego w placówce	44	0	5
Liczba osób wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	16	2	5
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie Komisji	11	5	5
Liczba przeprowadzonych rozmów interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przemocy	20	5	10
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach grup roboczych	12	0	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W omawianych latach GKRPA nie podjęła działań w celu uruchomienia procedury „Niebieskie Karty” wobec żadnej z rodzin z terenu Gminy.

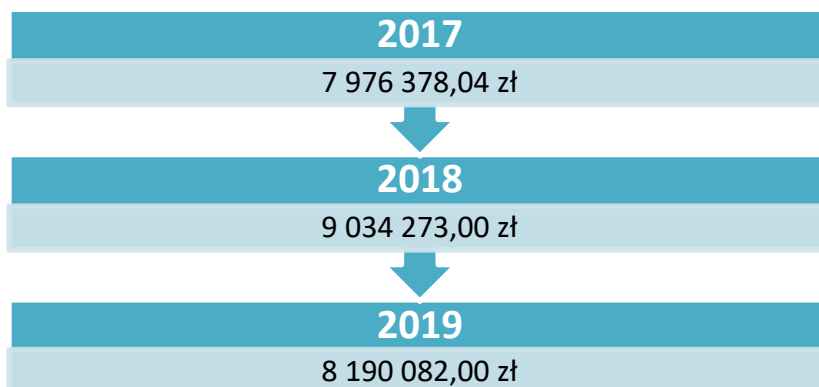
Mieszkańcy gminy Kocmyrzów-Luborzycy po pomoc i wsparcie w zakresie problemu uzależnienia mogą udać się do Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie. Celem działania punktu jest udzielanie wszelkich informacji osobom nadużywającym alkoholu i ich rodzinom o możliwości podjęcia leczenia odwykowego, o możliwości uzyskania wsparcia i pomocy psychologa, a także kierowania i informowania osób doznających przemocy do odpowiednich służb zajmujących się tego rodzaju sprawami i motywowanie osób spożywających alkohol ryzykownie do zmiany stylu życia. W punkcie usługi świadczy 1 pracownik, czyli specjalista psycholog, z którego wsparcia można było w 2019 roku skorzystać przez 20 godzin w miesiącu. W przedmiotowym roku pracownik Punktu motywował 5 osób uzależnionych i członów ich rodzin do podjęcia psychoterapii w

placówkach leczenia oraz 5 osób sięgających po alkohol w osób szkodliwy i ryzykowny do zmiany wzoru picia. Ponadto, objął wsparciem mieszkańca Gminy po zakończonym leczeniu odwykowym oraz prowadził konsultacje w zakresie wsparcia i pomocy dzieciom z rodzin alkoholowych, z których skorzystały 2 osoby. Łącznie w 2019 roku pracownik Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie udzielił 18 porad 10 mieszkańcom z problemem alkoholowym, 5 porad 2 dorosłym członkom rodziny osoby uzależnionej i współuzależnionym, a także 4 porad 2 osobom doznającym przemocy w rodzinie.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2019 wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca wyniosła łącznie 8 190 082,00 zł, z czego napoje do 4,5% włącznie z piwem stanowiły niemal połowę tej wartości – 3 931 884,00 zł. W stosunku do lat poprzednich zauważalne jest wahanie wartości sprzedanego alkoholu.

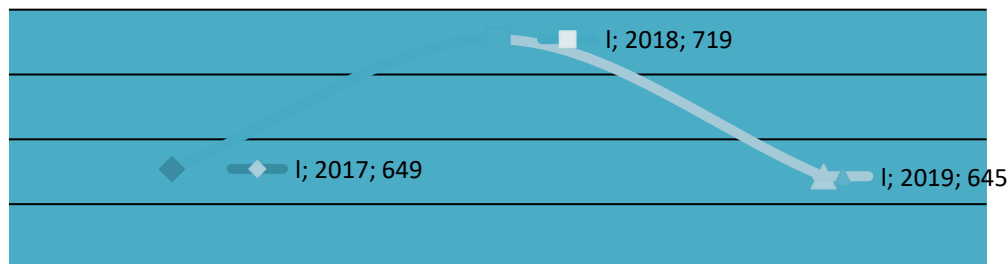
Rysunek 7. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca alkoholu w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba dorosłych mieszkańców stale wzrasta – w 2017 roku Gminę zamieszkiwały 12 282 osoby pełnoletnie, w 2018 roku – 12 558 osób, a w kolejnym roku 12 707 osób. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Gminy na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia poniższy wykres.

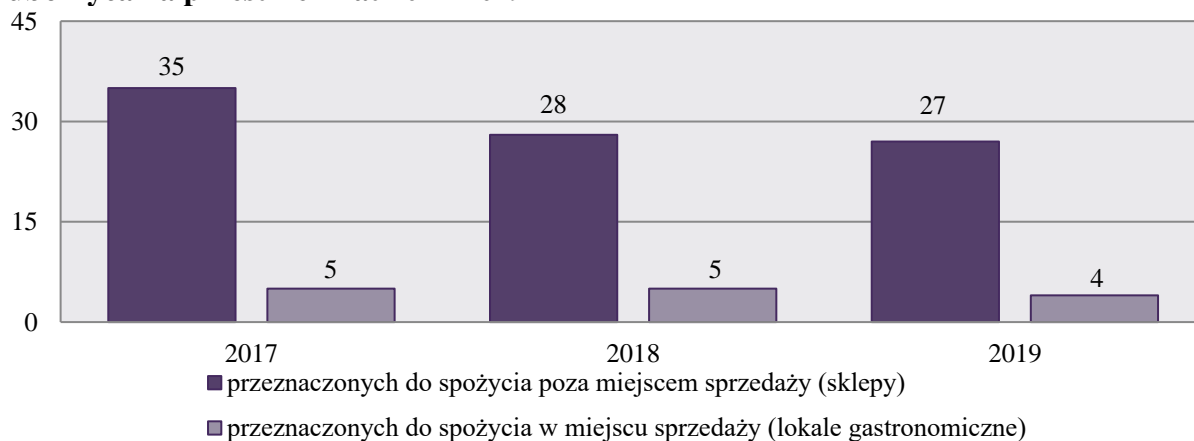
Rysunek 8. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku (stan na 31.12) na terenie Gminy znajdowało się łącznie 31 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 27 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 4 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 można zaobserwować stały spadek zarówno liczby lokali gastronomicznych jak i sklepów, w których mieszkańcy Gminy mogą zaopatrzyć się w napoje alkoholowe – z 40 w 2017 roku, przez 33 w 2018 roku do 31 w 2019 roku.

Wykres 100. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W celu przeciwdziałania uzależnieniom GOPS w Kocmyrzowie-Luborzycy w 2019 roku zrealizował szereg działań profilaktyczno-edukacyjnych, w tym programów rekomendowanych. GOPS w przedmiotowym roku prowadził rekomendowany program z zakresu profilaktyki uniwersalnej, który skierowany był do 200 uczniów, 10 nauczycieli ze szkół znajdujących się na terenie Gminy oraz 50 rodziców, a także program z zakresu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

profilaktyki wskazującej, w którym uczestniczyło 65 dzieci oraz 3 nauczycieli. Ponadto, dla dzieci zorganizowane zostały liczne jednorazowe prelekcje i pogadanki, w których uczestniczyło łącznie 280 osób, spektakle profilaktyczne, których odbiorcami było łącznie 60 uczniów, pozalekcyjne zajęcia sportowe dla 80 dzieci, a także festyny i imprezy plenerowe skierowane do 100 uczestników.

Na terenie Gminy w 2019 roku funkcjonowało 9 świetlic, w których realizowane były zajęcia dla dzieci z grup ryzyka. Wsparciem w ramach zajęć z programem socjoterapeutycznym oraz opiekuńczym objęto 280 dzieci, w tym 50 wychowujących się w rodzinach dotkniętych problemem uzależnienia alkoholowego. W omawianym roku Gmina umożliwiła także 37 dzieciom bezpieczny odpoczynek, tj. przeznaczyła środki na organizacje kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznym.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wśród najważniejszych wniosków z przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych w zakresie sięgania po używki należy wymienić:

Dorośli mieszkańcy Gminy:

- spożywanie alkoholu zadeklarowało 83% badanych osób, z czego 34% pije go w sposób okazjonalny, 18% kilka razy w miesiącu, 12% kilka razy w tygodniu i raz w tygodniu, 6% kilka razy w tygodniu, a 1% codziennie;
- najpopularniejszymi rodzajami alkoholu wśród mieszkańców Gminy jest wino i piwo;
- znacząca większość respondentów w dniu w którym spożywa alkohol wypija do 4 porcji (88%);
- 7% grupy, która zadeklarowała spożywanie alkoholu wykonywała obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu, a 4% prowadziło pojazd w stanie nietrzeźwości;
- zdecydowana większość dorosłych mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca posiada wiedzę w zakresie negatywnego wpływu picia alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. 2% respondentów nie wie czy ma on wpływ, natomiast 1% jest przekonany o jego nieszkodliwości na nienarodzone dziecko;
- alarmująco wysoki odsetek respondentów przyznał, że był świadkiem kierowania pojazdu przez osobę nietrzeźwą (40%), natomiast 16% widziało kobiety w ciąży spożywające napoje alkoholowe;
- problem sięgania po papierosy przybiera w Gminie znaczące rozmiary – 27% respondentów pali, przy czym 14% zadeklarowało, że pali je codziennie;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- skala palenia elektronicznych wyrobów tytoniowych jest w Gminie zdecydowanie mniejsza niż w przypadku tradycyjnych papierosów – sięga po nie 7% respondentów;
- styczność z substancjami psychoaktywnymi miał niski odsetek mieszkańców Gminy – 3%, wśród których 2% sięga po nie raz lub więcej razy w tygodniu;
- większość z osób po inicjacji narkotykowej sięgnęła po marihuanę (80%), a część po amfetaminę (40%);
- co dziesiąty mieszkaniec Gminy wie, gdzie na terenie swojej miejscowości może zdobyć nielegalne substancje (11%);
- respondenci badania diagnozującego skalę problemów społecznych, w tym uzależnień są świadomi zagrożeń i szkodliwości substancji psychoaktywnych na zdrowie, w przypadku narkotyków i dopalaczy – 98%;
- do grania na pieniądze przyznało się 12% badanych, w tym 2% robi to z dużą częstotliwością – częściej niż 20 razy w ciągu roku, jednak większość nie spotkała się z żadnymi konsekwencjami takiego zachowania;
- 12% mieszkańców Gminy nie wie, gdzie może szukać pomocy w przypadku wystąpienia problemu uzależnienia i przemocy;
- co siódmy respondent nie zna numerów kontaktowych do instytucji, gdzie otrzymać pomoc w razie problemów.

Dzieci i młodzież:

- 12% młodych mieszkańców Gminy ma za sobą inicjację alkoholową, przy czym większość ankietowanych wskazała, że odbyła się ona w wieku 11-13 lat (51%);
- najpopularniejszym trunkiem wśród uczniów jest piwo (68% wskazań grupy, która zadeklarowała picie alkoholu) oraz wódka (24%);
- nieletni są najczęściej alkoholem częstowani lub otrzymują go do skosztowania od rodziców (32%);
- uczniowie nie doświadczają negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu (82%);
- po papierosy sięgnęło 7% badanych, z czego 4% zadeklarowało jedнокrotną próbę palenia, 2% stwierdziło, że miało to miejsce kilka razy, a 1%, że pali papierosy codziennie;
- co piąta osoba po inicjacji nikotynowej odbyła ją w wieku poniżej 10 roku życia (19%), a 62% mając 11-13 lat;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- elektroniczne papierosy są popularniejsze wśród uczniów z gminy Kocmyrzów-Luborzyca niż tradycyjne – palenie ich zadeklarowało 13% badanych, wśród których 13% sięga po nie regularnie, a zarazem więcej niż 10 razy w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie;
- inicjację narkotykową ma za sobą 1% młodych respondentów, a najpopularniejszą substancją wśród nich jest kokaina, grzyby halucynogenne, mefedron i leki;
- ankietowani wskazali, że pierwszy raz sięgnęli po nie w wieku 11-13 lub 17-18 lat;
- wszystkie osoby, które miały kontakt z narkotykami zadeklarowały, że zakupiły je przez Internet;
- znaczna część ankietowanych jest zdania, że alkohol i papierosy są łatwo dostępne (kolejno 27% i 29%), natomiast podobne zdanie na temat narkotyków ma 3%, a dopalaczy 2% uczniów;
- uczniowie w większości są świadomi zagrożeń i szkodliwości substancji uzależniających – szkodliwość dopalaczy dostrzega 91% badanych, narkotyków – 92%, papierosów – 91%, e-papierosów – 71%, a alkoholu – 77%;
- 99% respondentów przyznało, że korzysta z urządzeń elektronicznych, z czego aż 78% codziennie;
- uczniowie na korzystanie z telefonów/tabletów/laptopów itp. przeznaczają zazwyczaj 1-3 godziny dziennie, jednakże 7% przyznało, że poświęca na to powyżej 10 godzin;
- 29% respondentów zdarza się odczuwać negatywne konsekwencje zdrowotne spowodowane korzystaniem z urządzeń elektronicznych;
- do uprawiania hazardu i obstawiania zakładów przyznał się co czwarty ankietowany uczeń (26%), przy czym tylko 7% z nich doznało z tego powodu konsekwencji finansowych, a 9% innych;
- 16% uczniów negatywnie ocenia jakość prowadzonych działań profilaktycznych, a znaczny odsetek z nich (40%) nie uczestniczył w takich zajęciach.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- dostępność alkoholu dla dużej części młodych mieszkańców Gminy i brak świadomości na temat jego szkodliwości,

- problem prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży,
- powszechność urządzeń elektronicznych wśród młodych osób i doświadczanie tego negatywnych konsekwencji zdrowotnych oraz społecznych,
- popularność środków psychoaktywnych wśród części uczniów i dorosłych,
- negatywna ocena zajęć profilaktycznych prowadzonych dla uczniów.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 4 – poprawa efektywności systemu wsparcia osób dotkniętych uzależnieniem oraz ich rodzin poprzez specjalistyczne poradnictwo i umożliwienie im uczestnictwa w terapii.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba osób uzależnionych objętych wsparciem GKRPA.
2	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.
3	Prowadzenie wywiadów środowiskowych i udzielanie na ich podstawie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
4	Kontynuowanie prowadzenia Punktu dla osób uzależnionych i ich rodzin, udzielanie pomocy prawnej socjalnej oraz psychologicznej osobom z problemem uzależnienia i ich rodzinom.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
5	Informowanie mieszkańców o możliwościach otrzymania wsparcia w ramach Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób dotkniętych Przemocą w Rodzinie.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
6	Podjęcie działań w celu utworzenia grupy samopomocowej dla osób uzależnionych, członków ich rodzin i osób po leczeniu odwykowym.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia grupy samopomocowej.
7	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
8	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.
9	Prowadzenie rozmów interwencyjnych z osobami uzależnionymi dopuszczającymi się przemocy w rodzinie.	Liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

10	Udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracja osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.	Liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracji.
11	Organizowanie szkoleń, warsztatów i innych form doształcania dla członków GKRPA, ZI i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
12	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień w Gminie.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GKRPA, UG.	GOPS, PI, placówki ochrony zdrowia, świetlice opiekuńczo-wychowawcze, NGO, ZI.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 5 – prowadzenie na terenie Gminy skutecznej profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez wzrost świadomości społeczeństwa na temat konsekwencji sięgania po używki.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie i finansowanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Organizowanie i finansowanie w szkołach i świetlicach opiekuńczo-wychowawczych warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień od alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Włączenie Gminy do ogólnopolskich oraz lokalnych kampanii i akcji informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do wszystkich mieszkańców.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

4	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym, w szczególności dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
5	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
6	Organizowanie i wspieranie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, których celem jest profilaktyka uzależnień oraz promowanie abstynencji	Liczba działań i zajęć sportowo-rekreacyjnych w celu wspierania różnorodnych form spędzania czasu wolnego.
7	Rozwijanie oferty rekreacyjnej i wychowawczej w ramach instytucji kultury, sportu i świetlic opiekuńczo-wychowawczych w Gminie.	Liczba zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży, liczba uczestników zajęć.
8	Podejmowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży styl życia wolny od uzależnień (konkursy, zawody sportowe itp.).	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
9	Upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba upowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
10	Organizowanie warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie w zakresie budowania postaw abstynenckich, profilaktyki uzależnień i wzmacniania czynników chroniących.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach i szkoleniach.
11	Podnoszenie kompetencji zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych pracowników placówek oświatowych i świetlic.	Liczba pracowników biorących udział w działaniach.
12	Organizowanie wydarzeń i festynów rodzinnych na rzecz promowania trzeźwości.	Liczba zorganizowanych wydarzeń, liczba uczestników.
13	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców Gminy mających na celu uświadomienie negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	
14	Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych poprzez kontrolowane prowokacje tj. „Tajemniczy Klient”.	Liczba skontrolowanych punktów handlowych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, GOPS, GKRPA, CZE.	NGO, CKP, BP, świetlice opiekuńczo-wychowawcze, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Kocmyrzów-Luborzyca zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, którego obecny sposób funkcjonowania określony został uchwałą Nr XIV/117/2020 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 17 lutego 2020 roku. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- policji,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratora sądowego,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury „Niebieskie Karty”, a także podejmowanie działań zaplanowanych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2016- 2020* przyjętym uchwałą nr XIV/109/2016 z dnia 18 lutego 2016 roku (z późn. zm.).

Program ma w szczególności na celu:

1. przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy i skuteczne rozwiązywanie problemów z nią związanych;
2. zwiększenie dostępności do pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy;
3. koordynowanie działań pomocowych lokalnych podmiotów poprzez rozwijanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
4. przerwanie występowania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie negatywnych następstw występowania przemocy u ofiar i świadków przemocy.

W celu realizacji wyżej wymienionych założeń przewidziane zostały liczne zadania umożliwiające ich skuteczne osiągnięcie m.in.:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań edukacyjnych w środowisku zagrożonym przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych,
- prowadzenie Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie,
- organizacja i udział w szkoleniach w zakresie procedur w przypadku zdiagnozowania przemocy w rodzinie⁵⁶.

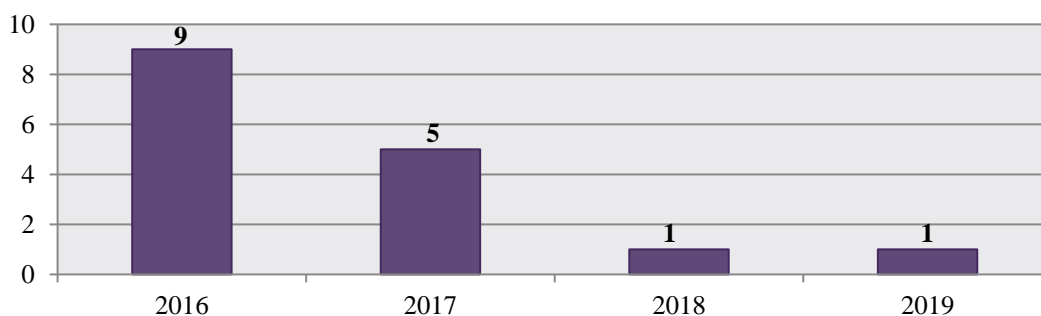
Z powodu przemocy w rodzinie pomoc finansową i wsparcie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku otrzymała 1 rodzina. W latach 2016-2017 liczba rodzin otrzymujących pomoc z tego powodu zmniejszyła się z 9 do 5, a w roku kolejnym do 1 rodziny.

Wykres 101. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019

---

⁵⁶ *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2016- 2020* (uchwała nr XIV/109/2016 z dnia 18 lutego 2016 roku (z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2019 roku objętych procedurą „Niebieskie Karty” było 56 rodzin, a wsparciem grup roboczych objęto 124 osoby, w tym 41 dzieci, 23 osoby starsze i 36 kobiet. W stosunku do roku 2017 zauważalny jest wzrost zarówno liczby rodzin objętych procedurą jak i poszczególnych osób dotkniętych tym problemem. Należy zwrócić szczególną uwagę, że w omawianym okresie drastycznie zwiększyła się liczba dzieci, które objęto pomocą i wsparciem grup roboczych. Na podstawie zebranych danych obserwowane jest także wahanie w zakresie liczby wszczętych procedurą oraz liczby osób dotkniętych przemocą przy jednoczesnym wahaniami się liczby zakończonych procedur w tym czasie. W 2017 roku rozpoczęto 30 procedur, w 2018 roku - 22, natomiast w 2019 roku – 33, a zakończono kolejno 26, 24 i 21 procedur, przy czym należy zwrócić uwagę, że dodatkowe 17 zamknięto z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

W przedmiotowym roku ze specjalistycznego poradnictwa 47 osób, w tym ze wsparcia psychologicznego – 11 osób, prawnego – 6 osób, socjalnego – 30 osób. Z konsultacji w zakresie poradnictwa zawodowego, rodzinnego oraz medycznego nie skorzystała żadna osoba przeżywająca trudności związane z problemem uzależnienia alkoholowego. Należy zauważyć, że specjalistyczne poradnictwo staje się coraz powszechniejsze wśród mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca.

Tabela 55. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba posiedzeń grup roboczych	85	84	76
liczba rodzin objętych procedurą	51	42	56
liczba osób objętych pomocą grup	65	85	124
w tym: dzieci	0	4	41
w tym: osób starszych	7	13	23
w tym: kobiet	26	35	36
liczba wszczętych procedur	30	22	33
liczba osób dotkniętych przemocą	60	46	55
liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	35	22	47
liczba zakończonych procedur	26	24	21

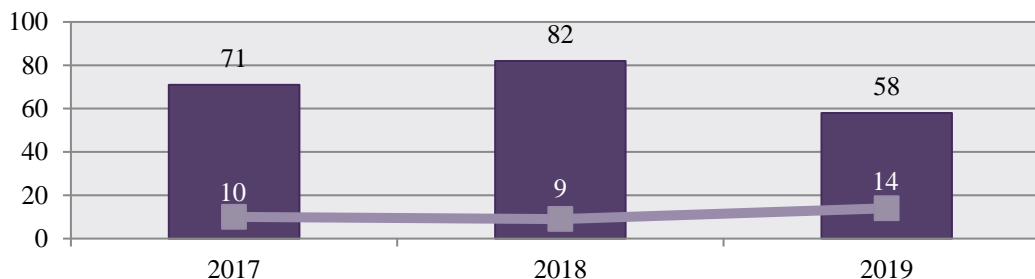
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2017, 2018 i 2019 rok

W gminie Kocmyrzów-Luborzyca pracownicy GOPS opracowali i upowszechnili wśród mieszkańców 9 materiałów informacyjnych na temat możliwości i form otrzymania pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.

Poniższy wykres przedstawia liczbę interwencji Policji oraz działań związanych z przemocą w rodzinie na przestrzeni lat 2017-2019. W ostatnich latach zauważalne było wahanie się liczby interwencji domowych związanych z przemocą. W 2019 roku odnotowano

58 interwencji domowych, w 2018 roku – 82, a w 2017 roku - 71. Niepokojący jest jednak wzrost liczby wykrytych przestępstw spowodowanych odnotowanych w policyjnych kartotekach z powodu znęcania się nad rodziną – 14 w 2019 roku.

Wykres 102. Liczba interwencji Policji i przestępstw związanych z przemocą w rodzinie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Komisariat Policji w Słomnikach

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Diagnoza problemów społecznych przeprowadzona wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz dzieci i młodzieży szkolnej miała na celu również odpowiedzieć na pytanie czy problem przemocy jest wśród nich powszechny. Badanie uwzględniło zjawisko przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy. Do najważniejszych wniosków w tym zakresie należy:

Dorośli mieszkańcy Gminy:

- co siódmy mieszkaniec gminy Kocmyrzów-Luborzyca wskazał, że zna osoby ze swojego otoczenia, które doświadczają przemocy w rodzinie (16%);
- doświadczenie przemocy w ciągu roku poprzedzającego badanie zostało potwierdzone przez 10% ankietowanych, przy czym większość wskazała, że była to przemoc psychiczna (81%), a 44% - przemoc fizyczna;
- osobami stosującymi przemoc były najczęściej małżonkowie (38%) i partnerzy (25%) respondentów;
- 81% mieszkańców podało, że przemocy doświadczyło w domu, a 25% wskazało na miejsce publiczne;
- do stosowania zachowań przemocowych wobec innych przyznało się 5% ankietowanych, przy czym w 88% przypadków była to przemoc fizyczna, a w 38% psychiczna;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- respondenci wskazali, że osobami wobec których dopuścili się przemocy byli ich partnerzy (50%) oraz dzieci (38%);
- problem przemocy występuje w 4% domów na terenie Gminy;
- stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jako dobra metodę wychowawczą uznaje 2% mieszkańców Gminy, a 10% respondentów nie wie, czy jest ona słuszna.

Uczniowie i młodzież:

- co czwarty młody mieszkaniec zadeklarował doznanie przemocy w swoim życiu (26%), natomiast stosowało ją 22% ankietowanych;
- uczniowie zadeklarowali zarówno doznanie jak i stosowanie przemocy w szczególności psychicznej wobec swoich rówieśników oraz rodzeństwa;
- problem przemocy między uczniami zauważa 79% respondentów;
- obecność przemocy w rodzinie została potwierdzona wśród 3% uczniów, z czego w stosunku do nich samych 1%, a innych członków rodziny 2%;
- cyberprzemocy doświadczyło 34% uczniów, natomiast stosowało ją 16%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w ostatnich latach,
- znaczna część dzieci i młodzieży deklarująca występowanie w swojej szkole przemocy między uczniami oraz doświadczenie i stosowanie jej;
- brak świadomości części dorosłych mieszkańców Gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych

w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie.

- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 6 – wzrost świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, uwrażliwienie ich na jej przejawy i wzmocnienie pozytywnych wzorców reagowania na nią.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie, możliwych formach wsparcia oraz uwrażliwiających mieszkańców na nią.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
3	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
5	Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
6	Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
7	Rozwijanie oferty zajęć edukacyjnych dla dzieci uczęszczających na świetlice opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba zajęć realizowanych na świetlicach, liczba uczestników zajęć.
8	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, PI, CKP, CZE.	NGO, UG, KP, PPP, placówki oświatowe, świetlice opiekuńczo-wychowawcze, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 7 – poprawa funkcjonowania w środowisku lokalnym osób stosujących przemoc i wsparcie ich w powrocie do życia wolnego od przemocy.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
-------------	----------------	----------------------------------

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

1	Prowadzenie grupy wsparcia dla osób stosujących przemoc w przypadku zapotrzebowania mieszkańców na taką formę pomocy.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupy wsparcia.
2	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.
3	Motywowanie osób stosujących przemoc do zaprzestania stosowania przemocy oraz informowanie o konsekwencjach prawnych tego zachowania.	Liczba działań podjętych w celu motywowania osób stosujących przemoc oraz informowania ich o konsekwencjach prawnych.
4	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz miejscach publicznych.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
5	Współpraca z Komisariatem Policji w zakresie prowadzenia interwencji domowych i innych działań.	Liczba działań podjętych we współpracy z Posterunkiem Policji.
6	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom stosującym przemoc, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
7	Udział w szkoleniach z zakresu przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, PI.	NGO, GKRPA, UG, KP, placówki oświatowe placówki ochrony zdrowia, PCPR, Sąd Rejonowy.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 8 – zapewnienie bezpieczeństwa i specjalistycznego wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźniki realizacji celu</i>
1	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomoc finansowa, psychologiczna i prawna.	udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
2	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
3	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
4	Udzielanie wsparcia pedagogicznego dzieciom dotkniętym przemocą w rodzinie.	Liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono wsparcia.
5	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
6	Zamieszczanie informacji z zakresu możliwych form wsparcia w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie w Internecie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
7	Monitorowanie zachowań i udzielanie pomocy psychologicznej w szkole uczniom z rodzin przemocowych.	Liczba dzieci dotkniętych problemem przemocy w rodzinie objętych indywidualnym wsparciem psychologicznym w szkole.
8	Utworzenie w placówkach oświaty kanałów anonimowego zawiadamiania o przypadkach przemocy i cyberprzemocy wśród uczniów.	Liczba szkół, w których utworzony został kanał komunikacyjny dla uczniów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, CZE.	NGO, GKRPA, UG, KP, PPP, PI, PCPR, świetlice opiekuńczo-wychowawcze, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa.

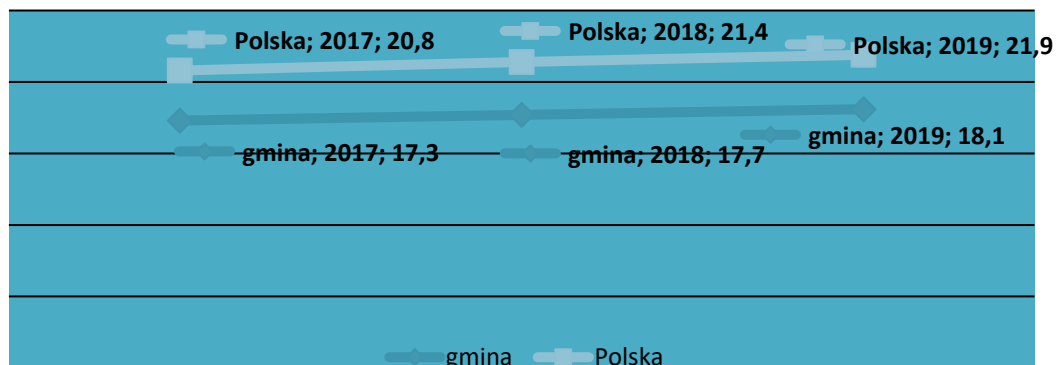
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w gminach, powiatach oraz województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 18,1% wszystkich mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 0,8 pp. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie jest niższy niż w całej Polsce. Analizując wzrost udziału osób starszych w ogóle społeczeństwa w ostatnich latach możemy stwierdzić, że społeczeństwo Gminy starzeje się w wolniej niż populacja Polski.

Wykres 103. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wśród ogólnej grupy seniorów grupą mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca są także osoby po 80 roku życia, czyli tzn. sędziwi starcy. W 2019 roku Gminę zamieszkiwało 539 takich osób i stanowili oni w przedmiotowym roku ponad 3% ogólnej liczby ludności. Z roku na rok obserwowalny jest także niewielki wzrost liczby osób mających 80 lat lub więcej, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej. Z uwagi, iż ogólna populacja Gminy zwiększa się corocznie, odsetek sędziwych seniorów ulegał wahaniom, natomiast w Polsce na przestrzeni ostatnich lat ulegał regularnemu wzrostowi. Należy zaznaczyć, że w gminie Kocmyrzów-Luborzyca odsetek osób po 80 roku życia jest niższy o 1 pp. niż w całym kraju. Warto zwrócić uwagę na ogromną różnicę liczby kobiet i mężczyzn w tej grupie wiekowej – zarówno w Polsce jak i Gminie w całym analizowanym okresie liczba kobiet była ponad trzykrotnie wyższa od liczby mężczyzn. Takie zjawisko jest powszechne w całym kraju, co uwarunkowane jest biologicznymi i zewnętrznymi czynnikami, jak kondycja zdrowotna, warunki pracy itp.

Tabela 56. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w Gminie i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019

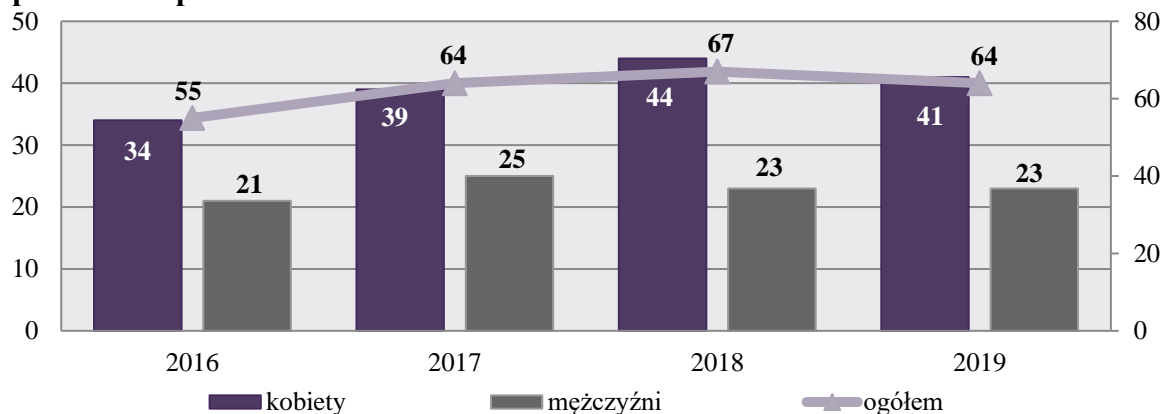
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba kobiet	360	367	377
liczba mężczyzn	164	161	162
ogółem	524	528	539
udział kobiet w tej grupie w Gminie	68,7%	69,5%	69,9%
udział kobiet w tej grupie w Polsce	69,1%	69%	68,9%
udział osób w wieku 80+ w populacji Gminy	3,45%	3,42%	3,43%
udział osób w wieku 80+ w populacji Polski	4,27%	4,34%	4,41%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku - 64. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 41, czyli prawie dwukrotnie więcej niż mężczyzn (23 osoby). Na przestrzeni

analizowanego okresu, ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej wahała się – w porównaniu do 2016 roku zwiększyła się o 16%.

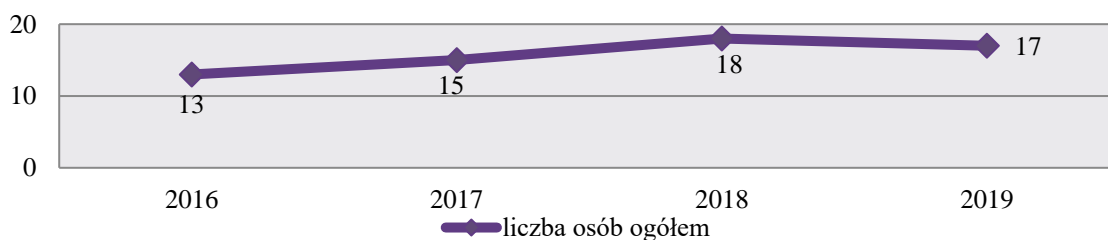
Wykres 104. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również szereg usług opiekuńczych. W latach 2016-2018 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych miała tendencję wzrostową, natomiast w roku 2019 zmniejszyła się i z takiego rodzaju wsparcia skorzystało 17 osób. 2019 roku żaden z mieszkańców nie otrzymał świadczenia pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat.

Wykres 105. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca funkcjonuje prowadzony przez powiat Dom Pomocy Społecznej w Prusach, a w bliskim sąsiedztwie Gminy funkcjonują domy pomocy społecznej prowadzone przez inne jednostki terytorialne. W 2019 rGOPS poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 19 mieszkańców Gminy na łączną kwotę 688 363 zł. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że GOPS z roku na rok ponosi coraz wyższe koszty związane z pobytem swoich mieszkańców w DPS.

Tabela 57. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	17	18	20	19
kwota świadczeń (zł)	415 726	489 341	532 791	688 363

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Gminy funkcjonują podmioty wsparcia lub dziennego pobytu dla osób starszych, tj. placówka wsparcia dziennego „Dom Aktywnego Seniora w Łososkowicach”, który od 2018 roku prowadzi NZOZ „Madzia” w partnerstwie z gminą Kocmyrzów-Luborzyca oraz ”Klub Senior+”. Łączna liczba osób, które mogą korzystać z usług i zajęć prowadzonych w nich to 50, a koordynację nad przyznawaniem miejsc sprawują merytoryczni pracownicy Klubu Seniora oraz Domu Aktywnego Seniora. Placówki oferują lokalnym seniorom animowanie czasu wolnego, integracje i aktywność kulturalną poprzez wyjścia do teatrów, kina itp., oraz inne kursy i szkolenia z zakresu nowych umiejętności.

Ważnym organem działającym na rzecz osób starszych w Gminie jest Gminna Rada Seniorów powołana na mocy Uchwały Nr XLI/324/2018 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 22 czerwca 2018 roku. Gminna Rada Seniorów jest podmiotem konsultacyjnym i doradczym dla organów samorządowych w zakresie polityki senioralnej i reprezentuje środowisko instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych w Gminie. Ponadto Rada ma możliwość podejmowanie własnych inicjatyw, których celem jest integracja i aktywizacja środowiskowa seniorów, diagnozowanie i rozpoznawanie potrzeb i problemów tej grupy oraz rozwiązywanie ich i budowanie wizerunku seniora jako lokalnego autorytetu i osoby aktywnej społecznie. Członkami Gminnej Rady Seniorów są osoby starsze

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

angażujące się w sprawy lokalne i aktywnie uczestniczące w środowiskach senioralnych tj. Koło Rencistów i Emerytów, Koła Gospodyń Wiejskich itp⁵⁷.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Odpowiedzi dorosłych mieszkańców Gminy w obszarze wsparcia osób starszych pozwoliły na poznanie opinii i spostrzeżeń respondentów na temat działań podejmowanych przez Gminę w celu ich integracji. Do najważniejszych wniosków w tym zakresie należy:

- odrzucenia ze względu na starszy wiek doświadczył 1% mieszkańców Gminy, a co dziesiąty zna takie osoby (10%);
- respondenci w większości stwierdzili, iż usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne, wsparcie w sprawach urzędowych oraz emocjonalne to główne potrzeby lokalnych seniorów;
- ofertę pomocy i wsparcia skierowaną do osób starszych w Gminie pozytywnie ocenia 14% badanych, natomiast za niewystarczającą uważa ją 37%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych oraz wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- niewystarczająca oferta wsparcia seniorów.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy.

---

⁵⁷ Statut Gminnej Rady Seniorów Kocmyrzów-Luborzyca (Uchwała Nr XLI/324/2018 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 22 czerwca 2018 roku).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współpracy z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 9 - wsparcie seniorów w aktywnym pełnieniu ról społecznych i umożliwienie im pełnej integracji społecznej.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźniki realizacji celu</i>
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe) w BP.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych przez CKP.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Rozwój działalności miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone są różnorodne aktywności dla osób starszych (Dom Aktywnego Seniora, Klub Senior+).	Liczba działań wspierających i rozwijających miejsca przyjazne seniorom.
4	Popularyzacja Uniwersytetu Trzeciego Wieku wśród mieszkańców Gminy.	Liczba działań podjętych w celu popularyzacji i reaktywacji UTW.
5	Prowadzenie konsultacji i ścisła współpraca Gminy z Gminną Radą Seniorów oraz rozwijanie jej kompetencji.	Liczba opinii wydanych przez Gminną Radę Seniorów.
6	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	i informacji przydatnych dla seniorów.
7	Zacieśnianie i rozwijanie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
8	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej i integracja międzypokoleniowa poprzez organizowane zajęcia edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży oraz osób starszych biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
9	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.
10	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz i analiz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG, CKP, BP.	NGO, placówki oświatowe, świetlice opiekuńczo-wychowawcze.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 10 – zapewnienie seniorom godnych warunków życia i niezbędnego dla nich wsparcia umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźniki realizacji celów</i>
1	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
2	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
3	Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu szkolnego oraz sąsiedzkiej	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	pomocy w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	
4	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
5	Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, CKP, BP, placówki rehabilitacyjne.	UG, NGO, KP, punkty handlowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

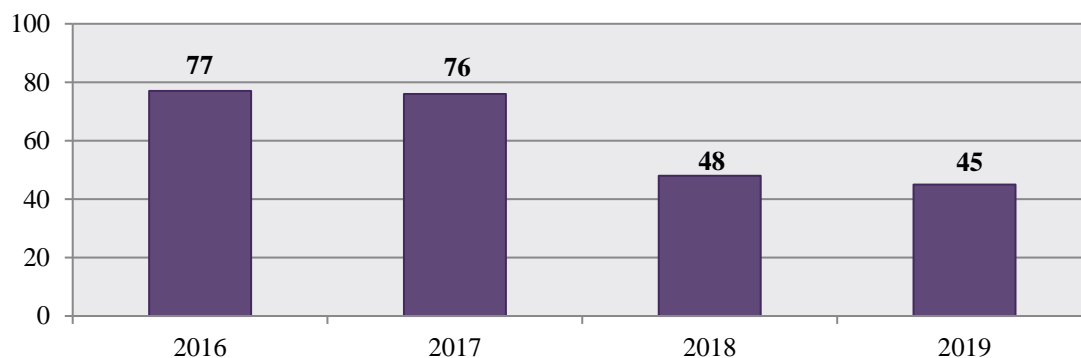
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które

odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 45. Na przestrzeni lat 2016-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. Skale problemu obrazuje również fakt, że w latach 2018-2019 bezrobocie było powodem 9% wszystkich przypadków otrzymania wsparcia, a w latach poprzednich 12%.

Wykres 106. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

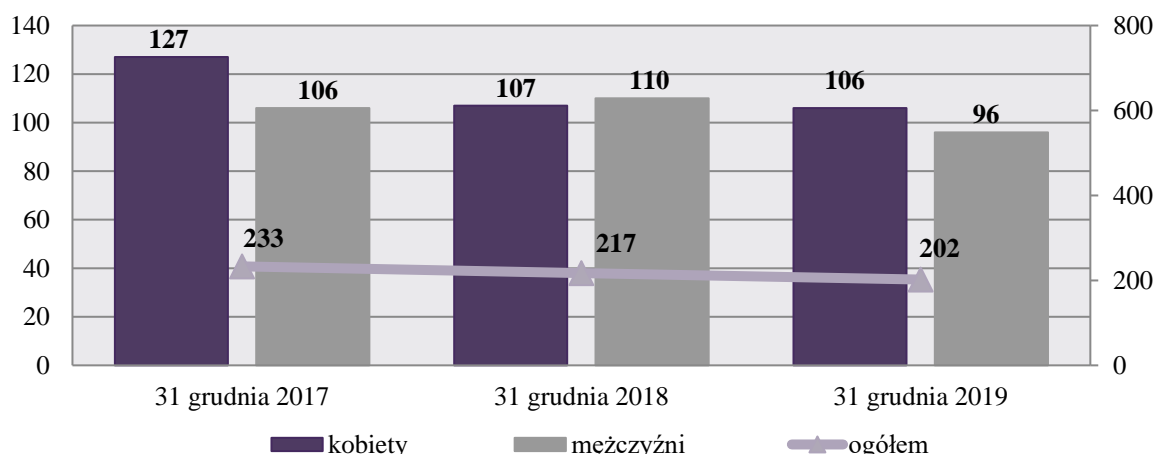
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego zarejestrowanych było łącznie 202 mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 7%, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 13%. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja – problem bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat częściej dotyczył kobiet. W 2019 bez pracy pozostawało 106 kobiet i 96 mężczyzn.

Wykres 107. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2016 roku w grupach do 30 roku życia nastąpił spadek liczby osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy mieszkańców Gminy. Należy zwrócić uwagę, że osoby w wieku powyżej 30 lat stanowią znaczną grupę wszystkich osób zarejestrowanych, a ich udział w niej corocznie wzrasta. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 58. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2017-2019 z podziałem na wiek

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%*	liczba osób	%*	liczba osób	%*
ogółem	233	100	217	100	202	100
do 25 roku życia	42	18	30	14	24	12
do 30 roku życia	80	34	63	29	50	25
do 50 roku życia	52	22	67	32	76	38
powyżej 50 roku życia	59	25	57	26	52	26

* wartości nie sumują się do 100% ze względu na zaokrąglenie do liczb całkowitych

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. W 2019 roku nastąpił spadek liczby osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego. W omawianym roku liczba ta wyniosła 168, a w roku 2016 ponad 23% więcej, tj. 219 osób. Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować wahania liczby osób w szczególnej sytuacji, które mają ukończony 50 rok życia oraz spadek liczby osób w pozostałych grupach.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Udział osób długotrwanie bezrobotnych w przeciągu ostatnich lat uległ zmniejszeniu. Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, że osoby długotrwanie bezrobotne, pomimo spadku, stanowią znaczny odsetek spośród wszystkich osób bezrobotnych.

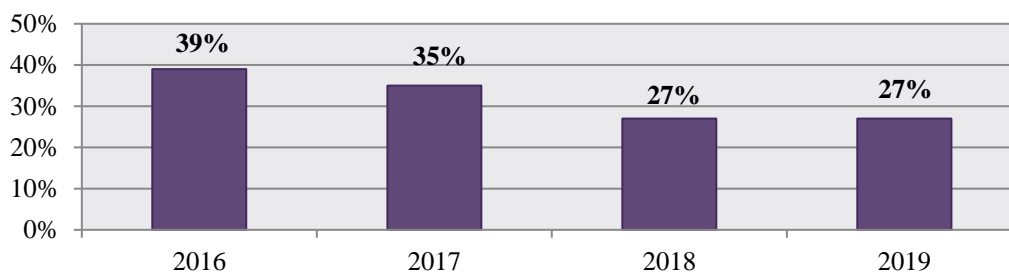
Tabela 59. Liczba zarejestrowanych w Urzędzie Pracy mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
ogółem	219	208	176	168
do 25 roku życia	33	42	30	24
do 30 roku życia	76	80	63	50
powyżej 50 roku życia	51	59	57	52
długotrwanie bezrobotni	136	120	109	97

Źródło: Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego

Zauważalny jest wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich, w 2019 roku obserwowany jest jego spadek – z 39% w 2016 roku do 27% w 2019 roku. Z poniższych danych wynika, że bezrobocie dotyka co czwartą osobę korzystającą z pomocy społecznej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca.

Wykres 108. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019

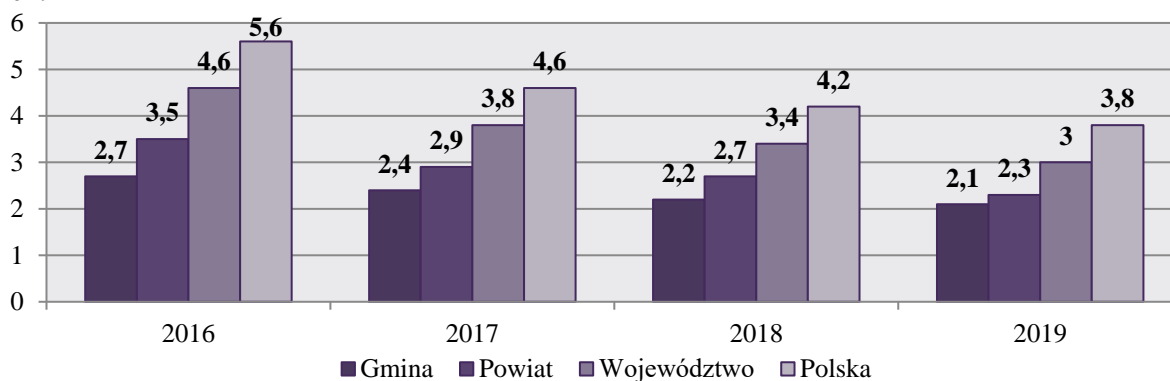

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Według danych Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego, stopa bezrobocia w Powiecie wyniosła 3,7%, co było wartością niższą w stosunku do Województwa Małopolskiego (4,1%)

jak i całego kraju (5,2%), natomiast udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 roku wyniósł w Gminie 2,1%, w powiecie – 2,3%, w województwie – 3%, a w Polsce 3,8%. Należy zauważyć, że udział osób bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnych corocznie zmniejsza się, zarówno w Gminie jak i Polsce. Co ważne, na przestrzeni omawianych lat odsetek tych osób w Gminie był o niemal połowę niższy niż w całym kraju oraz znacznie niższy od średniej dla województwa i powiatu.

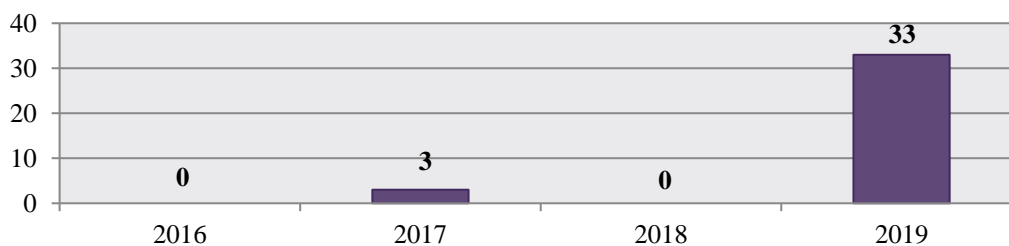
Wykres 109. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie, Powiecie, Województwie Małopolskim i Polsce w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Instrumentem do przewycięzania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w urzędzie pracy. Z danych źródłowych wynika, że liczba osób objętych kontraktami socjalnymi na przestrzeni ostatnich lat znacząco się wahała – w 2016 roku nie objęto nim żadnego z bezrobotnych mieszkańców Gminy, natomiast w 2017 liczba osób objętych nim wyniosła 3, w 2018 ponownie z żadnym z mieszkańców nie został podpisany kontrakt, a w 2019 roku 33.

Wykres 110. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Dorośli respondenci w badaniu diagnozującym problemy społeczne udzielili odpowiedzi na temat lokalnego rynku pracy, ich sytuacji oraz trudności jakich doświadczają w tym aspekcie. Jako najważniejsze wnioski w tym zakresie należy wymienić:

- zdecydowana większość mieszkańców stwierdziła, że znalezienie pracy na terenie Gminy jest trudne lub bardzo trudne (61%), a tylko 10% że jest łatwe lub bardzo łatwe;
- dla niemal połowy respondentów znalezienie pracy na terenie Gminy jest trudne, a bez problemu znalazłoby ją 14% badanych;
- co piąty mieszkaniec jest zdania, że Gmina nie prowadzi żadnych działań na rzecz wsparcia osób bezrobotnych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymujący się wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz trudności ze znalezieniem pracy na terenie Gminy.
- obserwowany na terenie Gminy problem wykluczenia społecznego przez znaczną część mieszkańców.
- 15% respondentów doświadczyło kiedykolwiek w życiu wykluczenia, a jego powodem było najczęściej ubóstwo i niepełnosprawność.
- co trzeci mieszkaniec Gminy zna w swoim środowisku osoby, które doznały wykluczenia.
- wysoki udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców Gminy.

Korelacje

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 11 - aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźnik realizacji celu</i>
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
4	Realizacja Projektów Socjalnych dla grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	Liczba zrealizowanych projektów socjalnych, liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów.
5	Podnoszenie statusu zawodowego poprzez dostosowanie kwalifikacji bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów innych form podnoszących status zawodowy, liczba uczestników działań.
6	Rozwijanie opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiającej szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat.
7	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
8	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.
9	Prowadzenie badań lokalnego rynku pracy w celu dostosowania szkoleń i form zdobycia kwalifikacji pożądaných przez przedsiębiorców.	Liczba przeprowadzonych analiz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PUP, GOPS, CZE.	UG, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

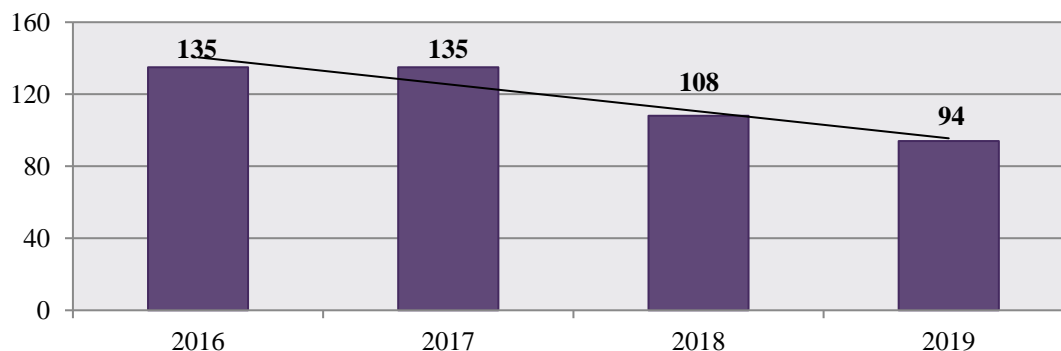
Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Ubóstwo od lat dotyka co piątą rodzinę, która korzysta z pomocy i wsparcia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2019 roku odsetek rodzin, które otrzymały wsparcie z tego powodu wyniósł 19,5% wszystkich rodzin, będących beneficjentami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 – 20,1%, w 2017 – 21,5%, a w roku 2016 – 20,7%.

Z powodu ubóstwa wsparcie w 2019 roku otrzymały 94 rodziny.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2016-2019 wyraźnemu spadkowi. W 2016 i 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 135 rodzin, w 2018 roku – 108, a w 2019 – 94 rodziny. W stosunku do 2016 roku oznacza to spadek o 30%.

Wykres 111. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 47 osób, tj. o 8% mniej niż w 2018 roku i 20% mniej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 51 – co oznacza spadek o 16% w stosunku do roku 2018, a zarazem ponad dwukrotny wzrost w stosunku do roku 2016. Zasiłki celowe pobierały natomiast 153 osoby i jest to spadek o 15% w porównaniu do roku poprzedniego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

We wszystkich omawianych formach wsparcia nastąpiły wahania w okresie od 2016 do 2019 roku, przy czym warto zauważyć, że liczba osób korzystających ze wskazanych w tabeli zasiłków zmniejszyła się.

Tabela 60. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

rodzaj zasiłku	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	47	247 540	59	284 322	51	257 609	47	259 482
zasiłek okresowy	17	20 376	53	49 188	61	55 751	51	76 478
zasiłek celowy	195	181 206	205	164 114	179	148 496	153	126 789

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Mieszkańcy gminy Kocmyrzów-Luborzyca do 2018 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych⁵⁸.

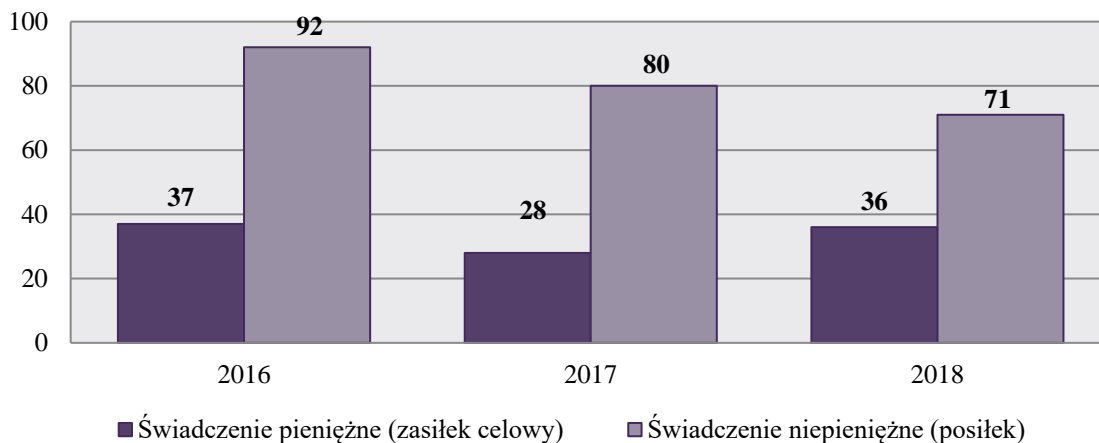
Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 36 mieszkańców to osoby, którym to świadczenie przyznano w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 76 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców

⁵⁸ www.gov.pl/web/rodzina

pieniężnej formy zasiłku utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne uległa spadkowi w stosunku do 2016 roku o 23%.

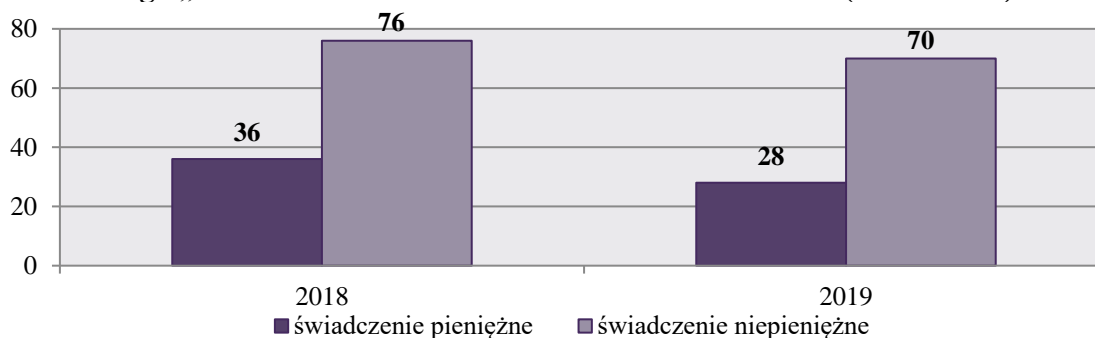
Wykres 112. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 28 osobom, a w roku poprzednim – 36. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało 70 osób, czyli o 6 osób mniej niż w roku 2018. We wszystkich omawianych latach głównymi beneficjentami świadczenia niepieniężnego w formie posiłku były dzieci.

Rysunek 9. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)

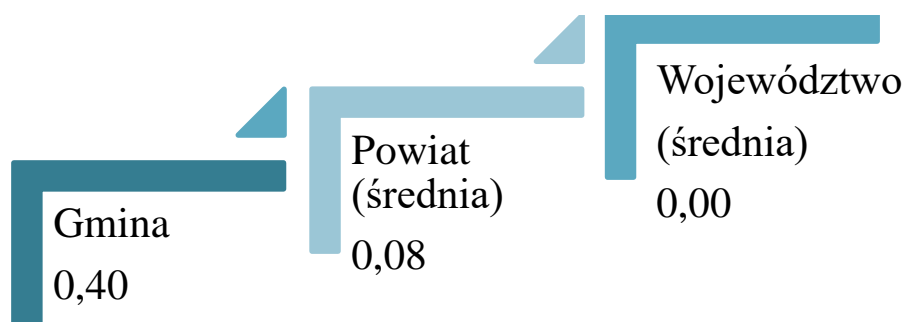
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Mieszkańcy gminy korzystali w tym zakresie z pomocy w formie zasiłków celowych przeznaczonych na dofinansowania do kosztów energii elektrycznej, gazu bądź opału – w roku 2019 na ten cel pomoc otrzymało 19 osób.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na wyższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu oraz województwa. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Kocmyrzów-Luborzyca wynosi on 0,40, natomiast na terenie powiatu 0,08.

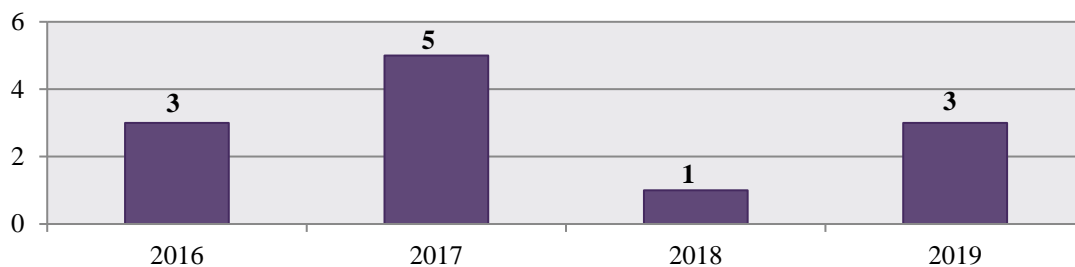
Rysunek 10. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Kocmyrzów-Luborzyca, powiecie krakowskim oraz województwie małopolskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z tego powodu pomoc i wsparcie otrzymały 3 osoby. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS z powodu bezdomności wskazują na znaczące wahania w tym zakresie na przestrzeni ostatnich lat. W 2019 roku Gmina pokryła koszty pobytu w schronisku dla 1 osoby bezdomnej, natomiast pozostałe osoby bezdomne otrzymują wsparcie instytucjonalne na terenie innych gmin, w tym Krakowa.

Wykres 113. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Odpowiedzi dorosłych mieszkańców Gminy w zakresie ubóstwa i wykluczenia społecznego miały na celu rozpoznanie skali tego problemu. Należy zwrócić uwagę iż:

- co siódmy respondent doświadczył problemu odrzucenia (15%), a jego powodem było najczęściej ubóstwo i niepełnosprawność;
- co trzeci mieszkaniec Gminy zna w swoim środowisku osoby, które doznały wykluczenia, spowodowanego w szczególności niskimi dochodami i uzależnieniem;
- w Gminie problem ubóstwa jest dostrzegalny przez 64% respondentów;
- jak wskazują badania, co czwarty doświadczył w życiu problemu ubóstwa.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności;
- deklaracje doświadczenia ubóstwa znacznej części mieszkańców Gminy.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 12 – zmniejszenie społecznej stygmatyzacji osób ubogich i ich aktywizacja w lokalnym środowisku.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźniki realizacji celu</i>
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem.
3	Kontynuowanie prowadzenia krajowych programów społecznych zmniejszających nierówności społeczne.	Liczba projektów, liczba osób objętych wsparciem.
4	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
5	Kontynuowanie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, w celu	Liczba zajęć dla dzieci, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	wyrównania szans edukacyjnych dzieci z rodzin ubogich.	
6	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.
7	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, PUP, CZE.	UG, NGO, placówki oświatowe, świetlice opiekuńczo-wychowawcze.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 13 – rozwój form pomocy i wsparcia osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu ich potencjału w samodzielnym przezwyciężaniu trudności życiowych.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźniki realizacji celu</i>
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych oraz posiłków w szkole.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

5	Motywowanie lokalnych klubów sportowych/instruktorów itp. do udzielenia dzieciom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa wsparcia w postaci bezpłatnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, w celu umożliwienia im aktywnego udziału w życiu społecznym i odpowiedniej integracji rówieśniczej.	Liczba dzieci, którym umożliwiono bezpłatny udział w zajęciach.
---	--	---

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, NGO, CKP.	UG, CKP, BP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 14 – wsparcie i poprawa funkcjonowania osób bezdomnych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca, a także zmniejszenie natężenia problemu bezdomności.

<i>L.P.</i>	<i>Zadania</i>	<i>Wskaźniki realizacji celu</i>
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
2	Współpraca z placówkami zapewniającymi schronienie osobom bezdomnych i kierowanie do nich mieszkańców Gminy pozbawionych stałego miejsca zamieszkania.	Liczba osób skierowanych do placówek dla osób bezdomnych.
3	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
4	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którym została przekazana informacja o dostępnej pomocy.
5	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.
6	Popularyzacja informacji na temat możliwości wsparcia osób bezdomnych i miejsc, z których otrzymają oni pomoc.	Liczba informacji upowszechnionych na terenie Gminy (tablice ogłoszeniowe, strona internetowa itp.).
7	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
8	Udzielanie osobom bezdomnym wsparcia w postaci posiłków.	Liczba osób korzystających ze wsparcia.

Wdrażanie

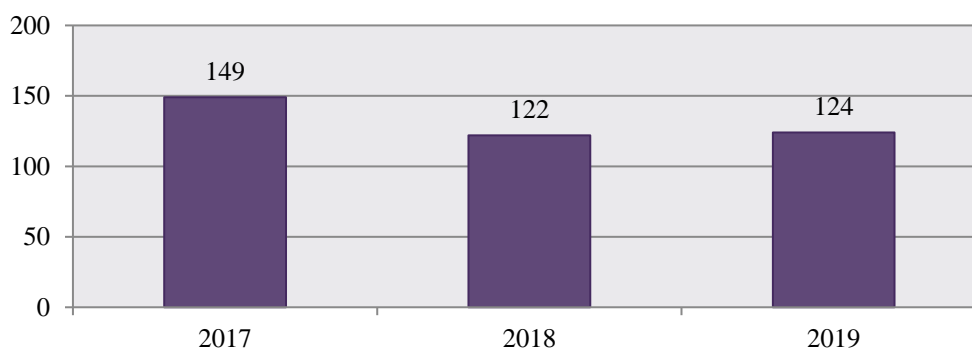
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, GOPS, BP, CKP.	NGO, UG, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Z danych przekazanych przez Komisariat Policji w Słomnikach wynika, że w 2017 roku na terenie Gminy stwierdzono łącznie 149 przestępstw, wobec których prowadzono postępowania, w 2018 roku – 122, natomiast w 2019 roku – 124. Oznacza to, że liczba wykrytych wykroczeń na przestrzeni ostatnich lat w gminie Kocmyrzów-Luborzyca ulegała wahaniom i jednocześnie w omawianym roku zmniejszyła się w stosunku do roku 2017 o 25.

Wykres 114. Liczba prowadzonych postępowań w latach 2017-2019

Źródło: Komisariat Policji w Słomnikach

Poniższa tabela przedstawia liczbę i rodzaj odnotowanych w 2017, 2018 i 2019 roku na terenie Gminy poszczególnych przestępstw. Najczęściej odnotowany rodzaj zdarzeń w omawianym okresie to kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu. W 2017 roku zatrzymano 24 nietrzeźwych kierowców, a w 2019 o 2 mniej (22). Często zgłaszanymi przestępstwami są także kradzieże z włamaniem, uszkodzenia mienia oraz przestępstwa narkotykowe (po 9 przestępstw), a także kradzież mienia – 6. W stosunku do 2017 roku zwiększyła się liczba przestępstw alimentacyjnych, których wówczas nie odnotowano, a w roku 2019 wyniosły 3. Szczególną uwagę należy zwrócić na problem przemocy w rodzinie – w ostatnich latach jest to jeden z głównych powodów wszczynania postępowań przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Słomnikach.

Tabela 61. Liczba przestępstw odnotowanych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2017-2019

rodzaj zdarzenie	2017	2018	2019
przemoc w rodzinie	10	9	14

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

kierowanie pod wpływem	24	21	22
alimenty	0	5	3
kradzież cudzej rzeczy	9	6	6
kradzież z włamaniem	14	10	9
przestępstwa rozbójnicze	0	0	1
bójki i pobicia	2	1	0
uszkodzenie rzeczy	10	9	9
przestępstwa narkotykowe	5	4	9

Źródło: Komisariat Policji w Słomnikach

Z danych przekazanych przez Komisariat Policji w Słomnikach wynika, że w latach 2017-2019 liczba przeprowadzonych interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu oraz narkotyków wahała się – w stosunku do 2018 roku w kolejnym nastąpił spadek o 26%. Policjanci zatrzymali ponadto 42 nietrzeźwych kierowców, wśród których 14 zostało pozbawionych prawa jazdy. Na terenie Gminy można zaobserwować wzrost liczby zatrzymań o 20% w omawianym czasie, a zarazem wahanie odsetka zabranych praw jazdy spośród wszystkich zatrzymań kierowców – w 2019 roku – 33%, w 2018 roku – 50%, a w 2017 roku – 33%.

Tabela 62. Działania policji wobec osób nietrzeźwych na terenie Gminy w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków	81	105	78
Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierujących	35	40	42
Liczba zabranych praw jazdy	15	20	14

Źródło: Komisariat Policji w Słomnikach

W 2019 roku dzielnicowi oraz pracownik ds. nieletnich Komisariatu Policji przeprowadził na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca spotkania z uczniami, ich rodzicami i nauczycielami zakresu profilaktyki uzależnień i bezpieczeństwa. Dodatkowo, policjanci prowadzili pogadanki nt. bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie Gminy. Wśród przeprowadzonych akcji informacyjno-profilaktycznych można wymienić: „Bezpieczne wakacje”; „Bezpieczne ferie”; „Bezpieczna droga do szkoły”; „Dzień bezpiecznego Internetu”

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

oraz „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”. Działalność profilaktyczna i edukacyjna KP przejawiała się również uczestnictwem w organizowanych na terenie Gminy imprezach i festynach rodzinnych, czy spotkaniach z seniorami, na których przybliżano im problematykę ich bezpieczeństwa.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do najważniejszych wniosków w obszarze bezpieczeństwa publicznego należy:

- większość mieszkańców oceniła swoją okolicę jako bezpieczną (68%), jednakże co siódmy jest odmiennego zdania (16%);
- poczucie bezpieczeństwa spacerują po zmroku ma 64% respondentów;
- mieszkańcy nie wiedzą, czy Gmina podejmuje działania mające na celu podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców – wskazało na to aż 60% odpowiedzi, a przekonanie o ich braku ma 29%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji i diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak poczucia bezpieczeństwa w swojej okolicy wśród części mieszkańców;
- zagrożenie bezpieczeństwa na drogach związane z kierowaniem pod wpływem alkoholu;
- wzrost odnotowywanych przestępstw narkotykowych i związanych z przemocą.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzi do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/ konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

CEL OPERACYJNY NR 15 - poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz zmniejszenie skali przestępstw w Gminie.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wskaźnik wykrywalności włamań i kradzieży.
3	Rozwój monitoringu wizyjnego w Gminie.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
4	Publikacja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwości pomocy i bezpieczeństwa mieszkańców.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
5	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
KP, UG.	NGO, CKP, placówki oświatowe, BP, świetlice opiekuńczo-wychowawcze.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Położenie Gminy w Krakowskim Obszarze Metropolitarnym.
2. Atrakcyjność Gminy pod względem urbanistycznym.
3. Bezpośredni dostęp do komunikacji publicznej oraz obecność ważnych węzłów (autostrada, drogi wojewódzkie, PKP, itp.).

SŁABE STRONY

1. Zmniejszenie się przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat.
2. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
3. Zmniejszanie się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

4. Zwiększenie się na przestrzeni lat liczby ludności w Gminie.
5. Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
6. Obecność średniej wielkości przedsiębiorstwa na terenie Gminy.
7. Stopa bezrobocia w powiecie na niższym poziomie niż w województwie i Polsce.
8. Adekwatna do potrzeb infrastruktura placówek oświaty i prowadzenie licznych zajęć rozwijających dla uczniów.
9. Funkcjonowanie żłobka samorządowego na terenie Gminy.
10. Rozwinięta i dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym osób starszych i niepełnosprawnych oferta CKP i BP.
11. Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
12. Działalność klubów sportowych.
13. Funkcjonujące na terenie Gminy organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz integracje społeczną.
14. Niski odsetek uczniów i mieszkańców Gminy sięgających po substancje psychoaktywne.
15. Uznawanie przez znaczną część dzieci i młodzieży alkoholu, papierosów oraz narkotyków za trudno dostępne oraz szkodliwe.
16. Wspieranie rodzin w postaci asystenta rodziny.
17. Malejąca liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
4. Niski udział kobiet w ogóle pracujących mieszkańców Gminy.
5. Wysoki udział osób korzystających ze wsparcia GOPS w wieku produkcyjnym.
6. Spadek wskaźnika pracy socjalnej.
7. Spożywanie napojów alkoholowych, w tym ryzykownego wśród mieszkańców i młodzieży.
8. Mieszkańcy wykonują obowiązki służbowe i prowadzą pojazdy pod wpływem alkoholowych.
9. Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży i brak wiedzy części mieszkańców na temat jego negatywnego wpływu na zdrowie dziecka.
10. Sięganie po papierosy przez część uczniów.
11. Występowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy.
12. Powszechny problem przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
13. Poświęcanie czasu na korzystanie z urządzeń elektronicznych przez uczniów.
14. Powszechność gier hazardowych.
15. Uznawanie kar cielesnych za dobrą metodę wychowawczą przez część mieszkańców Gminy.
16. Mała świadomość mieszkańców na temat działalności Gminy w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym.
17. Negatywnie postrzeganie lokalnego rynku pracy.
18. Obecność problemu ubóstwa w Gminie.
19. Niewystarczające działania podejmowane wobec osób niepełnosprawnych.
20. Brak Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych.
21. Niewystarczająca (biorąc pod uwagę szybki wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności) ilość miejsc i form wsparcia seniorów.

18. Realizacja i popularyzacja usług skierowanych do rodzin wielodzietnych, np. Karta Dużej Rodziny.
19. Wspieranie uczniów w postaci stypendiów szkolnych.
20. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (PI, GKRPA, ZI).
21. Spadek liczby mieszkańców korzystających ze wsparcia materialnego ze względu na niepełnosprawność.
22. Spadek liczby rodzin objętych wsparciem ze względu na problem alkoholowy.
23. Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
24. Prowadzenie licznych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach zarówno dotyczących uzależnień, jak i przemocy oraz bezpieczeństwa.
25. Współpraca z NGO w zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych.
26. Udział w kampaniach informacyjno-profilaktycznych skierowanych do ogółu mieszkańców.
27. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
28. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie.
29. Nieodpłatna pomoc prawna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców.
30. Prowadzenie specjalistycznego punktów informacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie i osób dotkniętych problemem uzależnienia.
22. Konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.
23. Brak rodzin wspierających na terenie Gminy.
24. Brak mieszkań chronionych na terenie Gminy.
25. Obecność osób bezdomnych w Gminie.
26. Wysoki udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.
27. Brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału społecznego w Gminie,
28. Brak przedsiębiorstw społecznych na terenie Gminy.
29. Znaczna liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa.
30. Zagrożenie bezpieczeństwa na drogach w Gminie spowodowane nietrzeźwymi kierowcami.
31. Wysoki udział przestępstw alkoholowych, narkotykowych oraz związanych z przemocą w ogóle nałożonych.

31. Funkcjonowanie na terenie Gminy Rady Seniorów, Domu Aktywnego Seniora i Klubu Senior+.
32. Spadek liczby długotrwale bezrobotnych w ogóle osób pozostających bez pracy oraz rodzin korzystających ze wsparcia GOPS z tego powodu.
33. Spadek wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.
3. Pozyskanie dodatkowych środków unijnych na rozwój Gminy..
4. Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie.
5. Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy.
6. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
7. Rozwój infrastruktury aktywizacji mieszkańców w środowisku lokalnym.
8. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
9. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
10. Udział osób starszych w kreowaniu polityki społecznej w Gminie.
11. Rozwój usług i oferty wsparcia na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i wykluczonych z innych powodów.
12. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy.
13. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze

ZAGROŻENIA

1. Odływ ludzi młodych z terenu Gminy.
2. Migracje zarobkowe mieszkańców Gminy.
3. Starzejące się społeczeństwo.
4. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
6. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
7. Pojawienie się zjawiska wyuczonej bezradności wśród przyszłych pokoleń.
8. Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka.
9. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
10. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
11. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
12. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
13. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
14. Nasilanie się zjawiska alkoholizmu.
15. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.

rozwiązywania problemów społecznych.

14. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.

15. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

16. Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz prywatnymi przedsiębiorstwami działającymi w obszarze uzależnień oraz wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

17. Rozwój świetlic i objęcie ich działaniami większej ilości dzieci.

18. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.

19. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

20. Spadek problemu wykluczenia społecznego na terenie Gminy.

21. Zmniejszenie skali przemocy w rodzinie.

22. Zmniejszenie skali ubóstwa wśród mieszkańców Gminy.

16. Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże wśród mieszkańców.

17. Wzrost problemu alkoholizmu w Gminie oraz idące za tym konsekwencje społeczno-gospodarcze.

CEL STRATEGII

Efektywny system rozpoznawania i reagowania na pojawiające się problemy społeczne oraz świadczenie usług socjalnych na satysfakcjonującym poziomie, przy jednoczesnym poszanowaniu niezależności, indywidualnych potrzeb, problemów, możliwości oraz potencjału mieszkańców, co pozwoli na realizację lokalnej polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami wspólnoty.

WIZJA STRATEGII

Kocmyrzów-Luborzyca to przykład gminy, która poprzez dialog społeczny, odpowiednie wykorzystanie potencjału mieszkańców i dobre praktyki pracowników instytucji publicznych spełnia potrzeby społeczeństwa w obszarze socjalnym, społecznym oraz rozwoju osobistego. Szczególnym wsparciem otacza osoby wykluczone i zagrożone marginalizacją społeczną, aby umożliwić wszystkim mieszkańcom prawidłową integrację w lokalnym środowisku oraz skutecznie rozwiązywać problemy społeczne.

MISJA STRATEGII

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca jest wskazanie instytucjom i osobom

wyznaczającym kierunki lokalnej polityki społecznej obszarów, które wymagają podjęcia działań usprawniających, zdefiniowanie pożądanych zmian oraz zidentyfikowanie niezbędnych w tym celu narzędzi.

CELE OPERACYJNE

WSPIERANIE RODZINY

CEL OPERACYJNY NR 1 – zapewnienie rodzinom i dzieciom warunków do bezpiecznego rozwoju i integracji w środowisku lokalnym oraz podwyższenie kompetencji rodzicielskich prowadzących do spadku liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CEL OPERACYJNY NR 2 – zwiększenie integracji i wsparcia dla osób niepełnosprawnych w pełnieniu ról społecznych i rodzinnych oraz rozwój instytucjonalnych form wsparcia.

ZDROWIE PSYCHICZNE

CEL OPERACYJNY NR 3 - zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat chorób psychicznych oraz zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi dostępu do kompleksowej i specjalistycznej pomocy.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

CEL OPERACYJNY NR 4 – poprawa efektywności systemu wsparcia osób dotkniętych uzależnieniem oraz ich rodzin poprzez specjalistyczne poradnictwo i umożliwienie im uczestnictwa w terapii.

CEL OPERACYJNY NR 5 – prowadzenie na terenie Gminy skutecznej profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez wzrost świadomości społeczeństwa na temat konsekwencji sięgania po używki.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

CEL OPERACYJNY NR 6 – wzrost świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, uwrażliwienie ich na jej przejawy i wzmocnienie pozytywnych wzorców reagowania na nią.

CEL OPERACYJNY NR 7 – poprawa funkcjonowania w środowisku lokalnym osób stosujących przemoc i wsparcie ich w powrocie do życia wolnego od przemocy.

CEL OPERACYJNY NR 8 – zapewnienie bezpieczeństwa i specjalistycznego wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.

AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

CEL OPERACYJNY NR 9 - wsparcie seniorów w aktywnym pełnieniu ról społecznych i umożliwienie im pełnej integracji społecznej.

CEL OPERACYJNY NR 10 – zapewnienie seniorom godnych warunków życia i niezbędnego dla nich wsparcia umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL OPERACYJNY NR 11 - aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

CEL OPERACYJNY NR 12 – zmniejszenie społecznej stygmatyzacji osób ubogich i ich aktywizacja w lokalnym środowisku.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

CEL OPERACYJNY NR 13 – rozwój form pomocy i wsparcia osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu ich potencjału w samodzielnym przezwyciężaniu trudności życiowych.

CEL OPERACYJNY NR 14 – wsparcie i poprawa funkcjonowania osób bezdomnych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca, a także zmniejszenie natężenia problemu bezdomności.

PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

CEL OPERACYJNY NR 15 - poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz zmniejszenie skali przestępstw w Gminie.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- wzrost atrakcyjności gminy Kocmyrzów-Luborzyca jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Gminy z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych;
- wzrost zasobów instytucjonalnych Gminy na rzecz aktywizacji i integracji starszej części społeczeństwa, osób niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami wsparcia;
- wzrost liczby podmiotów sektora NGO na rzecz rozwoju Gminy i integracji społecznej.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest GOPS.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest gmina Kocmyrzów-Luborzyca.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowywania Wójtowi Gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Po uchwaleniu jej przez Radę Gminy, dokument zostanie umieszczony na stronie internetowej Gminy, w Biuletynie

Informacji Publicznej Gminy (<https://bip.malopolska.pl/ugkocmyrzowluborzycyca>) oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (<https://bip.malopolska.pl/gospolecznej6>).

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Kocmyrzów-Luborzycyca. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Kocmyrzów-Luborzyca. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2026 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy.

<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej</i>
1	2018	1 826 177
2	2019	2 220 489
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
3	2020	2 276 001
4	2021	2 332 901
5	2022	2 391 224
6	2023	2 451 005
7	2024	2 512 280
8	2025	2 575 087
9	2026	2 639 464
<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii</i>
1	2018	169 287

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

2	2019	174 166
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
3	2020	178 520
4	2021	182 983
5	2022	187 558
6	2023	192 247
7	2024	197 053
8	2025	201 979
9	2026	207 029

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
1	2018	15 914 523
2	2019	20 808 865
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
3	2020	21 329 087
4	2021	21 862 314
5	2022	22 408 872
6	2023	22 969 093
7	2024	23 543 321
8	2025	24 131 904
9	2026	24 735 201

MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komisariatu Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS przy ścisłej współpracy z gminą Kocmyrzów-Luborzyca. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii przeprowadzanej co dwa lata.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Ewaluacja w zależności od potrzeb i możliwości Gminy może zostać pogłębiona o wywiady indywidualne oraz zogniskowane wywiady grupowe (Focus), w celu lepszego rozpoznania stanu obecnego, w tym przyczyn zjawisk problematycznych, ich skali i obszarów, na które bezpośrednio oddziałują.

OKRES EWALUACJI

Planuje się przeprowadzenie w 2027 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań. Analiza realizacji bieżącej Strategii pozwoli na trafne opracowanie założeń strategii w kolejnej perspektywie czasowej, a także wskaże na zmiany zachodzące w społeczeństwie lokalnym wymagające reakcji ze strony władz lokalnych.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kocmyrzów-Luborzyca jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>
3. <https://poradnik.ngo.pl/>
4. <https://www.google.com/maps/>
5. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
6. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
7. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
8. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
9. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
10. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Dla Gminy Kocmyrzów-Luborzycy na lata 2016- 2020 (uchwała nr XIV/109/2016 z dnia 18 lutego 2016 roku (z późn. zm.).
11. Raport o stanie gminy Kocmyrzów-Luborzycy za 2019 rok
12. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Kocmyrzów-Luborzycy na 2020 rok (uchwała Nr XIII/112/2019 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycy z dnia 30 grudnia 2019 roku).
13. Program współpracy gminy Kocmyrzów-Luborzycy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020 (uchwała Nr XII/96/2019 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycy z dnia 25 listopada 2019 roku).
14. Statut Gminnej Biblioteki Publicznej w Kocmyrzowie-Luborzycy (Uchwała Nr IX/47/91 Rady Gminy Kocmyrzów – Luborzycy z dnia 5 lutego 1991 roku)
15. Statut Centrum Kultury i Promocji (uchwała Nr XXVII/149/2000 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycy z dnia 13 listopada 2000 roku, z późn. zm.)
16. Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kocmyrzowie-Luborzycy (uchwała nr XVII/144/2020 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycy z dnia 14 lipca 2020 roku).
17. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kocmyrzów-Luborzycy
18. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
19. www.psychiatriapolska.pl

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca na mapie Polski	12
Rysunek 2. Położenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca na mapie powiatu krakowskiego.....	13
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	18
Rysunek 4. Etapy badania	48
Rysunek 5. Dobór próby badawczej	54
Rysunek 6. Struktura próby badawczej.....	54
Rysunek 7. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca alkoholu w latach 2017-2019	155
Rysunek 8. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2017-2019 (w złotych).....	156
Rysunek 9. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób).....	192
Rysunek 10. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Kocmyrzów-Luborzyca, powiecie krakowskim oraz województwie małopolskim w 2019 roku	193

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Kocmyrzów-Luborzyca i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019.....	16
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach).....	17
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018.....	26
Tabela 4. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na przestrzeni lat 2016-2018 (liczba mieszkań)	26
Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019	38
Tabela 6. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć	39
Tabela 7. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2019 roku – liczba rodzin	40
Tabela 8. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019	40
Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca w porównaniu do powiatu i Polski w 2019 roku.....	44
Tabela 10. Dręczenie szkolne i cyberbullying - różne rozumienie właściwości dręczenia w tradycyjnym dręczeniu i cyberbullyingu.....	50
Tabela 11. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?	60

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Tabela 12. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?	60
Tabela 13. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?	60
Tabela 14. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?	61
Tabela 15. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?.....	62
Tabela 16. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?	63
Tabela 17. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	64
Tabela 18. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś e-papierosa?.....	65
Tabela 19. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	65
Tabela 20. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?	67
Tabela 21. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?	68
Tabela 22. Jakie były to substancje?	68
Tabela 23. Skąd wziąłeś(ęłaś) tę substancję?.....	69
Tabela 24. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?.....	70
Tabela 25. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?.....	76
Tabela 26. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?.....	77
Tabela 27. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?	78
Tabela 28. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?	79
Tabela 29. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych? ..	84
Tabela 30. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?	84
Tabela 31. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali. 86	
Tabela 32. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami?	87
Tabela 33. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?.....	88
Tabela 34. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?	89
Tabela 35. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?	96
Tabela 36. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).....	97
Tabela 37. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy i kierować pojazdem będąc pod wpływem alkoholu?	97
Tabela 38. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?.....	101
Tabela 39. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?	101
Tabela 40. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?.....	103
Tabela 41. Czy doznał/a Pan/i przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych?	104
Tabela 42. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?	107
Tabela 43. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	108
Tabela 44. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?.....	108
Tabela 45. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	109
Tabela 46. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?	110

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Tabela 47. Czy w związku z graniem w gry na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?	117
Tabela 48. Zgodnie ze stanem Pana/i wiedzy, osoby te posiadają grupę inwalidzką bądź orzeczenie o niezdolności do pracy lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez:	126
Tabela 49. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku.....	134
Tabela 50. Kwota i liczba dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” w latach 2018 i 2019.....	136
Tabela 51. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	143
Tabela 52. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019	143
Tabela 53. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019	143
Tabela 54. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kocmyrzowie-Luborzycy w latach 2017-2019	154
Tabela 55. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019	168
Tabela 56. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w Gminie i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019	176
Tabela 57. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019.....	178
Tabela 58. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2017-2019 z podziałem na wiek	184
Tabela 59. Liczba zarejestrowanych w Urzędzie Pracy mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2016-2019	185
Tabela 60. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	191
Tabela 61. Liczba przestępstw odnotowanych na terenie gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2017-2019	198
Tabela 62. Działania policji wobec osób nietrzeźwych na terenie Gminy w latach 2017-2019	199

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2016-2019.....	14
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Kocmyrzów-Luborzyca na przestrzeni lat 2016-2019	15
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Kocmyrzów-Luborzyca według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku	15
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	17
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019.....	18
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych)....	19
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)	20
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie krakowskim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa małopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	20
Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Kocmyrzów-Luborzyca, w powiecie krakowskim, województwie małopolskim i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019	21
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego	22
Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	23
Wykres 12. Wykaz jednostek oświatowych w gminie Kocmyrzów-Luborzyca oraz liczba uczniów do nich uczęszczających w 2019 roku.....	24
Wykres 13. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i w Polsce w 2018 roku	24
Wykres 14. Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Kocmyrzowie-Luborzycy i na 1 mieszkańca Gminy w latach 2016-2017	30
Wykres 15. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej Gminy w Kocmyrzowie-Luborzycy w latach 2015-2019.....	30
Wykres 16. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019.....	37
Wykres 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Kocmyrzów-Luborzyca w latach 2016-2019.....	37
Wykres 18. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)	38
Wykres 19. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	39
Wykres 20. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2016-2019.....	41
Wykres 21. Płeć:	57
Wykres 22. Wiek:.....	57
Wykres 23. Klasa:	58
Wykres 24. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?	59
Wykres 25. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?.....	63
Wykres 26. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?	64

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wykres 27. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?	67
Wykres 28. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:.....	71
Wykres 29. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?	72
Wykres 30. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?	73
Wykres 31. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?.....	74
Wykres 32. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?.....	76
Wykres 33. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?	77
Wykres 34. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?	79
Wykres 35. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?	79
Wykres 36. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?.....	80
Wykres 37. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	81
Wykres 38. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	81
Wykres 39. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon.....	83
Wykres 40. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze?	88
Wykres 41. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/ najefektywniejsza?	90
Wykres 42. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?	91
Wykres 43. Płeć:	92
Wykres 44. Wiek:.....	92
Wykres 45. Wykształcenie:.....	92
Wykres 46. Zatrudnienie dorosłych mieszkańców Gminy biorących udział w badaniu	93
Wykres 47. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?	93
Wykres 48. Stan cywilny:	94
Wykres 49. Jak często spożywa Pan/i alkohol?	95
Wykres 50. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?	98
Wykres 51. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?	98
Wykres 52. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?	99
Wykres 53. Czy na terenie gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?	99
Wykres 54. Jak często pali Pan/i papierosy?.....	100
Wykres 55. Jak często pali Pan/i e-papierosy?	101
Wykres 56. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?.....	103

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wykres 57. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	104
Wykres 58. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?	105
Wykres 59. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	106
Wykres 60. Czy w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?.....	107
Wykres 61. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?	109
Wykres 62. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?.....	110
Wykres 63. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?.....	111
Wykres 64. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	112
Wykres 65. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy?	113
Wykres 66. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?	114
Wykres 67. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?	115
Wykres 68. Jak często Pan/i grał/a lub obstawiał/a gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?.....	116
Wykres 69. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:	118
Wykres 70. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?	118
Wykres 71. Czy gmina prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych?.....	119
Wykres 72. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?.....	119
Wykres 73. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na:	121
Wykres 74. Czy w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia/odrzucenia ze społeczności lokalnej?	122
Wykres 75. Czy problem ubóstwa jest obecny w Państwa gminie?	122
Wykres 76. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa kiedykolwiek w życiu?	123
Wykres 77. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?	124
Wykres 78. Czy dostrzega Pan/i problem niepełnosprawności wśród mieszkańców Gminy?	125
Wykres 79. Czy zna Pan/i osoby z niepełnosprawnością w swoim środowisku?.....	125
Wykres 80. Czy widzi Pan/i potrzebę utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy lub Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenie Gminy?	126
Wykres 81. Czy pana/i zdaniem osoby niepełnosprawne uczestniczyłyby w specjalnie dedykowanych im zajęciach?.....	127
Wykres 82. Jeżeli ma Pan/i osobę niepełnosprawną w swoim najbliższym otoczeniu czy byłaby ona zainteresowana udziałem w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy lub Warsztatach Terapii Zajęciowej?	127

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wykres 83. Czy widzi Pan/i potrzebę utworzenia większej liczby mieszkań socjalnych na terenie Gminy?	128
Wykres 84. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?.....	129
Wykres 85. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?.....	129
Wykres 86. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?.....	130
Wykres 87. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?.....	131
Wykres 88. Czy Gmina prowadzi działania mające na celu podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców?	131
Wykres 89. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	134
Wykres 90. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019 (Dane za rok 2019 dotyczą okresu od stycznia do czerwca).....	135
Wykres 91. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	136
Wykres 92. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019.....	137
Wykres 93. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019.....	137
Wykres 94. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	138
Wykres 95. Liczba rodzin objętych specjalistycznym poradnictwem w latach 2016-2019 ..	139
Wykres 96. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	142
Wykres 97. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019	152
Wykres 98. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019	153
Wykres 99. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kocmyrzów-Luborzyca na przestrzeni lat 2017-2019	156
Wykres 100. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019	166
Wykres 101. Liczba interwencji Policji i przestępstw związanych z przemocą w rodzinie na przestrzeni lat 2017-2019	169
Wykres 102. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	175
Wykres 103. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019	177
Wykres 104. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019.....	177
Wykres 105. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019	183

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wykres 106. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019.....	183
Wykres 107. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019.....	185
Wykres 108. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie, Powiecie, Województwie Małopolskim i Polsce w latach 2016-2019	186
Wykres 109. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym na przestrzeni 2017-2019.....	186
Wykres 110. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019	190
Wykres 111. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)	192
Wykres 112. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019	193
Wykres 113. Liczba prowadzonych postępowań w latach 2017-2019	198

ul. Krasickiego 27/1
30-513 Kraków
tel.: 881 455 251
tel./fax: 12 427 21 41
biuro@atelier-profilaktyka.edu.pl